

Mit Åsum

**EN BOG OM ÅSUM
AF ÅSUMBOERE**

25 FORTÆLLINGER

Mit Åsum

En bog om Åsum af Åsumboere

MIT ÅSUM

- En bog om Åsum af Åsumboere
1. udgave. Oplag: 600 eksemplarer.

ISBN 978-87-994581-0-3

COPYRIGHT © 2011 SCHMIDT&MARTHINSEN

Redaktører:

Ina Lykke Schmidt og Thomas J.R. Marthinsen

Redaktion:

Bogudvalgets medlemmer Nils Holger Ellekilde, Bente Adelgod,
Ina Lykke Schmidt og Thomas J.R. Marthinsen

Design og layout:

Ina Lykke Schmidt og Thomas J.R. Marthinsen

Sats og formgivning:

Thomas J.R. Marthinsen (marthinsen@gmail.com)

Farvekridttegninger:

© P.O. Hansen

Kort:

© Grundkort Fyn A/S

Trykt hos: Narayana Press

Sat med: Garamond Premier Pro 13 & Whitney 32

Åsum eller Aasum?

*Officielt skrives Åsum
idag med 'Å'. Derfor har
vi valgt denne stavemåde.*

*Dog er der mange, der
foretrækker den gamle
stavemåde, og vi har der-
for ladet det være op til
den enkelte bidragsyder
at vælge mellem de to.*

For oplysninger kontakt:

Åsum Menighedsråd

5240 Odense NØ

Mit Åsum

FOTOGRAFIER:

Bjørn Marthinsen, side: 10. **Kent Lyndrup**, side: 130 og 132. **Nils Thomas Hansen**, side: 32-33. **Grethe Husted Andersen**, side: 92 og 95. **Amanda Lykke Hansen**, side: 24, 70-71, 72, 128-129, 130. **Ina Lykke Schmidt**, side: 18, 59, 78, 87, 122, 130, 131 og 148. **Thomas J.R. Marthinsen**, side: 38, 42, 98-99, 110-111, 112, 120-121, 131 og 160.

Farvekridttegning af P.O.
Hansen, 2011. 21 x 29,7

Forord

Mit Åsum er en antologi, der handler om landsbyen Åsum. Den er skrevet af nuværende og forhenværende Åsumboere, der alle fik spørgsmålet: ”Hvad er dit Åsum?” Med dette spørgsmål blev der lagt op til den helt personlige fortælling, og resultatet er blevet 25 forskellige og meget spændende beretninger, der til sammen udgør en lille mosaik, et billede af Åsum i dag, og for 25 år, 50 og 80 år siden.

Idéen om *Mit Åsum* blev til, da menighedsrådet indkaldte til et idémøde omkring fornyelse af folkekirken. Én af idéerne, der kom på bordet, var denne om at lave en Åsumbog. Ønsket var at styrke fællesskabet i sognet med et fælles projekt, at vi skulle lære hinanden bedre at kende, og at vi sammen kunne lave et produkt som både nutidige og fremtidige Åsumboere, såvel som udefrakommende, kunne have glæde af.

Menighedsrådet tog projektet til sig og nedsatte et bogudvalg bestående af sognepræst Nils Holger Ellekilde, Bente Adelgod fra menighedsrådet, og Thomas J.R. Marthinsen og undertegnede, Ina Lykke Schmidt, projektets idémagere.

Mit Åsum

Her er så produktet af et godt års arbejde. Vi er stolte af at kunne præsentere de flotte bidrag og vores dejlige landsby i det hele taget. Bogen består, ud over af de tekstlige bidrag, også af fotografier af byen, primært som den ser ud i dag. Endvidere har en billedkunstner i Åsum bidraget med flotte Åsum-tegninger, og to musikere har bidraget med noder til egne kompositioner af smukke Åsum-melodier.

Mange tak til bidragsyderne, hver af jer har beriget denne bog.

Vi takker også menighedsrådet for økonomisk støtte og for at tage projektet til sig. Da Åsumbogen er lavet i Åsum Kirkes navn afsluttes bogen med en historisk artikel om kirken, som menighedsrådet har bidraget med. Også tak for den. Vi håber bogen kan interessere og glæde!

Ina Lykke Schmidt
for bogudvalget

Indhold:

Forord	side 5	Grethe Husted Andersen	side 93
Indledning	side 9	Inga Roe	side 100
Nils Holger Ellekilde	side 11	Ina Lykke Schmidt	side 104
Sinnet Bunde	side 19	Kirsten Haahr	side 113
Bente Adelgod	side 25	Ole Hedegaard	side 123
Jørgen Lohmann Rasmussen	side 27	Katrine Nielsen	side 133
Aase Jensen Studt	side 39	Annie Berg	side 138
Alex Hold	side 43	Knud Aage Larsen	side 140
Inge Kirstine Høy Nielsen	side 49	Susanne Weesch	side 149
Morten Schmidt Weesch	side 56	Amanda Lykke Hansen	side 151
Marianne Teilmann	side 61	Thomas J.R. Marthinsen	side 156
Marie Bergholdt Nielsen	side 73	Maria-Louize Helbo	side 162
Hans Lohmann Andersen	side 79	Mogens Burmølle	side 166
Sophia De Vallier	side 88	Lidt om kirken og dens historie	side 172
Niels Jensen	side 90		

Indledning:

Aasum Sogn strækker sig over 1002 ha. med Aasum som den største by. Rågelund blev i 1374 ved Danehoffet i Nyborg tildømt Aasum kirke, og har siden været en del af sognet. Vi udgør tilsammen 465 indbyggere.

Helt tilbage til ældre stenalder (for omkring 5000 år siden) har der boet mennesker her. Aasum har altid været et trafikalt knudepunkt. Først via vandvejen med Odense å og Lindved å som de vigtigste – langs disse er der fundet mange oldtidsminder. Siden hen har landevejene over Fyn overtaget trafikken, én af dem krydsede åen her ved Aasum via vadestedet – med færge – og fra omkring 1580 fik Odense by kongens tilladelse til at anlægge en bro, dog anlagt med bøndernes stærke modvilje.

Navnet Aasum er meget gammelt! Første gang man skriftligt støder på navnet Aasum er i Kong Valdemars Jordebog i 1231, hvor landet blev opdelt i herreder, et af disse blev Aasum Herred. Hvad navnet Aasum betyder, er der forskellige meninger om: Asernes hjem, bopladsen ved åen eller omkring Aasen (Aas-um), som geologisk ender her og udgør bakkedraget, hvorpå kirken ligger.

Den trafikale placering har gennem tiderne givet grobund for håndværk og handel. Aasums gadenavne: Karetmagerstræde, Snedkerstræde, Hjulmandsstræde, Staupudevej osv. vidner om disse håndværksmestres betydning. De har sammen med bønderne og andre skabt stolte traditioner for en driftig handel og et stærkt erhvervsliv, som er ført helt frem til vore dage.

Viljen til at holde de gamle traditioner i hævd er stadig intakt. Bymændenes møder ved det gamle tingsted er heldigvis trukket indendørs ved bylaugsmøde i januar, hvor oldermanden holder hof. Forsamlingshusenes aktiviteter, dilettant, foredrag, kultur, skytteforening og gymnastik er i dag overtaget af en aktiv idrætsforening en velfungerende beboerforening og andre, som arbejder for fællesskabet i vores gamle sogn.

Alex Hold for Aasum Menighedsråd

Gode år

**Nils Holger
Ellekilde**

*Født 1948. Sogne-
præst. Bor på Seden
Præstegård.*

Mit Åsum er alle de menneskers ansigter, som jeg kender og har kendt i sognet.

Mit Åsum begynder dér på toppen af bakken med den røde gård til højre, den grå til venstre.

Åsum var gennem århundreder gårdmændenes by. Og gårdene ligger der endnu med brede og lange længer. Her var plads til gårdejerens familie, men også de karle og piger, som hørte til i gamle dage. Hvor stort og flot et parcelhus end er i Åsum, så er det stadig som et lille maskinhus eller pumpehus ved siden af gårdene.

Der er også almindelige huse i Åsum fra ældre tid. Til håndværkerne, købmanden og posten. Og ofte et aftægtshus til de gamle fra gården. Og det var frækt, ja næsten uforskammet, da man tillod sig at bygge almindelige parcelhuse i Åsum. Hvad skal alle de mennesker her? De hører jo ikke til, sagde de gamle gårdmænd.

Og gårdene havde navne: Åsumgård, Dalholm, Brydeland, Solbakken. Husene havde bare numre. Det passede de gamle gårdmænd godt. Så var der stadig en forskel. Men de var ikke så gode til at holde sammen. Jo, ved bylauget gik det ganske godt. For der var kun dem tilstede. Kvinder ingen adgang, og førhen holdt også

husmænd og husboerne sig tilbage. Og blandt de gamle gårdmænd stemte nogle konservativt og kom sammen med borgerskabet inde i Odense. Andre stemte venstre og vedkendte sig deres afhængighed af jorden.

Lad mig blive ved gårdene. Jeg tror, at jeg har haft forbindelse til dem alle. Og været indenfor. Som regel i forbindelse med kirkelige handlinger. For mange år siden, da Seden Sogn var mindre, og der således var mere tid, gik jeg regelmæssigt på husbesøg. Der oplevede jeg det mærkelige fænomen, at hvis den gamle gårdejer var medlem af en forening, så var det ofte en soldaterforening eller en højskoleforening.

Var man født før 1920-30, kom en ung mand stort set kun hjemmefra fra gården, når han var inde som soldat, eller hvis han kom på højskole. Og det var to perioder, som satte sit præg.

Jeg besøgte engang en ældre gårdejer, som jeg kendte godt fra kirken. Han var glad for mit besøg, for der var meget, vi skulle tale sammen om. Og så begyndte han at tale om bøger fra sin højskoletid i slutningen af 30'erne. Og han tog bøgerne frem. Hvad jeg mente om dem? Jeg havde fra min gymnasietid en svag erindring om, i hvad retning det gik og forsøgte at hænge på, så godt jeg kunne. Men han var nu lidt skuffet over, at jeg ikke havde bedre styr på de litterære strømninger og åndelige bevægelser fra den tid. Men så gav han mig bøgerne med hjem, så kunne jeg læse dem og være bedre forberedt, til jeg kom næste gang!

På en gård, hvor to brødre boede alene, så jeg til min forbløffelse en række ret kostbare malerier af Hans Andersen Brendekilde og L.A. Ring hænge i spisestuen. Der var for en formue, og baggrunden var, at man på gården i en tidligere generation havde givet unge lovende kunstnere ophold på gården, så de havde ro til at arbejde.

Og kunstnerne havde efterfølgende givet dem et maleri eller to som tak. Og dér hang de endnu, mens vinduerne om sommeren stod på klem, og dørene aldrig blev låst, og der ingen alarm var i huset til at sikre mod uindbudte gæster. Det samme sted hos de to brødre fandt jeg en forbløffende viden om arkæologi. Og storebroderen havde udarbejdet en lærebog i arkæologi til lillebroderen, et kollegiehefte med de allerfineste tuschtegninger af stenalderredskaber i de forskellige perioder, palæoliticum, neoliticum og så videre.

At børnene blev derhjemme er et udpræget Åsum-fænomen. Jeg har aldrig fundet ud af, om det var, fordi ingen var gode nok til dem, når de skulle finde sig en kæreste og dermed på sigt blive gift og flytte hjemmefra. Eller om det var fordi, de var vældigt godt tilfredse med det liv, de havde, og hvorfor så lave om på det. På en gård var alle tre søskende blevet derhjemme. De opretholdt ordenen fra deres barndom og sov i deres værelser oppe på loftet, gik hver morgen ned ad den smalle trappe og fortsatte deres enkle liv efter den gamle arbejdsfordeling. Søsteren tog sig af det derinde, og de to brødre delte arbejdet ude mellem sig. Den ene mest i stalden og den anden mest i marken.

Og da de var blevet 75-80 år gamle, begyndte de at falde fra. Og gården er nu solgt.

Livet på gårdene danner jo gårdens folk, de lever sig ind i det, og tidens forandringer har ikke sat sit præg.

Men nu har husfolket taget over. De som egentlig ikke hørte til. ”Det kan godt være, at de kan købe sig en lille grund og bygge sig et billigt hus, men Åsumfolk, det bliver de nu aldrig”, som en ældre gårdejer sagde til mig for mange år siden. Men det blev de jo.

Husfolket har taget over, men der har jeg den samme binding. I det ene hus efter det andet kender jeg dem og har haft forbindelse med dem. Ved døds-

fald kommer jeg indenfor. Samtaler vedrørende bryllupper og barnedåb foregår på kirkekontoret. Vi har velkomstaftener for konfirmand-forældrene, og på den store dag er vi sammen igen.

Jeg har haft forbindelse til stort set til hvert eneste hus. Og jeg ser de mennesker, der bor der, for mig, når jeg kører forbi.

De gamle voksede ligesom sammen med huset. Og selv om nye folk er flyttet ind, er det stadig 'Hilda sypiges' hus og 'Ester sadelmagers' hus, eller Johannes hus. I Åsum bor folk i andres huse.

Nu skal det ikke handle om døde det hele, men et tilbageblik omfatter altid dem. Der falder i gennemsnit fire fra om året i Åsum Sogn. Jeg har været her i 28 år. Så kan enhver regne efter. I min bevidsthed, der findes de alle sammen og er knyttet til stedet, hvor de levede. Det er mange ansigter, når man kører forbi.

Mit Åsum er naturligvis knyttet til kirken. Jeg har regnet på det. Og når jeg trækker ferier og friweekender fra samt de tjenester, som mine forskellige kolleger i embedet har haft, har jeg personligt forrettet omkring 1100 gudstjenester gennem årene. Jeg har døbt lidt over 400 børn og konfirmeret lidt over 400 unge mennesker. Konfirmanderne er langt fra alle fra Åsum, men vi valgte Åsum kirke, fordi der er bedre plads dér end i Seden. Jeg har viet omkring 120 par, og de boede alle i Åsum eller kom herfra. Derfor er Åsum Kirke naturligvis det vigtigste hus i min bevidsthed. Og samtidigt det største og ældste hus, vi har i sognet.

Da jeg som ung præst kom til sognet, meldte jeg mig til bylaugsgildet. Adgang havde dengang mandlige husejere i Åsum Sogn, hvis ejendom var matrikuleret før 1955. Jeg mødte op og påberåbte mig en form for ejerskab til kirken. Og jeg blev budt velkommen. Og jeg fik gratis øl og snaps på linie med de andre, jeg

fik taleret, men ikke stemmeret. Og de folk jeg aldrig så i kirken, dem mødte jeg blandt andet i bylauget.

Men det var dengang.

Åsum i dag er nærmest et lille idealsamfund med et utroligt godt fællesskab, så vidt jeg kan se. Der er et rigt foreningsliv med en velfungerende idrætsforening, og folk kommer til de arrangementer, som både menighedsrådet og beboerforeningen står for: Tirsdagscaféer, sogneaftener, koncerter, markedsdage, Sankt Hans aftens-bål og meget mere.

De gamle gårdmænd har mistet deres dominans, i øvrigt er de her ikke mere, men de unge på gårdene bærer det med værdighed og tager gerne del i det nye folkelige liv i byen.

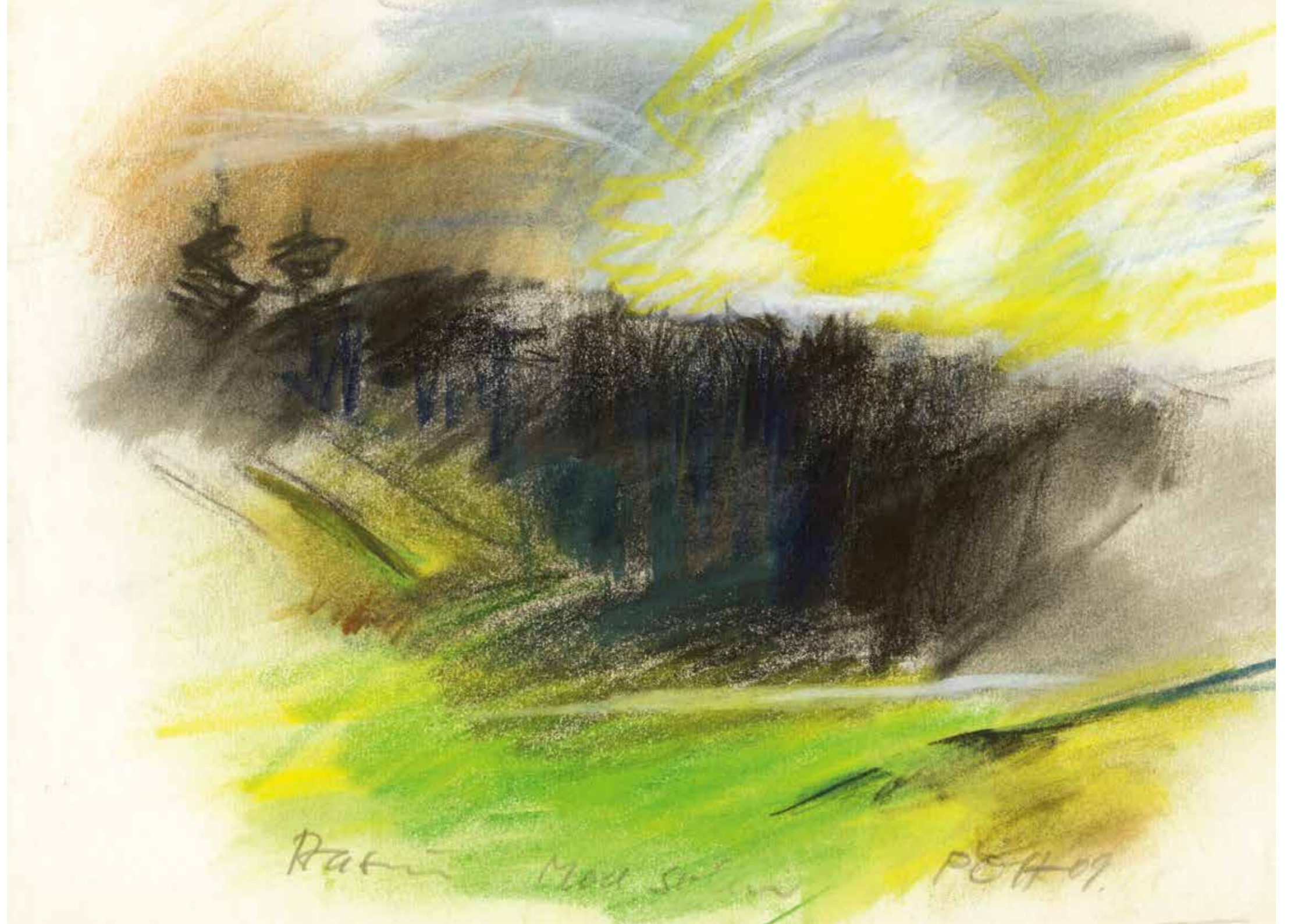
Åsum er et dejligt sted.

P.O. Hansen

*Født 1927. Billedkunstner.
Bor i Karetmagerstræde 6.*

*Farvekridttegning af P.O.
Hansen, 2009. 21 x 29,7*

Et godt naboskab

Sinnet Bunde

*Født 1956. Arbejder
som socialrådgiver, bor
i Væverstræde 3.*

Jeg er tilflytter, sådan er det jo! Jeg bor i Aases hus i Væverstræde, sådan er det jo! Men engang boede jeg i mit eget hus, og det er der ikke så mange, der gør i Åsum. Og jeg har boet i alt fire steder i Åsum, og det er der vel heller ikke så mange, der har gjort.

Jeg flyttede til Åsum på grund af et dødsfald! I 1994 døde min daværende svigerinde Karin. Hendes mand Fleming, der boede på Waltergården (Åsum Bygade 4), blev alene med tre mindreårige børn. For at være tæt på familien gik min daværende mand og jeg på udkig efter et hus. Men det var ikke så let, dengang var der ikke mange huse til salg i Åsum.

Men der var en lille byggegrund i Væverstræde, lige ned til bækken, og arvingerne fra Bækskov ville gerne sælge, så vi erhvervede grunden i vinteren 1994. Da vi fik byggetilladelsen stod der, at vi skulle bygge "et beskedent hus, der passede ind i omgivelserne". En tur ned af Væverstræde, for at se på byggestil, gav ikke den store hjælp, for her var gårde, et lille bindingsværkshus, en bungalow, en stor pompøs villa og flere små huse. Vi skelede nok mest til naboen Inger Øbros hus, det gamle

kommunekontor, og fik vores tilladelse. Hen over sommeren 1995 fik vi bygget et dejligt nyt hus.

Et hus er én ting, at bo i Åsum noget andet! En kendt trubadur har skrevet ”Jeg trives bedst i åbent landskab”, men jeg er nu mere til små overskuelige fællesskaber – landsbyer – hvor husene putter sig, og folk kender hinanden på godt og ondt. Det hænger måske sammen med, at jeg har ø-slægt i blodet. Min fars slægt stammer fra Mandø i Vadehavet, og min mors slægt har rødder til Lyø i det Sydfynske Øhav. Det lå lige for, at jeg lærte byen og dens beboere at kende ved at engagere mig i det lokale liv.

Så med familie i byen, folks viden om omstændighederne bag vores tilflytning og en plads i beboerforeningens bestyrelse gik det hurtigt med at lære folk at kende. Og flere kom da også hurtigt til at kende mig. Jeg har aldrig følt, at det var svært at falde til.

Når man som jeg har mange idéer og ikke altid holder dem inden døre, må man stille op til lidt af hvert! Der er blevet grint godmodigt og overbærende af mig, som da jeg på en generalforsamling i beboerforeningen foreslog, at vi skulle etablere et kodriverlaug – så vi sammen kunne passe et par køer og få godt kød! Det foreslår man bare ikke, når der er landmænd tilstede, og man i øvrigt ikke ved noget om dyrehold! Der er blevet set skævt til mig af få, mens jeg synes, jeg har oplevet dejlige fællesskaber og fælles engagement med de fleste. Sådan er små samfund, og jeg tror på, at åbenhed og kendskab skaber nærvær og bekæmper ligegyldighed overfor hinanden.

Da jeg efter skilsmisse solgte huset i Væverstræde, flyttede jeg heldigvis ikke så langt. Faktisk kunne det meste af indboet flyttes hen på Krogsgaard i min Skoda.

Jeg fik den første lejlighed, der blev sat i stand på gården i 2002, og det var kun mit fine pianoforte, der ikke kunne flyttes med. Efter fire timers kamp måtte flyttemænd opgave at få det fine, gamle klaver op på første sal. Det endte sine dage på Ribe Museum, og det er da en flot plads for et klaver. Det var specielt at flytte ind i en fin ny lejlighed på en gammel gård med en lang historie. Jeg syntes lejligheden skulle have noget fra den gamle gård med sig, så jeg fandt en smuk gammel kornskovl af træ i loen og fik af Per Schack lov til at hænge den i entréen.

Næste stop i Åsum blev i det lille, røde hus i Karetmagerstræde 10. Da det blev ledigt, fik jeg det tilbudt, og det kunne jeg ikke sige nej til; udsigten fra haven findes vist ikke smukkere i Åsum! Min lyst til at have lidt gammelt med fra tidligere tider blev opfyldt til fulde. Al indretning bar præg af historie, på godt og ondt. Mange fortalte mig, at den tidligere lejers mand havde været forvist til haveskuret i perioder!!

Da Aase døde i 2004, havde jeg slet ikke tænkt på flytning igen, men jeg kendte jo det lille, firkantede hus i Væverstræde 3; havde besøgt Aase dér flere gange og altid syntes godt om huset og det lys, der er i det. Så jeg bød på huset og med 11 arvinger, der skulle blive enige om et salg, tror jeg, at jeg skal takke Dot (Knud Aages kone fra Væverstræde 1) for at jeg fik det. Hun ville gerne have mig som nabo, men var mere usikker på min gamle kat Tipper, som hun jo kendte fra tidligere tider i Væverstræde. Han var krigerisk i sine unge dage, så jeg lovede at Tipper ikke ville angribe hendes kat William, og så fik jeg lov at købe huset. Jeg havde også et enkelt krav: et billede af Aase skulle indgå i handlen! Så Aase hænger nu i min entré og smiler til mig.

Flytningen tilbage til Væverstræde faldt sammen med, at Frederik kom ind i mit liv. Sammen satte vi huset i stand, og det var både godt for mig og for huset, at

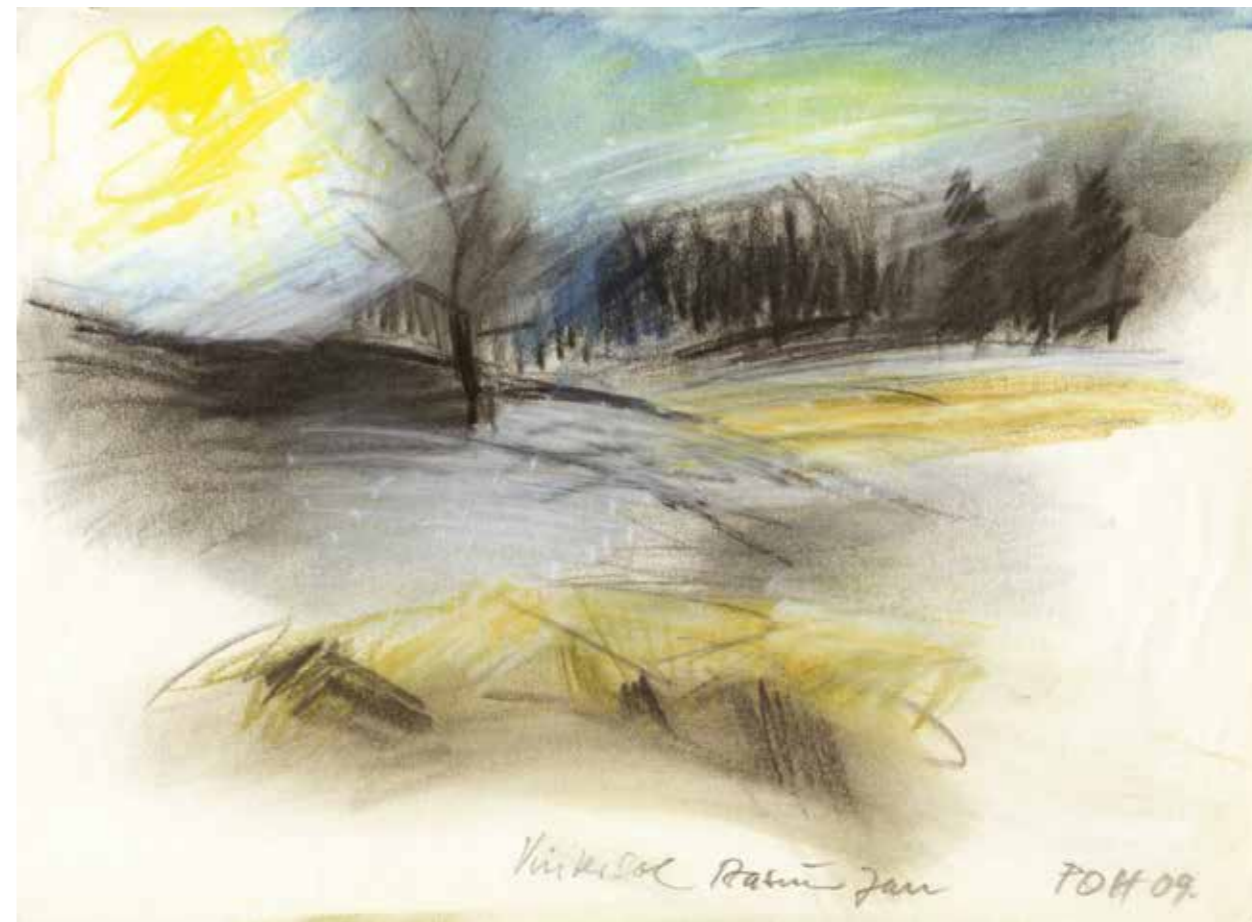
Mit Åsum

Frederik lagde så mange kræfter i stedet. Åsum tog godt imod endnu en tilflytter, og Frederik fik mange venner og bekendte her. Til sommerfesten i Åsum Forsamlingshus sommeren 2005 holdt han tale på vendelbomål og indstiftede en ny forening i byen: 'Foreningen af tilflyttere'. Jeg tror kun, det var Søren fra Walthergården og Frederik selv, der blev medlemmer, og med de to havde foreningen det ganske godt.

Da Frederik blev syg og døde fra mig i sommeren 2009, var det efter hans eget ønske, at han blev begravet her. Hans døtre, der bor i Ålborg, oplevede et lille samfund fra dets bedste side med varme, engagement og støtte til os alle.

Nu bor jeg så her i Aases hus, jeg putter mig lidt, men det er som det skal være! For mig er Åsum tryghed, godt naboskab og rammen for mit liv i en tid, hvor det nu er forandringer på de indre linjer, der er i front.

Sinnet Bunde

*Farvekridttegning af P.O.
Hansen, 2009. 21 x 29,7*

Er der mon engle i Aasum?

Bente Adelgod

Født 1956. Arbejder som ass. centerleder på et plejecenter for demensramte. Bor i 'Amerikanerhuset' på Ryttervejen 5.

Jeg har boet i 'Peter Amerikaner'-huset i ca. 12 år. På et tidspunkt skulle vi bygge om, da huset kun var 53 kvm. Vi boede på det tidspunkt i køkkenet, mens håndværkerne rumsterede udenfor. Vores soveværelse blev færdigt, og vi kunne flytte ind dér, men for at bruge køkkenet skulle vi 'udenfor', for entre og stue var ikke lukket til endnu. En aften, da jeg var på vej i seng, mærkede jeg et vingesus omkring min nakke. Jeg tænkte "her er nok gennemtræk". Det samme gentog sig de følgende tre-fire aftener.

På et tidspunkt gik jeg ind i vores nye stue for at se, hvor langt håndværkerne var kommet med byggeriet. Jeg bemærkede en kande, som jeg havde stillet fra mig ved døren ud til terrassen. I kanden så jeg, at der var noget mørkt på bunden, og ved nærmere kik opdagede jeg, at det var en lille flagermus. Jeg hældte den forsigtigt ud på vindueskarmen. Flagermusen syntes død, men da jeg rørte ved den, var den varm. Jeg gav den lidt vand på en teske. Straks begyndte den at drikke og kom til live igen. Flagermusen sundede sig et øjeblik og fløj ud af vinduet. Jeg fik kuldegysninger – for jeg kom til at tænke på de aftener, hvor jeg havde mærket 'gennemtræk', da jeg var på

Mit Åsum

vej i seng. Nej, det må have været flagermusen, der fløj om ørerne på mig. Måske et lille råb om hjælp for at komme ud.

Et stykke tid efter mistede jeg min kære mor. Vores naboer og flere i byen kom og kondolerede. Det varmede utroligt meget. Det er det, jeg så godt kan lide, at når man bor her, er man omgivet af engle, som værner om én. Der er opsyn med hus og have, og man deltager i andres ve og vel. Det betyder utroligt meget for os. Og det med flagermusen og vores kære naboer i Aasum og fra Rågelund ... ja, jeg tror på engle, de er omkring mig og os hele tiden.

Bente Adelgod

'Clipper'

**Jørgen Lohmann
Rasmussen**

*Født 1939 på
Krogsgård i Åsum.
Har boet i Åsum indtil
1960. Arbejdede som
arkitekt og var lektor
ved Odense Teknikum,
pensioneret 2006. Bor
på Skelskovvej 13,
Tommerup St.*

I årene efter Anden Verdenskrig blev 'indlagt vand' det store hit i landhusholdningerne, og der blev installeret 'Clipper'-pumper i mange tusinde brønde på Fyn og omegn. Den lille, stabile pumpe blev faktisk ikke så lidt af en legende – og så blev den produceret i Aasum.

'Hans mekaniker's fabrik, eller værkstedet, som den mere beskedent blev kaldt, var i en menneskealder et markant træk ved den Aasumske hverdag. Munkebo-fragtmanden holdt dagligt ind på forpladsen ved Aasum Bygade 3 for at aflevere råmaterialer og hente færdige pumper og ekspansionsbeholdere. Der var livlig trafik af vvs-håndværkere, og værkstedet gav stabilt arbejde til fem-seks mand i det lille bysamfund. Men der skete også andre ting – herom senere – på denne virksomhed, hvis ophavsmand var min farbror Hans Lohmann Rasmussen (1903-1995), som blev født på Brydeland i Aasum som den ældste i en børneflokk på syv. Nummer tre i flokken var min far, Niels Lohmann, som havde Krogsgård, der er nabogård til Brydeland.

Denne beretning handler om den herlige, optimistiske fremgangstid fra krigen og frem til 1970. Vi fire drenge på Krogsgård, Hans Kristian, Rasmus, Ulrik og jeg selv

havde fra hver sin vinkel et berigende og godt forhold til farbror Hans, som ikke selv havde børn. Han havde interesser og dygtighed over et meget bredt felt; min afdøde bror Rasmus har i en artikel i Aasum Sogneblad nr. 15 skrevet om hans 'dannelsesrejse' til staterne 1927-34:

"Hans Lohmanns far, Rasmus, som var fjerde generation på Brydeland, beskæftigede sig mest med kunstmaleri og åndelige sysler, og i mindre grad med jordbruget. Rasmus' kone, Thora, stammede fra Brejngård i Aasum og styrede med sikker hånd husholdningen. Hun var meget kulturelt interesseret og var samlingspunktet i familien. Farbror Hans blev, som de fleste bønderbørn i sine drenge- og ungdomsår, sat til at arbejde i bedriften, et hverv han gik til uden synlige tegn på entusiasme. Da det blev for meget for ham, tog han en uddannelse som mekaniker og arbejdede som sådan, indtil han i 1927 drog til Amerika, drevet af en interesse for teknik og udvikling, som i langt højere grad fandtes der.

Fra sin tidligste ungdom var han interesseret i fotografering, radioteknik og sejlads i småbåde, og han byggede selv det udstyr, han havde brug for til disse og andre interesser, som stadig dukkede op. Han var optaget af livet i datidens Aasum og bevægede sig som en stille iagttager i alle kredse af lokalsamfundet. Den store verden med dens politik og især tekniske udvikling havde et fast greb i ham, og drømmen om at være i brændpunktet for alt dette førte ham som sagt til USA. Her måtte han som så mange andre udvandrere lide den tort atter at være henvist til jordbrugets møjsommelige dont.

Dette dog kun for en tid. Han blev beskæftiget som bilmekaniker på forskellige værksteder, og flittig som han var, havde han også en del free lance mekanikerarbejde samtidig med, at han byggede sin egen bil af stumper fra skrotdyngen på værkstedet, hvor han arbejdede. Den blev bygget af et studebakerkarrosseri, en chevroletmotor, et chryslerkølesystem og et utal af stumper af forskellig oprindelse, samt af en solid appelsinkasse som førersæde. Han boede på forskellige pensionater

eller sov i baglokaler på de værksteder, hvor han arbejdede, og spiste hos private, hvor koner havde gjort det til en levevej at lave mad til enlige arbejdsfolk".

I sin chicagotid kom Hans Lohmann i forbindelse med en gruppe fly-entusiaster, og han byggede selv et meget berømmet racerfly, som han gav navnet 'Clipper'; flyets stjernemotor bestod af dele fra Henderson motorcykelmotorer. Hans' tid i USA var spændende og lærerig, men sikkert også drøj, men det er en helt anden historie.

På et tidspunkt besluttede han at tage en ferie hjemme i Danmark efter otte års fravær. Efter hjemkomsten i 1935 blev han hurtigt klar over, at han med sin omfattende og solide erfaring fra USA ville opstarte en virksomhed i Danmark. Bror Niels havde da netop købt Krogsgård, hvor Hans lejede sig ind i portkammeret med sin virksomhed, som i begyndelsen var en 'blandet landhandel' med forefaldende smedearbejde og fremstilling af blandt andet legetøj.

Købmand Hans Erik Hansen, Aasum, fortæller, at Hans Lohmann i juletiden arrangerede udstilling af sit legetøj i købmandsbutikkens vinduer. Der var blandt andet en lille elektromotor som kunne trække forskellige maskiner og redskaber, alt i legetøjsformat.

Portkammeret blev hurtigt for trangt, hvorfor han planlagde at opføre en ny værkstedsbygning. Han havde kig på grunden på hjørnet af Østergade og Grønlandsgade i Odense. Overvejelserne endte dog med, at han erhvervede grunden på hjørnet af Aasum Bygade og Snedkerstræde. Her lå tidligere bygningerne til gården matrikelnummer 21 (nu Staupudevej 20), som imidlertid brændte i begyndelsen af 30'erne. Ifølge købmand Hans Erik Hansen var der herefter motorcross-bane på området, indtil Hans Lohmann købte arealet i 1937 og opførte den værkstedsbygning, der stadig ligger der i umiskendelig 'Chicago style'. Det var små tider økonomisk, men Hans var god til at få noget i gang for

meget små penge; bygningen blev opført af genbrugsmaterialer fra det gamle Odense-bryggeri. Købmand Kristian Hansens Shell-benzinstander blev flyttet ned til Hans Lohmanns virksomhed, der i begyndelsen i hovedsagen var et autoværksted.

Hans blev den 28. december 1940 gift med Sofie Lauritzen fra Odense. De flyttede ind i villaen, der i 1940 blev opført ved siden af værkstedet. Villaen havde et moderne og meget præsentabelt udseende; et raffinement var den underjordiske adgangsvej fra boligen og til den dobbelte jernbetongarage, der var bygget ind i skrænten ved værkstedets forplads. Fra villaens stuer var der en meget flot udsigt over Odense Ådal mod nord, da engene dengang ikke var tilgroet med træer og buskads. Huset blev opført efter en model i mål 1:20, som Hans selv havde lavet.

Efter krigsudbruddet i 1940 var det nødvendigt at inddrage andre opgaver end autoreparation. For eksempel installerede Hans under krigen centralvarmeanlæg på Krogsgård og byggede en meget speciel brændefyret vaskemaskine, opmuret ved siden af gruekedlen. Det var en stor galvaniseret, gennemhullet stålpladetromle, der roteredes ved hjælp af en plejlstang, der gik gennem en slids i loftet op til det elektriske drivaggregat, der på skift fik tromlen til at rotere begge veje. Vaskemaskinen fungerede godt og blev brugt i mange år.

Hans var aktiv i modstandsbevægelsen og bidrog især med at klargøre våben, som blev nedkastet fra de allieredes flyvere.

I efterkrigstiden fik Hans endelig god vind i sejlene. Han var nu i 40'erne og havde en bred og dybtgående viden og erfaring med sit fag. Han så behovet for reservedele til alle førkrigsbilerne, der nu skulle ud at køre igen. Han startede en produktion af stempelpinde til de forskellige motorstørrelser. Han konstruerede selv værktøjer og maskiner til produktionen. Jeg husker, hvordan han en

sen aften kom kørende med en trillebør hen til Krogsgård for at hente ler i lerskrænten. Det skulle bruges til opmuring af ildfaste sten i en hærdeovn, han selv havde svejset op af stålplader. På grund af mangelsituationen lige efter krigen var det umuligt at skaffe tilstrækkeligt med koks til hærdeovnen. Hans sendte derfor mandskab ud på Odenses losseplads for at indsamle de koksstykker, der var røget ud sammen med asken fra byens husholdninger. Inde i hærdeovnen lå de rødglødende stempelpinde på rad og række; når opvarmningen var slut, tog Hans en hel række på en lang stålpind og ekspederede dem over i en spand med koldt vand, så det sydede og dampede til alle sider. Hans kunne godt lide, at vi drenge kom på værkstedet og kiggede på sagerne, men han gad ikke svare på dumme spørgsmål. Hvis vi spurgte, hvad han lavede, svarede han altid: ”en stør!”

Der kom hurtigt god gænge i produktionen. Efter min erindring var der på dette tidspunkt (ca. 1950) fire-fem medarbejdere, blandt andre svogeren Emil fra Odense og Christian Rasmussen gift med 'Gunhilda sypige'. De boede i huset på Staupudevej 5, hvor Gunhilda havde sin systue. Christian var ivrig skytte og underviste søndag formiddag byens drenge i salonriffelskydning. En anden medarbejder gennem næsten alle årene var Frede Madsen, som stammede fra det gamle hus nede i Rævegyden.

Hans selv var flittig og havde sin mors robuste håndelag – tingene kom fra hånden. Som værktøjsmager var han selvlært; på dette felt var hans dygtighed beundret af fagfolk. Til færdigbearbejdning af stempelpindene fremstillede han en centerless-sliber, som arbejdede med en nøjagtighed af få tusindedele millimeter. Til pumpefremstillingen lavede han et meget kompliceret stanseværktøj til fremstilling af ankerplader og rotorplader og en centrifugalstøbemaskine til fremstilling af automatikkassen. Alt var meget rationelt; for eksempel opfandt

han en boreautomat, der i en arbejdsgang kunne bore seks huller med tilstrækkelig præcision. Han var i sit arbejde meget fokuseret på de vitale dele i et værktøj, hvorimod han ikke spildte tid på at få et pænt udseende af stykket.

Selv i disse travle opstartsår var der tid til hobbies: bueskydning på konkurrenceniveau, smalfilm og ikke mindst sejlsport. Han byggede engang en racerbåd af sammensvejste stålplader forsynet med en meget kraftig påhængsmotor, 'Seahorse', som han havde skaffet fra sine forbindelser i Amerika. I de år blev Odense Å og fjorden sejlet tynd af Hans og byens ungdom, der på skift var med.

I slutningen af 40'erne eksperimenterede Hans med knallertfremstilling, et projekt der dog hurtigt blev skrinlagt. Jeg husker, at han kørte rundt i byen på knallerten med en blå røgsky efter sig. Fremstillingen af 'Clipper'-pumper tog sin begyndelse omkring 1950 og blev i de følgende 20 år det produkt, der tegnede firmaet. Det lykkedes Hans at holde sin virksomhed i et meget stabilt leje. Han ønskede ikke at ekspandere, og ville heller ikke sælge virksomheden, selv om han på et ret tidligt tidspunkt fik et milliontilbud fra Thrige. En anekdote fortæller, at på et tidspunkt kunne produktionen langt fra følge efterspørgslen. Fie, som jo passede økonomisiden, og førstemanden Frede Madsen kunne ikke se andre udveje end at udvide virksomheden. For at overbevise Hans viste de ham en dag bunken af ordresedler. Hans tog resolut bunken og rev den midt over. Sådan!

Stabiliteten viste sig også ved, at medarbejderne blev i firmaet i mange år, ja helt til deres pensionering. Hver mand passede sit speciale. Christian Rasmussen og svogeren Emil har været ansat så længe, jeg kan huske tilbage, det vil sige fra omkring 1946. Christians faste arbejdsplads var ved vinduet ud mod naboerne Grethe og 'Sigurd mejerist'; her sad han og vikledede motorankre. Emil var alt-mulig-manden, han malede de færdige pumper og hængte dem til tørre på kroge på jernstænger, der var anbragt bag vinduerne ud mod bygaden; her

kunne man så hver eftermiddag beskue den nymalede dagsproduktion på en fem-seks pumper og ekspansionsbeholdere.

Frede Madsen var som tidligere nævnt ansat i mange år, han var værkfører, den som helt og holdent styrede den daglige dont inklusiv salg og indkøb, han stod for afbalancering og prøvekørsel af de færdige pumper. Udover 'den faste stok' var der i årenes løb andre medarbejdere, således at der altid var beskæftiget fem-seks mand. Da svogeren Frode Poulsen ophørte med sit skrædderi, blev han ansat på 'Clipper'. Helge Nielsen fra Bækgården i Aasum og Fredes bror, Ejler Madsen, var også ansat i en årrække. Min bror, Hans Kristian Lohmann, var ansat som arbejdsdreng i en periode i 1959 før sin læretid hos brødrene Hansen, Aasum Maskinfabrik; han har bidraget med mange oplysninger til denne artikel. Hans Lohmanns kone Fie passede bogholderi, lønningsregnskab og i øvrigt hele den økonomiske side af sagen. Hun har haft stor andel i firmaets succes.

Dengang blev Aasumborgernes selvangivelser fremlagt i forsamlingshuset til almindelig beskuelse. Når 'Thorvald Solbakk' mødte Hans Lohmann kunne han derfor uden at bryde nogen hemmelighed med sin stentorrøst udråbe: "Ja, Håns, vi to er jo de største skatteydere i sognet!"

Som det fremgår af denne beretning, var der lige fra amerikertiden ikke noget skel mellem Hans' arbejde og fritidsaktiviteter. Han var selv tilstede på værkstedet hver dag, men mødte ikke op før ved 10-11 tiden om formiddagen. Til gengæld var der altid lys i værkstedet, hvis vi kørte forbi en sen aften. Han arbejdede med sine egne ting og sager og holdt i øvrigt en venlig men bestemt distance til medarbejderne. Som sin oldefar, Rasmus Hansen fra Brydeland, var Hans meget for alt nyt. Han anskaffede et fjernsynsapparat og etablerede selv en himmelhøj antennemast, dengang de eksperimenterede med TV-udsendelser

fra Radiohuset i København. Vi børn blev inviteret til at se disse tidlige forsøgsudsendelser; vi kunne akkurat skimte, at nogle figurer bevægede sig igennem snevejret på skærmen; det var mageløst.

På et tidligt tidspunkt fik han også en B&O-wirerecorder, et stort tungt skrummel af en lydoptager, som vi alle sammen havde megen fornøjelse af. Vi lavede interviews med byens originaler – lydspoler, som desværre ikke findes mere. Lyd-ståltråden havde en tendens til at filtrere håbløst sammen ved tilbage-spuling, så det hele var ødelagt. Jeg mener dog at lokalarkivet har en optagelse fra et bylaugsmøde, hvor oldermænd Laurits Madsen (Herman Madsens far) trutter i byhornet, og lokalhistorikeren Svend Frederiksen taler i vaskeægte gammel-åsumsmål.

Hans gjorde meget for byens børn. Han anskaffede en speedbåd og inviterede os med ud på fjorden for at stå på vandski. Efter et par sæsoner udskiftede han speedbåden med en folkebåd, hvor der også var brug for gaster. Med folkebåden opnåede Hans i årenes løb fine placeringer i kapsejladserne 'Fyn rundt'. Senere blev han grebet af at sende og modtage radiosignaler, så han ad den vej kunne kommunikere med sine gamle venner i Amerika. Han byggede til formålet en stor parabolantenne med en diameter på otte meter på taget af værkstedsbygningen. Denne installation kunne også sende signaler til månen, som vi så kunne høre ekkoet af efter nogle sekunder.

Lige fra drengene havde Hans været en ivrig fotograf, der arbejdede med både kamera og i mørkekammer. Fra Amerika findes en række billeder fra 30'ernes USA. I midten af 60'erne lavede han en gennemfotografering af værdifulde gamle huse i Aasum. Ret efter krigen begyndte han at smalfilme, før denne kunst blev almindelig. Der findes film fra blandt andet bueskydningsstævner.

Endvidere en strimmel fra Aasumbøndernes årlige pilketur med våd frokost hos 'Rasmus skovfoged' på Romsø. Der er skøjtølberfilm fra oversvømmelserne i engen, kælkebakkefilm og cowboy- indianerfilm med byens drenge som filmstjerner og endnu flere.

Omkring 1960 begyndte Hans at gå i sin fars fodspor med oliemaleri, hvor han også var selvlært. Hans force var portrættemaleri efter fotografier, hans stil minder meget om 1900-tals amerikansk maleri, som jeg er sikker på, han var inspireret af. Nogle af hans malerier hænger på lokalhistorisk arkiv i den gamle rytterskole.

I 1970 bortforpagtede Fie og Hans deres virksomhed til Frede Madsen, som fortsatte pumpefremstillingen i en lang årrække.

Det sted, jeg føler mig hjemme

Aase Jensen Studt

*Født 1932. Bor på Stau-
pudevej 1.*

I 1955 giftede jeg mig med smed Peter Jensen og blev smedekone i Aasum. Vi flyttede ind i det gamle smedehus, som min mands oldefar havde bygget i 1855, og hvor der altid har boet smede. Vi flyttede ind, da huset var 100 år, og har nok bygget om og til lige siden, da rummene var små og utidssvarende. Jeg holder meget af at bo i det gamle hus, og det betyder noget, at jeg ved, hvem der har boet i det før mig.

Det er også sjovt at tænke på, at min lille entre har været byens 'telefoncentral'. Smeden var den første, der fik telefon, og folk fra byen kom og lånte den. Byens postkasse hang på hjørnet af huset. Det var jeg ked af, og den blev flyttet over på smedien.

Jeg kan fra mine vinduer se den smukke, gamle Aasum Smedie fra 1817, som min mands familie har ejet i generationer. Det var hyggeligt, da der blev arbejdet i smedien, og essen var i gang fra morgenstunden, og hammer-slagene lød ud i byen. Min svigerfar Thorvald Jensen var

en utrolig dygtig smed og især til at smede hestesko. Jeg husker også regnvejrsdage i høsten, når bønderne kom med deres heste, der skulle have nye sko, da var hestene ofte så trætte, at de gerne ville stå og læne sig op af smeden, når han skulle sko dem. Smedene snakkede om, at det var hårdt arbejde.

Det var et samlingssted for byens mænd, der blev udvekslet nyheder og erfaringer, især på regnvejrsdage.

Da smedien som forretning i 1966 flyttede til Rågelund, brugte vi den gamle smedie til garage til vores bil. Senere blev der taget initiativ til, at den skulle fredes, bl.a. af Knud Møllegård, Aasumgård. Den blev fredet, og Odense Kommune købte den og forpligtede sig derved til vedligeholdelsen.

Smedien og smedebroen blev ofte brugt som motiv af forskellige kunstmalere, heriblandt vores egen bys maler Herman Madsen. Også gårdejer Rasmus Lohmann kunne lide motivet.

Kunstneren Erik Aalykke lejede sig ind i den gamle smedie i nogle år og lavede virkelig smukke ting af jern. Han var et spændende menneske og en gevinst for byen. Folk var glade for at snakke med ham. For tiden er smedjen lejet ud til en billedhugger.

Jeg synes, jeg har det smukt blandt de mange høje bøgetræer, jeg kan se kirken, den gamle rytterskole, velholdte huse og haver, og så har jeg oven i købet 'Peterspladsen' i min baghave, som i øvrigt førhen blev omdannet til skøjtebane for mine egne og byens børn om vinteren.

Aasum var et meget anderledes samfund, da jeg flyttede hertil i 1955. Der var meget liv i byen, der var flere håndværkere og mange unge medhjælpere på gårdene. Der var to skoler og tre købmænd. Det gamle forsamlingshus blev brugt til mange gode dilettantforestillinger og revyer. Jeg kan huske min mand gerne optrådte på éthjulet cykel og med at spille på sav. Der var foredrag, gymnastik, folkedans, korsang og høstfest med medbragt mad og bal bagefter.

Og så var der børnene. Jeg gik som de fleste mødre hjemme og passede børnene, og det var fint at kunne gøre det. De levede et frit liv, de rendte rundt over hele byen og legede med hinanden, fiskede i bækken og kørte ræs i anlægget. Trafikken var ikke så voldsom dengang. Vi havde en del familie i byen. Det betød meget at bedsteforældrene, min mands søskende (og børnenes fætre og kusiner) boede i nærheden. Ligeledes boede min mands mostre og morbrødre (sadelmagerfamilien) også i byen.

Aasum dengang var ikke et samfund, hvor det var så let at falde til som tilflytter. Man skulle lige ses lidt an. Men som årene er gået, er jeg faldet til og føler mig hjemme.

Walthergården

Alex Hold

Født 1948. Smedemester. Bor på Åsum Bygade 4.

Året er 1984, vi holder på Aasum Bygade og kikker ind på et stort, forfaldent stuehus, tilgroet, uoverskueligt, sparsomt vedligeholdt, vi kan næsten høre det skrigende efter en kærlig hånd. Vi holdt her, fordi en annonce i Morgenposten havde lokket os herud:

ÅSUM

5 km. fra Odense Centrum

Stor, gammel villa på 200 kvm beboelse, fuld kælder og uudnyttet loftetage, indh.: Mange stuer, køkken, gæstetoilet og badeværelse, opvarmning med oliefyr og lille brændeovn.

Stor, gammel have på 3.600 kvm lige til bæk.

Vi havde besluttet at sætte vores nyrenoverede hus i Odense til salg, vi trængte til luftforandring og var derfor på jagt efter et større og spændende alternativ.

Men det var nu ikke lige, hvad vi havde forestillet os, orkede vi at begynde helt forfra med et nyt hus?

Nu var vi her, så kunne vi da lige gå en runde omkring huset og se haven. Bag det gamle stuehus åbenbarede sig en tilgroet, stor, gammel have, som for enden skrånede ned til den lille bæk, der idyllisk snoede sig langs skoven på den anden side, en naturperle som ikke gjorde os i tvivl. Vi var solgt, eller rettere dette sted måtte vi købe. Walthergården, som den 'store, gamle villa' i virkeligheden hed, skulle blive vores.

Det blev starten på en helt ny og anderledes tilværelse, hvor vi tog afsked med det støjende byliv, hvor husene ligger tæt, og hvor man altid føler sig iagttaget. Det var en omvæltning, men vi lod os langsomt indfange af den smukke gamle landsby med den spændende historie og de måske lidt utilnærmelige beboere.

Det første man lægger mærke til, når man kommer gennem byen, er de mange skyggefulde, store træer. Er man ikke til træer, er Aasum ikke det rette valg, men for os er det en glæde, vi nok aldrig bliver trætte af. Måske lige med undtagelse af hvert efterår, hvor vi er ved af drukne i bladene og derfor må bruge mange timer på at fjerne dem fra tagrender, græsplæne og indkørsel. Nå ja, så også det chok, man får, når man ser prisen på professionel hjælp, når træerne skal holdes i ave.

At bo med så mange træer omkring sig giver et helt unik dyre og fugleliv. Inden vi kom til byen, følte jeg mig rimeligt velbevandret i fuglenes verden, men meget hurtigt finder man ud af, at der findes et utal af arter, som man måske har hørt om, men som jeg aldrig har set; så en fuglebog er blevet en nødvendig ting, når man bor i Walthergården.

Uglerne har fået et godt øje til vores have; der går næsten ikke en aften/nat, uden de lige skal hilse på, og tidligt på året er de gamle ugler klar til at vise deres første kuld unger frem. Ungerne tumler rundt i træerne og virker som om, de ikke er klar over, hvor upopulære de er hos de andre fugle. Der går nogen tid,

inden de lærer at finde et godt skjul om dagen, så de andre fugle ikke konstant behøver at skræppe op, til nogen irritation for os andre. Det er en meget speciel situation at sidde en aften med gæster i haven, og i det stor akacietræ sidder et par ugler og kikker ned, det kan imponere enhver.

Eller når en duehøg ruller rundt på græsset lige foran stuevinduet med en due i sine kløer. Den bliver så desorienteret over at se, at der er en skygge i vinduet, at den et sekund glemmer sit bytte, og vips er duen ude af kløerne og sætter af sted i et desperat flugtforsøg. Men en duehøg er en hurtig flyver, inden 15-20 meter har den indhentet duen og har klørene i den igen, og de tumler om endnu engang, og denne gang er der ingen nåde, høgen må handle hurtigt, så længe den ved, der står nogen i vinduet, så duen får dødsstødet, og så snart høgen har samlet kræfter, flyver den med sit bytte i sikkerhed i skoven bag bækken.

Udover træer er også de mange store og velbevarede gårde et særpræg for byen. Det er tydeligt, at her har levet bønder, som i hvert fald omkring midten af 1800-tallet havde en sund økonomi; der må have været et sandt byggeboom i byen i de år. Heldigvis er gårdene bygget før man fik ingeniører til at minimere og beregne materialernes dimensioner. Her er ikke valgt hurtige løsninger med lidt pindebrænde sat sammen af sømbeslag, her har man haft råd og tid til at bygge kvalitet.

Walthergården er en af de gårde, bygget solidt op omkring en kraftig bindingsværkskonstruktion, hvor man i kælderen naturligvis har brugt egetræ. Man kan både se og mærke, at man har været omhyggelig og har haft sjælen med i byggeriet, så meget at det stadig føles i stuerne.

Men uanset hvor megen kvalitet og sjæl, der er lagt i en bygning, kræver

den vedligeholdelse, og som sagt var det så som så med det på Walthergården. Der lå en stor udfordring i at få det over 150 år gamle stuehus til at se nogenlunde anstændigt ud.

Mangen en borger i Aasum har med iver og et glimt i øjet spurgt, om vi ikke under restaureringen har fundet 'gemte skatte'. For bedre at kunne forstå en sådan hentydning er det vel på sin plads med lidt historie:

Waltherslægten, som gården er opkaldt efter, rykkede ind i 1775. Slægten mødte desværre sit endeligt, da de to brødre Hans Kristian Walther og Anders Peder Walther forblev uden arvinger. De døde begge som ungarle, Anders Peder i 1945 og Hans Kristian i 1954.

De var efter sigende ikke synderligt interesserede i landbrug, det var ikke det, der lå dem mest på sinde. Men hvad betød landbrug, hvis de til gengæld havde forstand til og held med at investere deres midler i aktier og værdipapirer. I København havde de noget familie, som kunne være behjælpelig med en hurtig handel, når det rigtige tilbud dukkede op.

Brødrene blev efterhånden kendt som nogle velbeslåede særlinge, som mente at deres penge lå bedst i deres egne lommer. Så efterhånden rygtedes det, at der var temmelig mange 'sorte penge' gemt på gården.

At dette nok ikke var helt usandt, fik jeg bekræftet, da jeg for en del år siden talte med en ældre mand, som i sine unge dage havde været karl på Walthergården. Han kunne fortælle, at brødrene var meget upræcise med udbetaling af løn, de tog det ikke så nøje, om der gik flere dage over med lønudbetalingen. Karlen, som boede i Seden, blev efterhånden ret irriteret, ikke mindst fordi han hos købmanden i Seden købte på regning, og den skulle jo betales som aftalt. Så en dag efter aftensmaden, hvor han normalt kørte hjem, besluttede han sig for, at nu var det nok, nu ville han have sine penge. Den bror, som stod for lønud-

betalingen, var ikke særlig villig til at lade sig presse, så kunne det nu ikke vente til i morgen! Men nej, de penge skulle falde nu, om han så skulle stå her hele natten. Med så standhaftigt et udsagn var der intet andet valg, kassemesteren måtte gi' sig. Karlen fik nu lov til at komme med ind i det allerhelligste, det bagerste kontor. Her var han for første gang, og hvilket syn mødte ham; der stod flere høje bøtter fyldt op med store mønter, og som han sagde "de par stykker, jeg skulle have, gjorde ingen synlig forskel, så det er virkelig rigtigt, de passede selv på deres skillinger".

Men tilbage til spørgsmålet om vi ikke fandt 'gemte skatte'? Nej, det gjorde vi ikke, vi var alt igennem under reoveringen og ikke én klingende mønt blev fundet.

Da vi overtog Walthergården, hørte vi et utal af anekdoter om disse brødre. Skal man nævne én ud af de mange, kan det blive én fortalt af samme karl fra Seden:

Brødrene havde besluttet, at de nok hellere måtte investere i én af de her moderne traktorer. Nu var det sådan, at dengang kom maskinhandleren forbi med traktoren, og man fik en hurtig instruktion inden overdragelsen, og så var det godt.

Maskinhandleren dukkede op med traktoren, og brødrene mente, at det var nok med, at de sammen med deres gamle fodermester fik instruktionen. Det blev til en hurtig gennemgang: Start – frem – tilbage – bremse og stop; "hvor svært kan det være." Og så tog maskinhandleren af sted. Og dér stod de med en traktor, som de ikke rigtig var helt dus med, men indrømme det var de ikke meget for, men nu kunne det vente.

Hver weekend havde man en fast regel om, at havegangene blev revet over med en specialbygget lille harve, hvor man normalt spændte en hest for. Nu blev fodermesteren pålagt at spænde den nye traktor for, det var han nu ikke

Mit Åsum

meget for, så han forsøgte at få opgaven overdraget til den unge karl fra Seden. Men han var godt sur over, at han ikke havde måtte være med til instruktionen, så han mente bestemt, at det måtte den 'kloge' fodermester selv ordne, det var jo hans job at rive havegangene. Nu måtte fodermesteren selv kaste sig ud i den meget uvante opgave. Han fik harven spændt på og startede traktoren, men det var noget helt andet end den gamle hest, som jo kendte vejen rundt. Traktoren fik alt for meget fart på, og den tog retning mod det nærmeste store træ. Selv om fodermesteren flere gange råbte "prue ... pru ..." ville den ikke høre, og den nye traktor endte i træet med en ødelagt front til følge. Og karlen kunne fortælle, at da traktoren kom retur, nyrepareret, fik han lov til at overvære instruktionen.

Når man flytter til en gammel landsby som Aasum, kan man i starten få en fornemmelse af, at man ikke rigtig er velkommen. Det kan føles, som om nogen mener, de har mere ret til byen end andre, eller sagt på en anden måde: ens indflydelse er proportional med anciennitet. Efterhånden som årene går, og man bliver en del af byen, finder man ud af, at det ikke er p.g.a. uvilje mod fremmede, men af stor respekt for bevarelse af det unikke i Aasum, og man vil så nødig have, at nogen kommer og ødelægger det.

Vi er jo dybest set kun deltagere i en kort epoke af byens lange historie. Vi har kun Aasum til låns. Den respekt, som tidligere generationer har udvist for at bevare byens sjæl, og det unikke omkring vores by, er helt enestående, og det vil man gerne fortsætte med at værne om.

Så der igen bliver borgere, som finder grund til at skrive om 'Mit Aasum'.

Alex Hold

'Salon Helle'

**Inge Kirstine
Høy Nielsen**

*Født 1942. Frisør og
grundlægger af Salon
Helle, bor på Åsum
bygade 6.*

Mit navn er Inge Høy Nielsen, jeg er tredje generation, der er bosat i Åsum, og vil hermed gerne dele min historie med jer.

Jeg blev født i Thursensgade i Odense i en lille toværelses lejlighed i den indre by. Min far hed Johannes og var i lære som tømrer, og min mor hed Kirstine og arbejdede i huset hos en familie.

Min mor var oprindelig født i 1920 og opvokset på Bækskov, gården i Åsum i Væverstræde. Hendes forældre Marie og Hans Peter drev et landbrug med køer. Lige da min mor blev født, boede familien midlertidigt i sygeplejerskens hus i Væverstræde 1, fordi deres gård var brændt. Den ny gård blev genopbygget i 1921, og den blev min mors barndomshjem.

Kirstines far blev mistænkt for ildspåsættelse, og i flere dage blev han afhørt af politiet, inden en karl på gården indrømmende, at det var ham, der havde sat ild til gården.

Bækskov var med sine 18 tdr. land en lille gård, men alligevel stor nok til at have både en pige og en karl. Børnene, tre i alt, hjalp til. Børge – der senere overtog gården – arbejdede i marken. Kirstine arbejdede mest

indendørs, mens lillesøsteren Else hjalp til med dyrene. Gårdens jorde lå spredt i Åsum Sogn, og køerne skulle drives helt ud til Rågelund. Høet blev slået i mosen ved åen.

Min far var født i Birketved. Hans forældre hed Ida og Hans Hansen. De drev et gartneri sammen.

Da jeg var ca. et år gammel, valgte mine forældre at flytte tilbage til Åsum, hvor Kirstine var født og opvokset. De købte huset på Åsum Bygade nr. 16. Min far var udlært tømrer hos Carl Nielsen i Åsum. Efter endt læretid fortsatte han med at arbejde som tømrer ved Carl Nielsen. Samtidig gik han med en drøm om at blive selvstændig. I slutningen af 1941 begyndte han i kælderen, og i en garage på Åsum Bygade, at udvikle maskiner til produktion af tommestokke. Omsætningen steg støt, og i 1950 blev en ny og moderne fabrik indviet. Og stille og roligt gik han i gang med at producere tommestokke. Senere blev det også til produktion af tøjklammer, der blev solgt til det meste af verden. Det gik rigtig godt, og på det tidspunkt, hvor produktionen af tommestokke og klammer gik bedst, var der 40 ansatte på fabrikken. Min far modtog senere Dansk Arbejdes æresdiplom for initiativ.

I april 1980 stoppede fabrikationen af tøjklammer i Åsum, udkonkurreret af billigere tøjklammer fra det fjerne Østen. Igennem alle årene arbejdede Kirstine med produktionen ved at samle tommestokke og montere beslag. Beslagene til tommestokkene og fjedrene til klammerne kom fra Åsum Maskinfabrik, der lå på den anden side af vejen overfor Åsum Bygade nr. 16. Mine forældre havde en chauffør, der kørte rundt til alle fængslerne i Danmark, hvor klammerne blev samlet. Da fabrikken ophørte, blev produktionen af tommestokkene overtaget af et svensk firma.

Efter fabrikken lukkede fortsatte Kirstine med at udnytte sin fingersnil-

de ved at klippe stoflogoer til tøj, bl.a. krokodiller til Lacoste-trøjer.

Jeg fik min første lillesøster to år efter, jeg blev født, hun hedder Annelise, og fire år efter kom min anden lillesøster, som hedder Eva.

Vi tre søskende gik på Åsum Skole. I vores fritid skulle vi hjælpe til på fabrikken. Det var bl.a. at samle beslag på tommestokkene, pakke klammer i kasser og stemple tommestokke med firmalogo. Vi arbejdede på fabrikken, så snart vi havde fået fri fra skole. Vi spiste aftensmad sammen, og så var det tilbage på fabrikken og arbejde videre indtil kl. 21.00 om aftenen. Vi fik løn for at arbejde på fabrikken, så det holdt motivationen oppe. Når vi holdt fri, var vi ovre at lege med Ingeborg Lohmanns drenge på genboens gård. Om sommeren var vi i slusen og bade.

Desuden skulle jeg efter konfirmationsalderen hente spåner i spånetårnet og derefter fyre op med spånerne i spånefyret. Vi havde en dejlig barndom, selv om vi arbejdede meget, vi lærte bare at arbejde i en ung alder.

Når høsten var i gang, skulle der løbende køres halm hjem til gården fra bedstefars mark. Jeg og mine søskende fik til vores store fornøjelse lov til at sidde på toppen af halmlæsset. Høsten blev transporteret i hestevogn.

Årets store fest var høstfesten, som fandt sted i Åsums gamle forsamlingshus. Ved den lejlighed fik vi vores fine kjoler på. Min mor havde medbragt smørrebrød til familien. Senere på aftenen dansede vi.

En anden lejlighed til at være sammen med familien var, når der skulle slagtes grise på Bækskov-gården. Så samledes alle og overværede slagting af grisen midt i gården. Efterfølgende blev vi inviteret ind til blodpølse.

Hele familien tog altid på sommerferie til Østrig i min fars Morris Minor. Med telt og kogegrej camperede vi i naturen. Det var ferier, som familien altid så frem til.

Jeg afsluttede syvende klasse på Åsum Skole, herefter kom jeg på Nørre Åby Efterskole. Og derefter gik jeg i lære som frisør i en salon i Kongensgade inde i Odense.

Da jeg var udlært flyttede jeg i et rækkehus på Blåbærvej i Hjallesø. Forholdet til min daværende mand fungerede ikke. Jeg var gravid med mit første barn og besluttede at flytte tilbage til mine forældre på Åsum Bygade nr. 16.

Jeg fik en datter, der hedder Helle. Da Helle var ét år gammel, lejede jeg et værelse hos fru Jørgensen for at starte egen salon. Helle og jeg boede fortsat hos mine forældre. Når jeg var på arbejde, betalte jeg en ung pige for at passe Helle. Fru Jørgensen boede på en gård, der hed Walthergården. Walthergården var oprindeligt en firlænget gård. Men flere år tidligere var der brand i gården, hvor det meste brændte ned med undtagelse af stuehuset. Jeg spurgte fru Jørgensen, om jeg måtte købe den del af hendes grund, hvor længerne var brændt ned – og det måtte jeg gerne.

I 1963, da jeg var 21 år gammel, blev mit nye hus på Åsum Bygade nr. 6 bygget. Jeg brugte lokale håndværkere til at bygge huset. Det var Emanuel Fischer og 'Leif Tømrer', der byggede mit hus. Da huset var færdigbygget, sagde jeg mit lejemål op ved fru Jørgensen og flyttede alle mine ting fra tommestokfabrikken ind i mit nye hus på Åsum Bygade nr. 6. Jeg etablerede min salon i mit nye hus. Salonen blev opkaldt efter min førstefødte: 'Salon Helle'. For at få økonomien til at hænge sammen lejede jeg værelser ud i mit nye hus. På et tidspunkt lejede jeg et værelse ud til 'den lille mand'. Jeg husker ikke hans navn, men jeg mindes dog, at han arbejdede ved Ernst Bøjlerhauge. For det meste var jeg rigtig heldig med de lejere, jeg havde. Jeg havde dog en lejer, som ikke betalte sin husleje. Så han hoppede ud af vinduet, når han skulle hjemmefra, for at undgå konfron-

tation med mig. Men så en dag kom politiet og bankede på døren, de skulle ransage hans værelse for ting, han ikke havde betalt for.

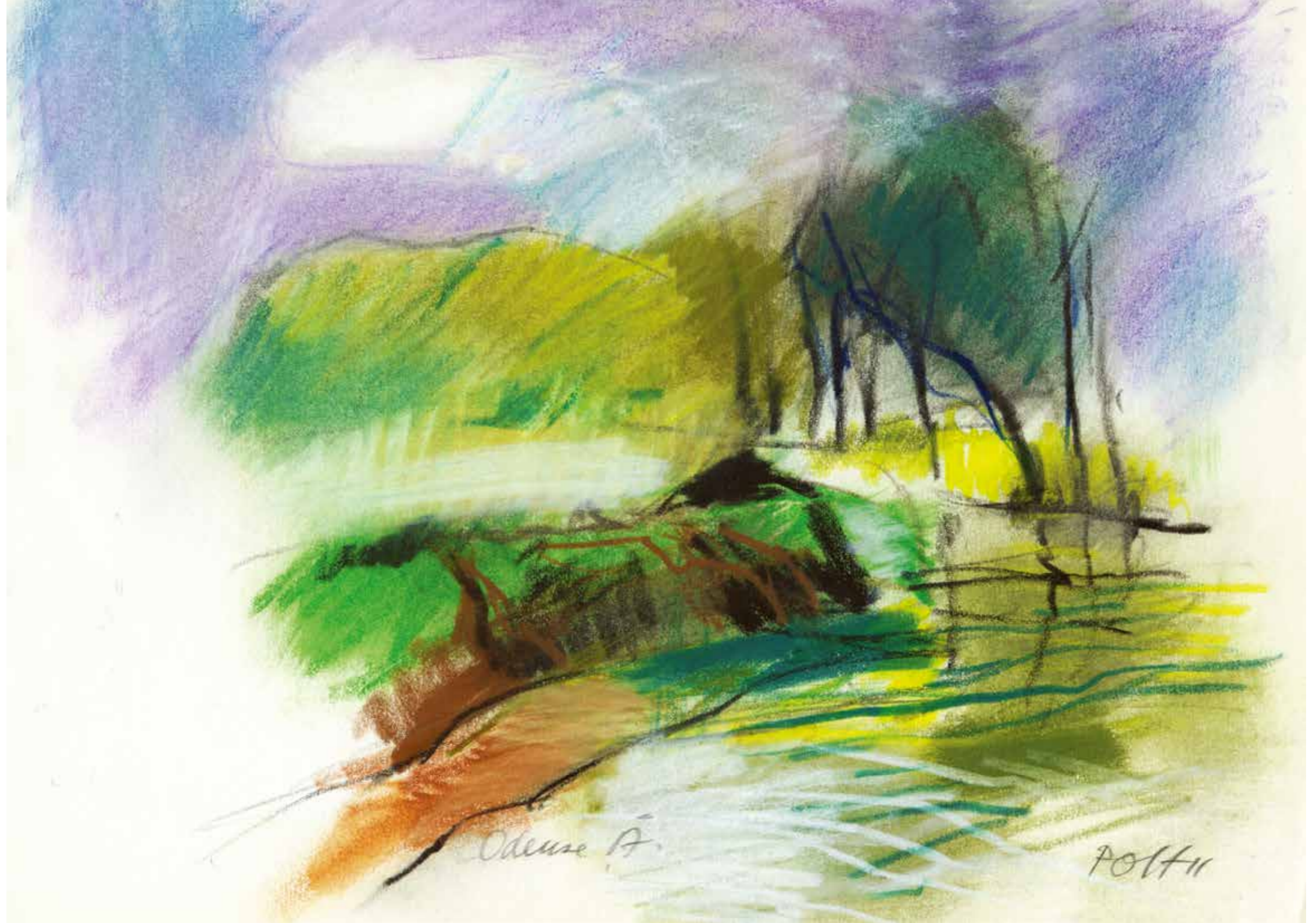
Jeg mødte min nuværende mand på en danserrestaurant inde i Odense by. Hans navn er Ebbe Høy, og han er arkitekt. Vi blev gift, da Helle var ni år, og jeg blev efterfølgende mor til to piger mere – Lotte og Mette. Da Ebbe flyttede ind i mit hus, købte jeg mere jord af fru Jørgensen, så vi kunne bygge 150 kvm. til for at få ekstra plads til hele familien og til at udvide salonen, der efterhånden var blevet en stor salon med seks-syv ansatte.

Jeg arbejder stadig i salonen, men min datter Helle har overtaget ejerskabet og den daglige drift. Jeg var 65 år, da jeg var klar til at give slip på den forretning, som jeg har brugt mange timer på at bygge op. Jeg har nydt hver eneste dag på mit arbejde, og jeg nyder fortsat at være en del af hverdagen i salonen.

Jeg er i dag 68 år gammel og bor fortsat på Åsum Bygade nr. 6 med min mand Ebbe. Hele mit liv har jeg boet i Åsum. Det er min by, og jeg har mange lykkelige minder her.

Min far døde d. 27. juli 1995, og min mor døde 30. juni 2007.

*Farvekridttegning af P.O.
Hansen, 2011. 21 x 29,7*

Odense A.

P.O.H.

Den største by i mit liv

Morten Schmidt Weesch

Født 1985 og opvokset på Staupudevej 18. Musiker og studerende på Esbjerg Musikonservatorium.

Åsum er den største by i mit liv, der er jeg født. Der sker meget i Åsum, snakken går, som vi siger. Og nu lader vi ordene flyde i en tid i stor forvandling. Åsum er Åsum. Kærligt og varmt i mine tanker. Jeg tænker mest på min gode familie, og mit liv, det rum, der er skabt i mig, som jeg bærer med mig, hvorend jeg er, Åsum er mit fristed. Hvis København bliver barsk, kedelig og travl, kan jeg altid lukke øjnene og tage en flyvetur ud over engen en sommerdag, eller med fuld fart ned ad bakken en klar og frisk vintermorgen. Så er jeg tilbage.

Jeg elsker naturen. Og Åsum har de kønneste oaser, hyggeligste stræder og fine huse. Det er faktisk så fint, at jeg næsten får lyst til at holde det hemmeligt. Åsum er min hemmelighed. Folk spørger, hvor jeg kommer fra, og jeg hvisker Åsum, så har jeg fortalt meget om mig selv.

Der bor nogle sære og dejlige væsener i Åsum, Knud Aage er et af de dejligste mennesker, jeg har mødt. Og han lærte mig musikken. Det er jeg evigt taknemlig for. Og for at mine forældre, da jeg var otte, tog mig i hånden og førte mig til Væverstræde. Jeg taknemmelig for alle de faktorer, der gjorde, at jeg blev til i Åsum, og for at jeg

sidder her i dette nu med netop det gode billede af Åsum.

Når jeg kom fra skole, gik jeg ind og øvede 20 min. Og så kurede jeg ned ad skranten og travede over marken og kom ned til Væverstræde, hilste på Inger Øbro, og bankede på Knud Aages dør, og så åbnede musikken sig i det hyggelige skæve hus med den smukke, lille have.

”Og alle de små blomster, der dog er til år” er begyndt at klinge i mit indre, nu hvor jeg fornemmer Åsum, nu hvor det er blevet forår i Åsum. Vintergækker og anemoner i skovbunden; snart springer kastanjetræet ud, med sine store grønne blade. Jeg foldede kastanjeblade om til piber, da jeg var dreng, og praktiserer det stadigvæk, når ånden kommer over mig.

Jeg har drømt meget om Åsum, så jeg har svært ved at skelne, hvad jeg har drømt, og hvad jeg rent faktisk har sanset. Jeg ved, at man tager sig af hinanden i Åsum, kender hinanden og hygger sig sammen og deler livets nuancer i medgang og modgang, det er unikt, et godt fællesskab, en god ånd mellem folks forskellighed. Bevaringsværdigt.

Jeg husker tydeligt den verden, der er i bækken i Åsum, jeg kunne gå der i timevis med gummistøvler, følge vandets bevægelser, lave små dæmninger og plukke vandplanter med en intens krydret duft.

Midsommer er en god tradition, en salig ro på engen, solen der går ned, og bålet der knitrer i samspil med mange stemmer, med glans i hvert øje.

Jeg ser ikke umiddelbart mig selv som kristen, men holder meget af at gå i kirke til jul, synge igennem, få velsignelse, hilse på gamle venner og bekendte efter gudstjenesten og gå hjem igennem byen med julefred i kroppen.

Det er mit Åsum og vil altid være det. Jeg ønsker jer alle en god tid.

Duet for violin

Morten Schmidt Weesch

The musical score is written for two violins in 4/4 time, with a key signature of one sharp (F#). It consists of six systems of two staves each. The first system (measures 1-4) features a melody in the upper staff with triplets and sextuplets, and a bass line in the lower staff with triplets. The second system (measures 5-8) continues the melodic development with sextuplets and triplets. The third system (measures 9-12) shows a more active upper staff with sextuplets and triplets, while the lower staff has a steady bass line. The fourth system (measures 13-16) features a complex melodic line in the upper staff with sextuplets and triplets, and a bass line with triplets. The fifth system (measures 17-19) has a melodic line in the upper staff with sextuplets and triplets, and a bass line with sextuplets. The sixth system (measures 20-23) concludes the piece with a melodic line in the upper staff featuring triplets and sextuplets, and a bass line with triplets.

SKREVVET TIL KNUD AAGE OG MORTEN

*Jeg står i
haven med
min tamme
dværghane.*

*Min farfars
gamle Ford.*

Glimt fra min barndom

**Marianne
Teilmann**

*Født 1950. Lærer, gået
på efterløn. Opvokset
på 'Solbakken',
Staupudevej 4. Bor på
Slagenvej 4.*

*D*a jeg er vokset op på 'Solbakken' i Åsum, og også nu bor her i det gamle Åsum, har jeg valgt at prøve at beskrive nogle af de ting og oplevelser, jeg husker fra min barndom her i landsbyen.

Det var lidt uhyggeligt – næsten lidt farligt – at gå ind over loftet. Om dagen var det ikke så slemt, det var mere om aftenen eller om natten. Så kunne man lige pludselig blive ramt af et dyr flaksende gennem mørket. Det var flagermus. Derfor skulle døren ud til gangarealet være lukket – det var også derfor, der lå aviser bredt ud på gulvet rundt om skorstenen i loftsrummet. Så kunne det meste af deres små sorte efterladenskaber let fjernes. De hang oppe omkring skorstenen og sov om dagen, og de gjorde jo ikke noget, så de måtte godt være der, og derfor havde de fri adgang gennem et hul i gavlen.

Nu er der ikke længere flagermus på Solbakkens loft. Hullet er lukket for længe siden, men man kan stadig se flagermus over haven om aftenen.

Min farfar havde en høj gammel Ford. Det var en flot, sort bil, som nu og da skulle startes med et håndsving

ude foran, men den kunne også, om nødvendigt, transportere et par får eller lidt levende fjerkræ.

I køkkenet var der et gammelt sort støbejernskomfur med fine støbte detaljer og fire blus med mange ringe. Det kunne sørge for opvarmningen om vinteren og var også et perfekt sted at stille små skåle med mælk, som blev til tykmælk. Ude lavede vi også rygeost over en gammel mælkejunge, hvori der blev brændt brændenælder til at sørge for røgen. I kælderen blev der vasket i store brune trækar. Gruekedlen, der var muret ind ved skorstenen, klarede opvarmningen af vandet. Jeg havde en tam, meget smuk og meget nysgerrig dværghane, der desværre druknede sig i et af skyllekarrene, mens der var middagspause. Døren ud til kældernedgangen var uheldigvis ikke blevet lukket.

Den blå bagerbil, hvor vi kunne få brød og kager, kom en gang om ugen. Bageren var en rar mand, så der faldt ofte en kage af til mig. Det meste brød blev dog bagt hjemme. De tomme mælkeflasker stillede vi bare ud til vejen med en seddel, hvor der stod, hvad mælkemanden skulle stille til os næste dag. Det var jo nemt, og mælkemanden kom bare ind og fik penge efter et bestemt antal dage.

At hente varer hos købmanden var heller ingen sag. Det blev bare noteret i en lille sort bog, for så behøvede man ikke at have penge med, men min far gik ned og betalte en gang om måneden. Nogle gange var jeg med hos købmanden – også søndag formiddag. Så fik mændene en øl i baglokalet, og børnene kunne få en is imens. Vi sad på melsække og sukkesække, og der var en hel lille komsammen, hvor mændene vel nok kunne få videregivet lige så meget snak og sladder, som damerne kunne, når de holdt damekomsammen (kaffeslabberas).

Da jeg blev stor nok, hentede jeg frostvarer i frysehuset, der lå på Åsum Bygade 13. Det var indrettet i det gamle mejeri over for Stevnsmoses gård. Jeg skulle aflevere en seddel med et nummer til Grethe, som passede frysehuset.

Høst med gamle maskiner og tærskværk på marken.

Hun havde en stor frakke, hue, vanter, tykke sokker og træsko på – også om sommeren – for hun skulle jo ind i fryserummene for at hente pakkerne. Frysehuset var åbent i nogle bestemte tidsrum i løbet af ugen. Senere fik vi selv en fryser hjemme.

Høsten var en travl tid, og vi kørte ud til folkene i marken om eftermiddagen med kaffe, kage og hjemmebrygget øl i en lerkande. Det hjemmebryggede øl tappede vi af en stor tønde i kælderen. Man kunne godt blive lidt småsvimmel, hvis man drak for meget af det. Selve tærskearbejdet foregik i laden, og da der var fuld beskæftigelse til alle, blev jeg heller ikke særlig populær, da jeg havde balanceret på et pigtrådshegn – måske for at vise mig – og var faldet ned og havde revet hul på mit skinneben. Min mor måtte forlade arbejdet for at køre mig til læge for at blive syet.

En af de faste traditioner var høstgildet i det gamle forsamlingshus. Fra

Høst med gamle maskiner - min far på en selvbinder.

alle gårde mødte hele familien og gårdens karle og piger op til festaftenen i det fint pyntede forsamlingshus. Spisningen blev holdt i den store sal, hvor der var lange rækker af borde dekoreret med blomster og korn.

Hver familie medbragte sin egen mad. Vi havde ikke langt at gå med fadene med det fint pyntede og højt belagte smørrebrød, da vi jo kun lige skulle ned ad bakken. Der blev drukket øl og snaps i rigelige mængder, mens vi børn fik sodavand. Selvfølgelig blev det alligevel hurtigt kedeligt, at de voksne kunne bruge så lang tid på at spise, drikke og snakke. Vi løb derfor ind og legede i den lille sal. I enden af salen var en høj, flot gammel kakkelovn.

Forsamlingshuset dannede i øvrigt også rammen om danseundervisningen i vinterhalvåret. Så sad vi dér på lange bænke langs væggene, indtil danselærerinden sagde, at drengene skulle gå over og byde op, og vi skulle danse. En dame spillede på klaver til vores dans. Ved slutningen af sæsonen var der afdansningsbal, og alle børnene mødte op nyklippede og i deres stiveste puds. Måske var det mest for mødrenes skyld, at vi skulle være så fine. Åsums syerske Hilda, Staupudevej 5, havde selvfølgelig en del arbejde med at sy kjoler til pigerne til afdansningsballet. Inden, jeg skulle starte i skole, fik jeg også syet to sommerkjoler

hos Hilda. Det var en lyseblå og en lyserød. Min konfirmationskjole og min andendagskjole var også Hildas arbejde, men de var syet efter mine egne idéer og tegninger.

Vi gik i skole i 1.- og 2. klasse i rytterskolen, og fra 3. klasse skulle vi til Seden Skole med skolebussen. På min skolevej var der en arrig, lille køter, der løb efter mig næsten hver dag, så jeg måtte flygte ind til købmanden eller til Åge og Louise. De fortalte det til mine forældre, og så blev problemet på en eller anden måde løst. Dengang blev der ikke talt så meget om mobning, og rigtig mange var udsat for vedvarende drillerier, som man i dag vil kalde mobning. Jeg gik heller ikke selv fri, idet nogle drenge, der gik et par klasser over mig, var efter mig i en periode.

Senere forsvandt bagerbilen og mælkeemanden, og der kom store mejetærskere, der gjorde arbejdet færdigt ude på marken. Vi kørte naturligvis stadig ud til folkene med lidt godt om eftermiddagen. Jeg kørte med min farbror Knud ind til bager Zeeberg og hentede morgenbrød i weekenden. Se her var der også en sød bager, der gerne gav en basse (eller måske var det Knud) – så kunne det godt gå at stå lidt tidligt op.

Fjernsynet kom også ind i vores liv, og jeg kunne få mareridt om natten bare af at se en udsendelse med vilde dyr i Afrika. Telefonen husker jeg ikke så meget om, måske fordi vi ikke bare måtte gå ind og ringe. Det var ikke som i dag, hvor ethvert barn med respekt for sig selv har sin egen mobiltelefon fra starten af 2. klasse. Men man ringede op til centralen og bad om f.eks. nr. 10. Så satte damen på centralen stikkene i, så der blev forbindelse. Man skulle huske at ringe af, når samtalen var slut. Senere kom de nymodens drejeskivetelefoner, hvor man selv drejede en række cifre og fik forbindelse. Hvornår tryknaptelefon-

erne kom, kan jeg ikke huske, men mobiltelefoner og computere eksisterede ikke, så vi måtte holde kontakt med kammerater og venner på anden vis.

På gården havde man flere travle perioder end høsten. Når møget fra husdyrene skulle køres ud og spredes som gødning på markerne, gik landmændene sammen og hjalp hinanden. Når hele lortearbejdet var slut, skulle der holdes 'Møggilde'. De skiftedes til at være værter ved årets møggilde. På Solbakken var menuen suppe, steg og is med tilhørende vin i rimelige mængder. Efter middagen gik damerne ind i havestuen, hvor de fik kaffe og likør. Mændene gik i dagligstuen og fik kaffe og cognac. Under middagen og under kaffen gik tobaksfadet rundt, og der blev pulset kraftigt på både cigaretter, cerutter og cigarer, så der var gråblå tobakståger i alle stuerne. Det tog flere dage at lufte ud igen. Ved forskellige fester og spisegilder kunne der godt ud på aftenen være en lille del af mændene, der blev mere sjofle og grove i munden, end jeg syntes om. Så var det jo bare om at fortrække ind til damerne.

Min bror og jeg kunne tjene lidt lomme penge hjemme ved at hakke roer. Rækkerne var uendeligt lange, og man fik frygtelig ondt i ryggen af at gå med roejernet. Bedre var det egentlig ikke, når vi plukkede jordbær eller samlede våde, kolde kastanier om efteråret for at sælge dem til vildtdyrefoder. Men alle tre dele gav dog lidt penge til slik og andre små fornøjelser, som f. eks. de esser (små kulørte plastikdimser, der kunne hægtes sammen i lange kæder) vi samlede på og spillede med og om i skolen. Senere blev det tyggegummipakker med Beatlesbilleder, som vi samlede og byttede i skolen. Jeg havde selv en pæn samling billeder, som jeg ikke aner, hvor er forsvundet hen. De ville ellers have været et klenodie i dag.

Det var så heldigt, at der i Åsum var hele tre købmænd. Barløse, senere Jørgensen, og H.E. Hansen på Staupudevej og Ole Bruun på Åsumvej, så hvis den ene købmand ikke havde nogen varianter af esser, som man gerne ville have, kunne det

være, at en af de andre havde. Jeg måtte dog indhente speciel til-ladelse hjemme for at gå helt op til købmand Bruun for at købe esser. Man skulle op ad Åsumvej, der var bro-lagt helt ind til Odense, over åen og forbi en firlænget, strå-tækt gård, der lå dér, hvor duesla-gene ligger i dag. Lidt efter gården havde Bruun sin forretning i et hvidt hus, hvor man skulle nogle trin op ad en lille trappe med sort jerngelænder for at komme ind i butikken.

Vi slog telt op ved slusen og badede i åen.

SFO eller fritidshjem kendte man ikke dengang. Vi var ikke udsat for pædagogisk overopsyn i vores fritid, men udforskede selv nogenlunde frit vores omegn. Vi var f.eks. på lange, meget farefulde ekspeditioner med rygsæk indeholdende få vigtige fornødenheder helt over til teglværket langt på den anden side af engen – et nærmest ukendt og fjernt område. Vi byggede dæmning over en 'stor sø' i hjørnet af vores mark. Der var et tomt andehus ved dammen. Det indrettede vi til hule, selv om det gav rigtig mange bid fra fuglelopper. Hulebyggeriet var mangfoldigt. Det talte både en mindre jordhule i det område, hvor der i dag er høje graner, og en god udsigtspost fra et af de elmetræer, der har måttet lade livet pga. elmesygen.

Vi havde 100 % forbud mod at komme ud til den store å, og det forbud blev

overholdt, men vi byggede en fin tømmerflåde af gamle olietønder og brædder, og den havde vi liggende nede i den gamle sluse i engen. (Man kommer til den gamle sluse ved at følge stien fra Slagenvej ned gennem engen, krydse åen og følge den til venstre). Her sejlede vi, skvattede i vandet og svømmede sammen med vandrotterne. Nogle gange slog vi telt op på bredden. Vandkvaliteten var ikke for god, og jeg har da også prøvet at kaste op det meste af en nat efter at have slugt åvand. Nogle større drenge havde på et tidspunkt generet os ved åen, så vi sad i udkigsposten i elmetræet og holdt øje med dem. Da de havde sat deres cykler fra sig og var gået ned til åen, kravlede vi ned og piftede cyklerne.

Om vinteren løb vi meget på skøjter på en frossen oversvømmelse neden for bakken på Kroglunds mark, forenden af Karetmagerstræde, ned mod åen. Der var også tit en god brugbar skøjtebane på den anden side af vejen neden for Dalholm. Begge områder var afgrænset ud mod Odense å af en bræmme jord, der ikke var oversvømmet. Det har også kunnet lade sig gøre at løbe på bækken næsten ude fra Nyborgvej og helt ned til Åsum, men man måtte dog nogle steder kravle over mindre forhindringer, som skøjterne ikke kunne glide på. Jeg havde også et par ski, der i nogle år blev brugt flittigt. På bakken på Kroglunds mark forsøgte vi os med et lille skihop, som var årsag til en del styrt dog uden brækkede ben.

Når der ikke var is og sne, måtte vi jo samles andre steder, og et af de gode steder var området ved Åsumgårds Allè. Her var gode muligheder for forskellige fange- og gemmelege, og man kunne også bare pjatte og snakke. Om sommeren var pladsen foran det lille ishus, som 'Ismarius' havde ved Skipperhuset, Hjulmandsstræde 1, centrum for vores aktiviteter. Her samledes store og små, og de, der havde en knallert, kørte selvfølgelig frem og tilbage og lavede hjulspin for at blære sig til stor irritation for Marius, der bestemt ikke var noget lattermildt menneske. Det skete også, at der gik sport i at ringe på klokken, så snart han var

nået ind i huset. Så blev der købt en enkelt is, hvorefter han igen fik lov til at nå ind, inden der atter blev ringet på. Andre gange var han i det mere lune hjørne og blev ude i sit ishus og snakkede med os, og så var han ganske hyggelig og rar.

Fra jeg var fem år, sad jeg på min gyngesæde i pæretæet på gårdspladsen og drømte om at få en hest. Hvor jeg havde den ide fra, ved jeg ikke, og det skulle også komme til at tage en del år at få plaget min far så meget, at vi fik en pony. Vi havde ganske vist en stor, brun arbejdshest, men den fik jeg ikke lov til at komme i nærheden af. I den ejendom lige over for Solbakken, som Hanne og Viggo Føns nu har, boede Hugo, og min første ridetur blev på hans jydhest. Han havde hentet den nede i engen, og jeg fik lov at komme op og sidde på den på turen op til ham. Jeg havde shorts på, så mine bare ben var klistret ind i hestehår. Senere tilbragte jeg næsten hver eftermiddag sammen med Margrethe Møllegård, datteren på Åsumgård, hos deres shetlandsponyer. Jeg har også et år været med ude på dyrskuet, hvor jeg passede en af ponyerne. Langt om længe fik jeg overtalt mine forældre, og vi fik en pony, som også nåede at få to føl, mens vi havde den. Der blev lavet en fold til den, der hvor min far senere har haft juletræer. Ved siden af Hugo boede Gunnar og Martha, der hvor Karsten Schmidt og Susanne Weesch bor i dag. Vi kunne ride ud ad Gunnars markvej ud over bækken og halvvejs til Rågelund, ned i anlægget, ned i engen og nogle gange rundt på stubmarkerne. Der var heller ikke så meget trafik dengang, så vi kunne også ride ud i Ræveskoven og helt til Biskorup for at besøge en anden pige, der også havde hest.

Da jeg blev lidt ældre, fik jeg andre interesser og kunne ikke overkomme at passe de tre heste samtidig med, at jeg gik i gymnasiet. Hestene blev derfor solgt. Heste blev dog senere igen en del af min hverdag, og en hest er også i dag en vigtig del af mit liv, selv om jeg ikke har den her i Åsum.

Marianne Teilmann

Mit dejlige Aasum

**Marie Bergholdt
Nielsen**

*Født 1998. Går i skole
i 6. klasse. Bor i Fich-
stræde 7.*

Aasum er en dejlig by at bo i. Alle folk er glade og hjælper én, når man har brug for det. Jeg har valgt at skrive om forskellige ting, mig og mine venner og naboer laver i de forskellige årstider.

I starten vil jeg starte med at skrive om en dejlig årstid nemlig forår. Der hvor fuglene endelig begynder at synge, og hvor man kan ane vintergækkerne og de gule erantis. Vi samles i familien og begynder at lægge mærke til haven, der har ligget under sneen. Den er nemlig rimelig rodet, så derfor begynder vi at plante blomster i krukker og slå græs, men vi når da også en masse andet. Det er også blevet varmere, vi begynder at finde tynde jakker og kondisko frem. Væk med alle de varme jakker og vinterstøvlerne. Men et af de første sikre tegn på foråret er, at man kan gå bag om Ingers store have og ned til Helges søde, små lam. Det er nemlig først på foråret, at de kommer til, og de er simpelthen så søde og bløde. Senere på foråret spørger vi alle børn, om de vil med op og spille rundbold oppe på sportspladsen. Det er om aftenen, og vi kan sagtens blive deroppe længe, for det bliver først mørkt sent på aftenen.

Den næste årstid er sommer. Det er en dejlig årstid, og vi kan være udenfor meget af tiden. Når det er sommer og dejlig varmt, plejer jeg at spørge en masse, om vi ikke skal mødes nede ved en lille gyng, der hænger ud over bækken. Der leger vi så og snakker om ting, der er sket eller skal ske og ting, vi glæder os til, eller noget, vi er glade for. Nogle gange går vi også med bare fødder i vandet, det er skønt, fordi det er køligt på en varm sommerdag. Det kan godt gøre ondt med alle de skarpe sten, men vi prøver bare at glemme det. Når det er aften, har min familie og jeg bål i haven. Så laver vi snobrød. De bliver altid sorte, men sådan skal de se ud, ellers er det ikke rigtige snobrød. Vi rister også skumfiduser. De bliver altid godt fedtede, og så smækker man lige to Marie-kiks på begge sider af den.

Lige før sommerferien bliver der også holdt Sankt Hans i Aasum. Det er noget så hyggeligt. Der kommer mine venner også. I starten spiser vi jo bare, og når det så er slut sidder alle de voksne og snakker, mens vi render rundt og leger fange eller kronegemme eller noget andet sjovt. Efter lidt tid synes alle nok, at det ville være godt at brænde heksen af, og så vi går i små 'flokke' ned til bålet på engen. Så synger vi nogle sange, mens der bliver sat ild til bålet. Når sangene er færdige, går vi rundt med kæppe og prøver at skubbe ild og gløder ud og sætter mere halm til. Lidt farligt måske, men bare rolig, der sker ikke noget. Når hele bålet er gået ud, er der nogle, der går hjem, og andre går tilbage til rytterskolen igen og får småkager og kaffe. Så er der også fast tradition for, at vi skal høre gyserhistorier hos børnene, og når det er slut sidder vi nok mest bare og snakker og render rundt, og lidt efter lidt går alle hjem, for nogle gange er der skoledag dagen efter.

Den næste årstid er efterår. Den er smuk, men vi kan også mærke, at det bliver en del koldere. Alle bladene skinner rødt, gult og brunt. Og vi kan specielt se det

fra vores hus, for vi bor nede ved skoven. Vi er også nede i skoven og ved kirken og samle kastanjer. Det er så sjovt at åbne den piggede skal og finde den flotte brune og blanke kastanje inden i. Hvis vi er heldige er der to og nogle gange endda tre i! Jeg går også tur med min dejlige hund Frida ud over markerne tæt på mit hus.

Så kommer den sidste årstid nemlig vinter. Der er det for alvor koldt, og der kommer sne. Mig og vennerne mødes til en god omgang sneboldkamp. Så render vi rundt i Aasum på hold og skal gemme os for hinanden og 'slås' med sne. Det er for det meste drengene mod pigerne. Der er også noget om vinteren, som jeg tror, alle børn glæder sig til, fordi det er jul. Det er så hyggeligt at skulle op i kirken til julegudstjeneste. Og bagefter tager man hjem, og man samles i familien og fejrer den dejlige højtid.

*Farvekridttegning af P.O.
Hansen, 2009. 21 x 29,7*

Hansen 09.

P.O.H.

Oplevet af en degnesøn

**Hans Lohmann
Andersen**

Født 1931. Flyttede i 1936 ind i Åsum Rytterskole. Overtog gården Hlidarende, Rågelundvej 76, drev den i 34 år. Bor nu på Åsumvej 235.

Min liv som Aasumborger begyndte i 1936, da jeg var fem år gammel. Min far, S.B. Andersen, min mor, Johanne, mine to søskende, Helge og Inger-Johanne, og jeg, flyttede ind i Aasum Rytterskole, da min far skulle tiltræde embedet som førstelærer i Aasum. I 1939 kom så min yngste bror, Bertel, til. Eet bestemt minde fra indflytningen i eftersommeren 1936 hænger ved: Et blommetræ i skolehaven, fuldstændigt overhængt med modne Victoria-blommer.

Rytterskolens omgivelser så anderledes ud dengang. Parkeringspladsen var en grusbelagt legeplads. Ved skolens østende stod to gamle pæretræer, hvoraf det ene kort efter vores indflytning væltede i en storm. Pærerne var melete og smagte ikke af noget særligt. Langs Kirkestræde stod et hegn af gule og røde mirabelletræer. På græsplænen stod en ægte kastanje og et par Grev Moltke pæretræer. I hjørnet ved Smedebroen var der æbletræer.

Midt på skolebygningens sydside, ved Frederik den IV tavlen, dækkede en blåregn af italienske dimensioner muren, og vest for den voksede en gammel vinranke op ad lærerboligen.

Baghuset var lager for kartofler og brændsel samt bryggers og cykelopbevaring. På den anden side af vejen havde læreren et stykke jord, der lå mellem forskolens have og anlægget. Der var et par store æbletræer og en stikkelsbærbusk. Der lå et lille muret hus, som af min fars forgænger, S.P. Andersen, blev anvendt som høsehus. Derfor hed grunden aldrig andet end 'Høsegården'. Den ledige jord blev anvendt til suppeurter, der hvert år omkring grundlovsdag afhentedes til udplantning i Valdemar Hansens gartneri i Fichstræde 2, der dengang var plancenter for Aasum Sogn.

Trekanten imellem vejene var dengang som nu opdelt i to grunde, men på en lidt anden måde end i dag. Huset, Åsum Bygade 7, havde dengang en smal stribe have, der gik langs Åsum Bygade ned til bækken. Ved Kirkestræde var denne grund smallere end i dag, således at det store egetræ, der i dag hører til Åsum Bygade 7, dengang stod på skolens grund. Det er for øvrigt en kongeeg, der blev plantet af mine forældre den 26. september 1940 på Kong Christian den X's 70års fødselsdag. Som følge af den tyske besættelse d. 9. april samme år var der en vis national opblomstring med opfordring til at plante kongeege på denne dato.

Åsum Bygade 7 var i 1936 beboet af skrædder Jespersen, hans kone Caroline og et par voksne døtre. Ved Jespersens død kort efter blev bygningen købt af den daværende Seden/Aasum kommune, og havearealet langs Åsum Bygade blev lagt ind til skolehaven. I bygningen blev der omkring 1939 indrettet et, efter datidens forhold, hypermoderne sognebibliotek. Der var i Aasum en biblioteksforening, og jeg assisterede undertiden min far ved at cykle rundt i sognet og opkræve årskontingentet, der, så vidt jeg husker, var to kroner.

En af de drivende kræfter bag bibliotekets oprettelse var lokalhistorikeren, Svend Frederiksen, Lundsgård, Skovmålevej 26, der også var manden bag udgivelsen af bogen *Aasum, træk af Sognets historie* fra 1968. Kort efter bibliotekets åbning fik det besøg af Danmarks første biblioteksdirektør, Thomas Døssing, der efter anden verdenskrig blev dansk gesandt i Sovjetunionen.

Biblioteket var åbent to aftener om ugen plus én eftermiddag. Under krigen var læselysten enorm, og der blev udlånt op til 100 bøger på én aften, og i betragtning af sognets 500 indbyggere var det meget. Herudover blev der under krigen afholdt studiekredse over litterære emner. Der var sandelig fuld knald på kulturen i Aasum dengang.

I datidens landsbysamfund fungerede læreren faktisk som en slags 'åndelig hyrde' i landsbyen. Foruden undervisningen forestod læreren jobbet som kirkesanger eller organist ved kirken. Han afholdt aftenskole om vinteren som supplement til den endnu kun syvårige skolegang. Herudover var læreren bibliotekar og som ofte formand for den lokale foredragsforening, der arrangerede møder i forsamlingshuset med talere fra højskoleverdenen eller fra den politiske verden.

Undertiden skete det, at aftenens taler kom til Aasum Skole til en middag før foredraget. På den konto har jeg som dreng, godt nok kun som baggrundsfigur, været i stue med kendte politikere som K.K. Steinke, fader til socialreformen af 1933 og Viggo Starcke fra Retsforbundet. Også en biskop, Ammundsen, blev det til. Da han på grund af besværlige rejseforhold under besættelsen skulle overnatte, blev der, for at skåne denne kirkens mand for ved nattetide at skulle benytte det almindelige lokum i baghuset, på loftet over spisekammeret, opstillet en latrintønde, med et, af den lokale snedker fremstillet, bispesæde ovenpå.

Udover skolearbejdet erindrer jeg mest min far på pladsen ved skrivemaskinen. Han skrev tre børnebøger: *Ørnereden*, *Mystik omkring Sælholmene* og *I Kongens Ærinde*. Desuden udgav han sammen med skoleinspektør Amdi Pedersen, Ringe, en serie *Læsebog for Landsbyskolen*. I den daværende avis Fyns Tidende skrev han hyppigt naturartikler, mest om sangfugle.

I denne avis var for øvrigt også et par andre Aasummere aktive. Svend Frederiksen, Lundsgård, skrev om historiske emner og kunstmaleren Herman Madsen, Ryttervej 9, om malerkunst og en serie om fynske herremænd. En redaktør ved bladet sagde engang til min far, da der var flere artikler fra Aasum på bedding: ”I morgen er der et helt ‘Aasumnummer’”.

I 1936 bestod skolens vandforsyning af en træpumpe, der stod i baggården, ca. en meter fra lærerfamiliens køkken afløb. Blev skolebørnene tørstige, gik de om og drak af pumpen. Omkring 1939 blev der installeret koldt vand i såvel rytterskolen som forskolen. Forskolen blev forsynet via en vandledning under vejen. I hjørnet mellem hoved- og bagbygningen blev der gravet en såkaldt tørbrønd til den elektriske vandpumpe. Skæbnen ville imidlertid, at når vandene ved forårstid steg i bækken, så steg vandet også i tørbrønden, så vandpumpen led druknedøden.

Fra et udensogns firma blev der så hidkaldt en elektriker, Petersen, der var en venlig, men dybt alkoholiseret, mand. Jeg husker endnu hans rødrandede øjne og den utroligt slidte skindhue, han havde på hovedet, når han, altid småsyngende nogle af vort hjemlands vemodige sange, gav sig i kast med vandpumpen.

Vandinstallationen i skolen gav også problemer i de kolde isvintre i 1940'erne. På grund af utilstrækkelig isolering frøs vandrørene til håndvaskene på første sal, og under det påfølgende tøbrud blev gulvene ofte sat under vand

efter uundgåelige rørsprængninger.

Mange huse og gårde i Aasum fik i øvrigt først installeret elektrisk vandpumpe efter Anden Verdenskrig, og her må man sige, at Aasumboerne var gode til at støtte 'hjemmemarkedet', idet langt de fleste vandpumper var fra Lohmann Rasmussens Clipper Maskinfabrik ved den vestlige indkørsel til Aasum.

Kloakforholdene var dikteret af naturmetoden. Latrintøndernes indhold blev gravet ned i haverne som gødning til kartoflerne. Skolens fælles pissoir bag forskolen havde afløb til bækken to meter væk. Tømning af latrintønden havde min far stor diskretion overfor, idet denne ædle handling i begyndelsen altid foregik i ly af mørket. Men snart erfarede vi, at Aasums øvrige borgere gjorde det i fuld dagslys som den naturligste ting i verden, hvad det jo også var.

Men der var allerede urovarsler forude. Min morbror, Helge, der dengang var sognerådsformand for den daværende Seden-Aasum Kommune, fortalte mine forældre om en besigtigelsesrunde, som sognerådet havde haft med kredslægen i Aasum. Et sted, hvor et hus afløb gik lige ud til vejen, sagde kredslægen: ”Og se så her! Her løber denne agtværdige borgers pis hen over vejen, lige ned i grøften og ud i bækken.”

Imidlertid var Aasummerne ikke vilde med at ofre en masse penge på kloak, hvilket egentlig var forståeligt. Datidens hyppige isvintre med efterfølgende voldsomme tøbrud, hvor bækken i flere dage var en brusende fos, sørgede for en grundig gennemspuling af bæklejet, og så længe landsbyens børn hvert forår kunne fange store, flotte hundestejler i bækken, kunne det vel ikke stå helt galt til! Begreber som iltsvind og fiskedød lå endnu langt ude i fremtiden.

For øvrigt var et enkelt års tøbrud så voldsomt, at bækken delvist oversvømmede den gamle smedie, og en nat måtte Aasumboerne skiftes til at holde

vagt ved Smedebroen og med jernstænger hindre isflager i at sætte sig fast under broen og derved forårsage yderligere oversvømmelser i landsbyen.

Og så gik livet i skolen sin gang. Mine forældre kendte jo hvert eneste hjem i sognet. Min mor og mine søskende var hver morgen med til morgensangen i skolestuen. Mine lege blev der imidlertid lagt begrænsninger på. Engang havde smedens søn, Peder, og jeg sat papstykker på cyklerne og legede motorcykler på legepladsen, men så røg et vindue til skolestuen ellers op, og vi blev i klart sprog henvist til mindre larmende aktiviteter. For øvrigt var de nederste ruder i skolestuen af matteret glas for at forebygge eventuel forstyrrende indvirkning på undervisningen fra omverdenen.

Ved den årlige eksamen fulgte skolekommissionens medlemmer med sognepræsten i spidsen en dags undervisning og blev i et forlænget frikvarter budt til middag i lærerboligen, imens eleverne interesseret kunne studere den stærkt vekslende kvalitet af kommissionsmedlemmernes tidlige bilpark på legepladsen.

Efter skoletid sad jeg ofte i vindueskarmen og snakkede med en landsbykone, der gjorde rent i skolestuen, og her fik jeg faktisk de første lektioner i datidens sociale spændinger i samfundet. Engang sagde hun til mig: ”Karl og jeg vil altid høre til de små i samfundet.” Det forstod jeg slet ikke i begyndelsen, fordi hun faktisk var temmelig stor. Senere tilføjede hun: ”Nej, de rige bønder, præsten og degnen, de skovler penge ind.” Men her protesterede jeg og sagde: ”Min far har ikke ret mange penge, for han har nemlig lige købt en radio på afbetaling.”

Apropos radioen, så fik mine forældre først radio lidt hen i Anden Verdenskrig. Den berømte sænkning af det tyske slagskib Graf Spee ved Sydamerika i krigens begyndelse hørte min far om på et krystalapparat med hovedtelefoner.

Efter købet af radioen hørte vi fast BBC fra England hver aften kl. 18.15.

Blandt skoleaktiviteterne dengang var også julelege i forsamlingshuset nogle eftermiddage op til jul. Fjerdejuledag samledes hele sognet til skolejuletræ. En aften før jul samledes eleverne i lærerboligen for at lave julestads til juletræet. Ved siden af høstfesten var skolejuletræet én af de helt store årlige fester i sognet. Ved aftenskolens afslutning om foråret var eleverne til kaffe i lærerboligen.

Besættelsen den 9. april 1940 husker jeg tydeligt med lavtflyvende Junkersfly over landsbyen – altid i grupper på tre fly.

Blandt de faldne danske soldater fra kampene i Sønderjylland var også en forhenværende elev fra aftenskolen i Aasum.

Senere under krigen var de mest spændende stunder for min storebror og mig, når vi på den nyanskaffede radio fra tyske stationer hørte følgende: ”Grosse feindliche Kampfverband im Anflug ins Reichgebiet.” Så var der ofte følgevirkninger over Aasum.

Én aften husker jeg særligt tydeligt. Det var måneskin, og vi var gået ud af Rågelundsvej. Efter en tiltagende buldren fra vest kom de så, bombeflyene. Store, firemotorers maskiner fløj ganske lavt hen over markerne både nord og syd for Rågelundsvej. Undertiden reflekteredes månestrålerne i plexiglasset på cockpit og kanontårne. Vi blev efterhånden eksperter i typebestemmelse. Lancaster – Sterling – Halifax og Wellington, var de store mærker. Denne natlige larm fremkaldte protester fra uventet side. Fasanerne, der havde indtaget deres nattesæde højt i træerne, skræppede voldsomt op.

Et synligt tegn på krigen blev etableret ved skolen. For enden af legepladsen ved Kirkestræde blev etableret et beskyttelsesrum med kraftig jorddækning over. Desværre tror jeg ikke, at nogen (ikke engang min far) skønnede på at tage et foto af dette krigsminde, før det blev sløjfet kort efter krigen.

Mit Åsum

Jeg husker tydeligt befrielsen d. 5. maj 1945, hvor jeg var 14 år. Mine forældre og vi fire børn sad om aftenen og hørte, vanen tro, nyhederne fra BBC i London. Speakeren havde i få minutter berettet om krigens gang på de forskellige fronter. Pludselig var der en pause, ret lang, syntes vi. Og så kom den meddelelse, der næsten ordret gik ind i hukommelsen på den generation, der oplevede den: "Det er netop blevet meddelt, at Montgomery har meddelt, at de tyske styrker i Holland, Nordvesttyskland og i Danmark har overgivet sig. Vi gentager:" osv. Stemningen i stuen var ubeskrivelig. Og så ringede det på døren. Hvem kunne det dog være? Det var såmænd skolelægen, doktor N.P. Hansen, der kom for at aflevere en ladning urinprøveglas til brug for skolebørnene næste dag. Han havde ikke hørt nyhederne og virkede naturligvis helt paf. Han blev inviteret ind til et kaffebord, hvor de sidste begivenheder blev indgående drøftet. Og hele stemningen den aften med lys i vinduerne kunne overhovedet ikke beskrives bedre end det blev gjort i Lise Nørgaards Matador. Det er fuldt fortjent, at hun nu har fået en bronzeskulptur på torvet i sin hjemby, Roskilde.

I 1943 forlod jeg selve skolemiljøet i Aasum og fik i 1948 realeksamen fra Odense Katedralskole.

Omkring 1950 skete der noget i Aasum, ligesom andre steder, der var det første varsel om, at nye tider, der ville betyde en total forandring af livet i det gamle landsbysamfund, var på vej. Den grå Ferguson-traktor holdt i løbet af 1950'erne sit indtog på langt de fleste gårde i Aasum. Udviklingen fra landsbysamfund til industrisamfund var gået i gang.

Hans Lohmann Andersen

Det jeg kan lide ved Aasum

Sophia De Vallier

Født 1998. Går i skole i 6. klasse. Bor i Bødkerstræde 4.

Det, jeg godt kan lide ved Aasum, er, at ens venner/nogle af dem bor tæt på én, og at man kan gå over og snakke med dem og hygge sig og lave huler rundt omkring i skove, der ligger tæt på. Jeg kan godt lide, at man har nogle gode naboer, man kan gå over til, hvis man f.eks har glemt nøglen eller bare for at snakke med dem og hygge sig med dem. Jeg synes Aasum er et smukt sted, man kan finde smukke steder, og når solen går ned, har man en fantastisk udsigt. Også selv om Aasum ikke er ret stor, så kan jeg godt lide at bo her.

Sophia De Vallier

Farvekridttegning af P.O. Hansen, 2011. 21 x 29,7

Vores familie som smede i Aasum

Niels Jensen

Var født i 1929 og døde i september 2010. Han var smedemester og boede hele sit liv i Åsum - som voksen på Åsum Bygade 2.

Vores oldefar Jens Hansen f. 1826 d. 1891:
Da han kom hjem fra Krigen i 1850 købte han smedien af en morbroder, der havde bygget den i 1818.

I 1855 blev Jens Hansen gift med Kirstine Hans datter f. 1824 d. 1899. Samme år byggede han hus over for smedien. De fik 6 børn: Hans Jensen, blev smed i Sct. Jørgensgade.

Niels Jensen, blev smed i Aasum.

Johan Jensen, blev smed i Aunslev.

En søn (navn huskes ikke) blev blikkenslager i Odense.

En søn (navn huske ikke) ved jeg ikke hvad blev.

Anna Jensen blev sygeplejerske i Hjallelse.

Vores farfar Niels Jensen f. 1862 d. 1949:

I 1893 blev han gift med Johanne Nielssine Christensen d. 1865 d. 1910. Samme år, de blev gift, overtog de smedien. De fik 3 børn: Jens Frederik Jensen, Thorvald Jensen og Anne Jensen.

Vores far Thorvald Jensen f. 1897 d. 1965:

I 1926 blev han gift med Emmy Elisabeth Pedersen f. 1901 d. 1982.

De boede til leje ved skrædderkonen, til de byggede hus i 1929.

De overtog smedien i 1941. I 1957 byggede de nyt værksted i Pe-

ters have. De fik 3 børn: Niels Jensen, Peter Jensen og Hanne Jensen.

Smedien:

Peter Jensen f. 22.09.1931,
d. 02.10.1999.

I 1955 blev han gift med Aase Eriksen f. 01.08.1932. I 1955 købte de smediehuset og flyttede ind. De fik 2 børn: Birte Jensen og Søren Jensen.

Niels Jensen f. 29.09.1929:

I 1957 gift med Estrid Barløse f. 02.12.1929 d. 18.09.2001.

Byggede hus i 1957. De fik 2 børn:

Jens Peter Jensen og Karen Margrethe Jensen.

Jens Hansen med familie, hvoraf kun fire er kendt: Niels Jensen, smediekonen Kirstine Hans datter, Anna Jensen og Jens Hansen.

I 1966 blev der bygget nyt værksted på Rågelundsvej 121, og værkstedet i Peters have flyttede med. Senere blev der bygget hal til eksisterende værksted, værksted for flammeskæring, materværksted og sandblæserhal.

Jens Peter Jensen f. 1959:

Gift med Gitte Lundtoft. De har to børn:

Niels Christian Lundtoft og Poul Martin Lundtoft.

Overtog smedien i 1997. Købte jord til plads og byggede hal til eksisterende værksted.

Vores lille 'slot'

**Grethe Husted
Andersen**

*Født 1948. Aften-
skoleleder og under-
viser i billedkunst.
Udøvende kunstner.
Bor i Væverstræde 5.*

I 1992 flyttede vi: Troels, Trine, Bent og Grethe, fra Dæhnfeldts villaby til Væverstræde midt i Åsum. Tæt ved naturen (landet), med bækken, der snor sig sagte gennem 'vores' hyggelige, lille 'skov'. At gå fra kirken og ned ad den smukke gamle allé, er som vor barndoms romantiske Morten Kock-film – bare så fredfyldt, emmende af romantik og nostalgi – det minder mig om min barndom på landet.

Hurtig ved vi, at det her er vores lille 'slot', her vil vi gerne bo, indtil vi ikke kan mere. Det var dels naturen og dels bygningerne og den dejlige have, som lå åben ud til marken, vi faldt for. Her var masser af muligheder, her var plads til kørestol, vi behøvede ikke bruge førstesalen til Trine, og vi kunne godt se bare nogle af vore drømme blive opfyldt her.

Åsum som landsby eller forstad var så charmerende, og der var både købmand, damefrisør, forsamlingshus, ja hele to – det ene arrangerede julemarked, og i det andet kunne vi holde fester til en rimelig pris – gode busforbindelser til centrum, kun fem km. væk herfra, loppemarked og den gamle smedie med kunst. Jo, vi var

Mit Åsum

landet lige midt i centrum af hele verden, som Else vores søde, rare genbo hele tiden sagde, og vi gav hende ret, der var alt, hvad vi havde brug for, selv Troels kunne spille fodbold på den lokale boldbane.

Søde naboer kom og bød velkommen med blomster, og når jeg gik tur med Trine i kørestol, blev vi budt ind på kaffe forskellige steder. Jo, det var lige som mine barndomsdage på landet, det føltes som om alle kendte hinanden, ja der var også mange, der var i familie med hinanden. Vi følte os fremmede, kendte ingen her, men som én sagde til mig: “Ja, jer kan vi jo kende – det er jer nede fra Børges gård – vi kan tydeligt kende jer, for sådan én har vi aldrig haft her før,” sagde hun, mens hun pegede på Trine.

Ja, Trine vakte opsigt, hvor vi end gik, derfor var det endnu mere herligt for os, at vores have var fuldstændigt ugeneret, her kunne vi være alene. Den første sommer måtte jeg bade Trine i en balje ude midt i haven, indtil vi fik etableret vores badeværelse. Og Trine havde tit epileptiske anfald, og det var jo også godt at kunne være ugeneret i vores have, når hun var dårlig. I haven er der plads til både hund, kat, høns og ænder, hvilke vi har stor glæde af.

Vores evne til at lære andre Åsumborgere var arkiveret langt væk, det var ofte Trine, vi var optaget af. Den første vinter var Trine og jeg på Epilepsihospitalet Filadelfia i tre måneder, og da vi kom hjem, var vores lokale købmand lukket. Det var et stort savn – bare vi dog havde en kiosk, så vi ikke skulle ud at køre bare for at hente en liter mælk – jeg lærer aldrig ikke at savne en butik. Det var jo også der, vi kunne få nyhederne fra hele Åsum, få at vide hvem der havde fødselsdag, hvem der var blevet indlagt osv., og også lige slå en lille, uforpligtende sludder af med alle de nye mennesker, som var vores naboer. Vi har heller intet forsamlingshus mere, og selv bussen er ikke særligt velfungerende. Mange af de gamle, søde damer, der tog så godt imod os her, er såmænd også væk, og Troels er flyttet og Trine er død.

Vi to – Bent og jeg – bor nu alene her og er blevet, om ikke gamle, så i hvert fald halvgamle. Nu er det os, der er de gamle og skal byde unge børnefamilier velkommen. Det gør vi med glæde og har heldigvis nogle rigtige søde, unge naboer. Vi kender hinanden, hjælper hinanden, låner hos hinanden og drikker både øl og vin sammen. Vores genbo er såmænd lige så ung som mine børn, og han er bare så rar. En aften, vi havde et par gæster, fik jeg sådan lyst til at danse, og Bent kan jo ikke danse med det ben. (Han faldt, da han havde været i kirke og høre Per Nielsen, nu vil han ikke i kirke mere, siger han, han brækkede både skulder og lårben). Så gik jeg over og vækkede Niels og spurgte, om han ikke godt ville komme over og danse med mig. Fluks var han i tøjet, og der blev danset til den lyse morgen. Der er vist ikke mange gamle koner, der er så heldige at have sådan en ung, kær nabo.

Her i dag i 2010 er der mange af mine drømme – i hvert fald m.h.t. stedet her – der er gået i opfyldelse, og jeg arbejder ihærdigt videre på projektet hele tiden. 'Brande' Åsum som den kreative forstad er nok lidt voldsomt, men jeg arbejder på at gøre Bækskov til en kunstnerisk platform – hvor der er plads til alle. Den gamle stald er omdannet til galleri og kunstværksted, på høløftet er der sat et par vinduer i, og dér udstiller jeg mine billeder. Drømmer om, at det bliver brugt til så meget forskelligt som muligt, og det gør det heldigvis allerede nu, der er undervisning i billedkunst, papirmageri. Ti børn fra Åsum har gået på kunstskole her i år, det har bare været så herligt. P.t. har vi en af Bulgariens dygtigste ikon-skrivere til at undervise her. Videre har vi debat, fernisering, majstangsfest og julekomsammen og fester m.m. Både Bent og jeg nyder, når der er forskellige aktiviteter her. Når gårdspladsen er fuld af biler, og glade stemmer lyder fra sidebygningen, så mærker vi, at vi lever. Børnebørnene er dem, der fik mest glæde af haven, drengene var for store til at lege, da vi flyttede herud (den æld-

ste, Thomas, var allerede flyttet hjemmefra). Men haven bliver nydt, det er en nydelseshave og ikke en ydelseshave. Jeg synes, det er mere spændende at lave små, hyggelige kroge eller huler, om du vil, i stedet for at det skal være en flot udstillingshave. Og det er der heldigvis plads til her i Åsum.

Hvert ledigt øjeblik, jeg har, bruger jeg på at arbejde med billedkunst. Det er også det, der er min benzin. Jeg nusser i haven med små sjove, kreative idéer, der er stadig en urtehave her på Bækskov og høns, ænder, hund, katte og kaniner huserer stadig her.

Der er stadig masser af drømme vedrørende hus og have, som venter på at blive effektueret. Vi valgte rigtigt, da vi faldt for Bækskov og valgte at bosætte os her midt i det gamle Åsum

Storke på taget

Inga Roe

Født 1935. Tidligere detektrice på apotek, arbejdede i Magasin i 27 år. Boede i Gartnervænget 23 i 21 år, bor nu i Geelsgårdvænget 12.

Der var engang i Aasum, en varm forårsdag for mange år siden.

I skumringen (også kaldet ulvetimen) spadserede jeg jævnligt med mand, og senere, både mand og barnevogn. Først med et barn senere med endnu et barn. Det ene liggende i barnevognen, det andet ovenpå, siddende på et bræt henover vognen. Vores daglige tur gik rundt i idylliske Aasum, som dengang lå langt ude på landet. Alt efter årstiden var der forskelligt at kigge på og lægge mærke til. Men idyl, det var der mærkværdigt nok hele året.

Den gamle landsby med store gårde og små huse i skøn blanding – rig og fattig i forening. I udkants-Aasum skød der i 60'erne gode parcelhuse op, som gjorde det endnu mere mangfoldigt.

Og haverne! Så forskellige – altid noget at kigge på og snakke om. Herligt at kigge og slå en sludder af, hvis der var nogen i haven på denne tid af dagen. Ikke stå for længe.

Høje træer, små bakker, lunde og sågar en skov, som vi kaldte den største af lundene med en herlig bug-

tende å gennem sig. Set i bakspejlet var det måske blot en bæk, der blev behandlet som en å, og derved blev det.

Midt i det hele, nærmest på en høj tue med en hel skrænt om sig, lå kirken. Det naturlige midtpunkt i hele herligheden, og her til gik turen meget ofte. Der var ikke så mange ture at vælge mellem – men der var altid den ene vej og så den anden.

På denne dag i skumringen får noget os til at kigge op. Vi står helt stille med blikket mod himlen. En lyd – et sus?

– Det var mærkeligt, siger manden om de store fugle, der cirkler rundt højt oppe. Det er ikke svaner. Men store, det er de.

De kom nærmere og da én af dem slog sig ned på kirkens tag, troede vi ikke vores egne øjne. Vi kunne straks begge se, at det var en stork. Vi stod bare stille som paralyseret og betragtede scenariet. Æn til af de andre satte sig, og til sidst sad de alle dér på kirketaget. Alle fem.

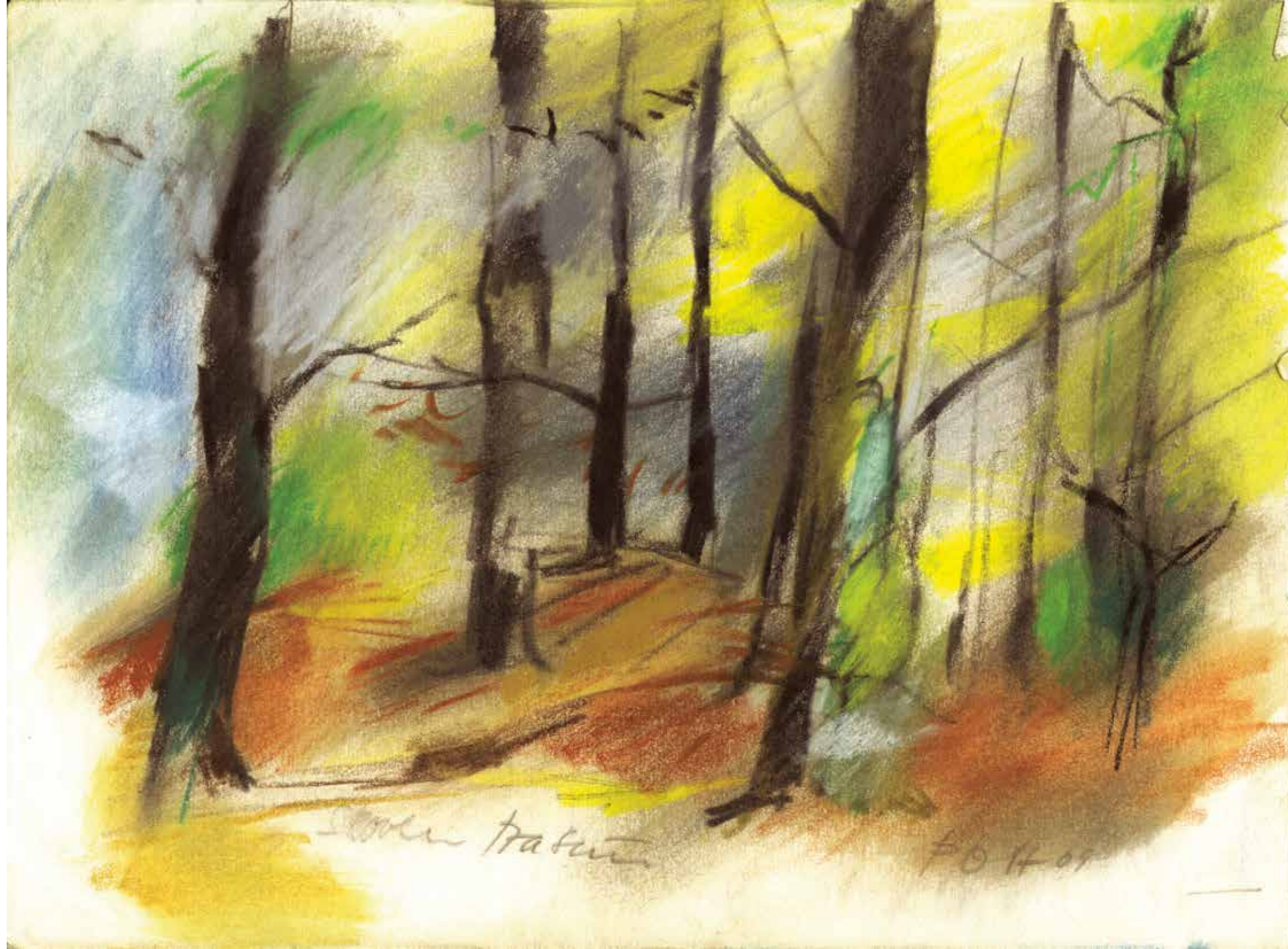
Indtil da havde det blot været en af disse dage, men med besøg af storkene, da blev det til *dagen*. En dag vi aldrig glemmer.

Vi gik stille hjemad og kunne høre stemmer fra flere af de åbne vinduer. Måske havde flere også haft den store oplevelse?

De smukke storke, som også H.C. Andersen kendte og elskede, vi så dem ikke siden.

Inga Roe

*Farvekridttegning af P.O.
Hansen, 2009. 21 x 29,7*

Stor træ

P.O. 09

Min barndoms landsby

Ina Lykke Schmidt

Født 1982. Nordisk-studerende på Syddansk Universitet. Bor i Karetmagerstræde 10.

Min barndoms landsby er først og fremmest det sted, jeg er vokset op, ikke født, det blev jeg mens mine forældre, Susanne og Karsten, boede i en lejet villa i Odense M. Men da jeg var to år, valgte de at købe Gunnar og Martha Madsens gulstenede landbrugsejendom på toppen af Staupudevejs-bakken, og dette blev mit barndomshjem.

Åsum, jeg tænker på grønne kanstanjetræer, de, der er på toppen af bakken lige ud for mine forældre. Jeg tænker på de smukke kirsebærtræer i hegnet over til naboen, der blomstrer i slutningen af april. Jeg tænker på græs, oceaner af græs, der, den gang jeg var lille, strakte sig næsten så langt øjet rakte i den have, der var som et eventyr at gå på opdagelse i.

Der var krat og buske, hvor vi kunne gemme os, når vi legede gemme, der var store vider, som vi kunne lege hest på. Hvor har jeg brugt mange timer på at galopere rundt i haven og springe over forhindringer, enten bare med mig selv, eller med en veninde foran eller bag mig, når vi legede 'håndhest'. Så med kæpheste, som min mor syede, og som vi opfandt forskelligt udstyr

til. Min barndom var at lege hest, før jeg fik min egen. Min barndom var at lave igloer med min lillebror, Morten, kælke ned ad bakken i engen, eller stå på skøjter – når det var vinter – at lege kronegemme med kusiner og fætre, når vi havde gæster, og at cykle rundt nede foran rytterskolen og køre over trærødder, der havde presset sig op gennem asfalten og fungerede som hestespring.

Når jeg skulle passere den farlige vej over til min veninde Kia, i hvert fald da jeg endnu ikke var ret gammel, foregik det med gummistøvler på ad bækken under broen. Men heldigvis skulle man ikke passere vejen for at gå ned til købmanden og købe slik. Det gjorde min bror og jeg hver lørdag, og den gang kunne man få meget for tre kr.

At min barndom, har udspillet sig i Åsum, har betydet, at jeg har fået et nært forhold til naturen, og ikke mindst til alle de dyr, vi havde op igennem årene. Vi havde høns, vi havde kaniner, vi havde kat, så blev det får, så blev det engang en gris, min mor havde overtaget, fordi den lille stakkel, der var blevet moderløs, skulle slagtes, selv om den var sund og rask. Så var der også moskusænder – dem tog ræven desværre en dag. Jeg vågnede en morgen, og mine forældre var allerede oppe og ude – jeg var ellers familiens a-menneske – og så stod de ude på græsset med hænderne i siden og så bekymrede ud. Og omkring på græsset – det så jeg oppe fra vinduet i gavlen på førstesalen – lå hvide kroppe og afrevne fjer; ræven havde holdt blodfest. Æn af hunænderne – vi havde to, begge havde en flok med gule ællinger, der altid spankulerede af sted bag moderen med logrende haler – denne ene hunand blev fundet; hovedet var intakt, kroppen var intakt, men mellem hovedet og kroppen, altså hele halsen, dér havde ræven gnasket og bidt alt kødet af, så der kun var den blodige ryghvirvel tilbage. Det havde jeg længe uhyggelige billeder af. Jeg så anden for mig, at den kom spankulerende inde fra

krattet med sin sønderbidte hals.

Men det med dyrene, det vi havde med dem, alt den hygge og kærlighed, det var det hele værd – også de barske ting med et par lammefødsler, der gik galt, en kanin, der skulle aflives eller en høne, der skulle have hakket hovedet af. Og det aller-allerbedste var den hest, jeg fik, da jeg var 11 år. En smuk araber-new forest pony ved navn Tulle, som jeg skulle komme til at tilbringe så meget tid med.

Vi red hende til, min mor og jeg, for hun var endnu ikke tre år, da vi fik hende. Mor longerede hende med mig på, og i løbet af et år, fra jeg havde fået hende, red jeg vilde ture i engen. Jeg kan næste ikke beskrive den følelse, jeg får i kroppen ved tanken om at sidde på en hesteryg i vild galop ned over den store mark i engen. Følelsen af hvordan, det var i efteråret, når der lå store søer på markene; måden hesten bevægede sig under mig med større og mere kæmpende bevægelser, vandet der sprøjtede om ørerne på mig, vinden i ansigtet, og øjnene der løb i vand.

Men der var også rolige øjeblikke i stalden, hvor Tulle stod bundet mellem to spiltøve med sænket hoved og hvilte på den ene hov. Jeg husker så godt, hvordan det var at strigle hende, stryge hendes pels og trykke kinden ind til hendes varme hals.

Engang sov jeg ude i stalden, jeg havde bundet et spiltorv foran døren og sat en drømmeseng helt op til åbningen, og så vågnede jeg om morgenen kl. fem, ved at Tulle stod og slikkede mit øje. Søde hest. Den er desværre gået til de evige græsmarker nu, og tiden er også bare gået fra den gang.

I dag er jeg i Åsum igen. Lige nu sidder jeg ude i baggården ved det lille, røde hus for enden af Karatmagerstræde, som vi lejer af mine forældres nabo. En af vores

naboer spiller radio ude i haven; nogle gange står den på tyske schlagere, i dag har der været noget Kim Larsen, og ”Er du dus med himlens fugle og skovens grønne træer, så har du fundet ind til det, som gør livet allermest værd”. Det er så hyggeligt at føle nærværet af andre mennesker og deres hverdag, og det gør det jo ikke værre, at solen skinner fra en skyfri himmel i dag, og at alt, absolut alt af buske og træer og blomster, er ved at springe ud.

Det tager lidt tid at vende tilbage til havelivet, når man har boet på værelser og i lejligheder i en årrække. Vi snakkede om det, min mand – som jeg har slæbt fra Norge og her til min barndoms landsby – og jeg; det er sjovt, at det først er i år (tredje forår, vi bor her) at vi planter alle baggårdens krukke til med blomster og krydderurter, at det først er nu, vi køber en haveslange – men det er nok fordi, det har taget lidt tid at udvikle vores ’have-identitet’, nåede vi frem til.

Vi har også fået hængt en hængekøje op mellem træerne. Der er det dejligt at ligge og vugge om aftenen og se solen gå ned med et tæppe om sig. Det er så dejligt med fuglene, duften af naturen, og så når køerne kommer ud i maj. Vi har set dem blive sluppet ud de sidste år, hvordan de bukker og stanger hinanden, og galoperer ud over engen, hvordan de er tydeligt lykkelige. Jeg har fået et helt andet forhold til køer, efter vi er flyttet herind, hvor vores have støder direkte op til komarken. De har jo personlighed, de har særheder, en bestemt måde at kigge på, at tilnærme sig et æble på: nogen tøvende næsten skælvende, med tungen strakt så langt ud af halsen, at den næsten falder ud. Andre trasker bare frem mod hegnet og hugger æblet i sig, så det er med at trække hånden til sig. Vi fodrer dem med alle de æbler, der falder ned fra træerne i efteråret, og vi kan bruge lang tid på at betragte dem, som de ligger ude på marken og tygger drøv, eller lytte til dem, når de guffer græs i sig og flår de saftige strå af med deres tunger med overordenlig megen lyd.

Åsum for mig er al denne skønne natur, at bo helt ud til engen – som jeg også ofte går tur i med mine forældres gamle hund. Men så er der også det til den anden side: naboerne, nærheden til landsbyen. For Åsum for mig er også fællesskab, det er det, at være et del af et lokalsamfund, hvad der vel efterhånden er unikt, måske ved at blive mere eftertragtet igen? Jeg synes, det er så hyggeligt, at vi hilser på hinanden, og at man lige kan stoppe og veksle et par ord, hvis der står én ude i haven. Jeg kender ikke alle ved navn, men mange ved ansigt, og så kan jeg godt lide de lokal-arrangementer, her er i byen, Sankt Hans f.eks., og den gang der var dilettant, og må der komme mere af det!

Det er også givende at omgås mennesker i så mange forskellige aldersklasser. Jeg har f.eks. mødt flere ældre mennesker her i Åsum – jeg nok ikke var kommet i kontakt med, hvis jeg ikke havde boet i en landsby – som jeg er kommet til at holde utroligt meget af. Så bor her unge, som jeg passede, den gang jeg var 17-19 år, som nu selv er 17 år, og næsten lige så store som mig af fysisk fremtoning, og kan det næsten passe, at der er gået al den tid? Hvad lavede jeg mellem 'Åsum-beboning' et og 'Åsum-beboning' to – jeg studerede og boede inde i Odense, i København, i Århus og i Norge – og så kom jeg hjem, og byen ligner sig selv med den grønne bøgeskovs-trekant i midten og frisøren og kirken, hvor jeg blev konfirmeret i sin tid og gift sidste år. Og så mit barndomshjem, der hele tiden er under udvikling for mine flittige forældres hænder, men stadig er det samme af duft og stemning og minder og kærlighed.

Mit Åsum er en følelse af at bo i verdens centrum, en lille, grøn oase, tæt på en stor by, midt i landet. Det er en følelse af at være i både fortiden og nutiden samtidigt. Både i mit eget personlige liv, men også samfundsmæssigt, fordi Åsum har en historie, der skinner igennem som en gammel, varm sjæl.

I Åsumfilmen – den i sort/hvid med de korte klip og tillægsmusik og

voice-over – løber børnene rundt og leger på gaderne; det gør de også i dag, der synes bare ikke at være helt så mange af dem. Og den gang var det jo også en anden tid, fordi der blev lagt så megen energi i byen. Energi i form af produktion: fabrikker, smedien med hesteskoning ude foran, mere landbrug med fysisk arbejde; men der er stadig lidt af den gamle energi tilbage i de smukke bygninger og i naturen, der altid er sin egen.

Og jeg håber, at byen fortsat og gerne i endnu højere grad vil være fyldt af energi og lokale aktiviteter, og at mange unge folk vil flytte hertil, eller blive her, eller komme tilbage efter at have været ude i nogle år, så der fortsat vil være masser af legende børn på gaden, eller i hvert fald på stræderne og i engen og langs bækken og i skoven. Jeg ved i hvert fald, at Åsum er et skønt sted at være barn, og det er egentlig også ret skønt at være voksen her.

Ina Lykke Schmidt

En Åsumoplevelse!

Kirsten Haahr

*Født 1935. Pensioneret
ergoterapeut. Bor på
Gartnervænget 3.*

Bålet brænder flot i den usædvanligt smukke mid-sommeraften, der ligger et drømmeagtigt slør henover ådalen, i det fjerne går køerne og gumler fredssommeligt.

Landskabet minder mig om et guldalderbillede af J.Th. Lundbye, eller Dankvart Dreyer, som man kan se dem på Fyns Kunstmuseum.

Byen Åsum ligger lidt højere i gåafstand. Her har vi lige spist et dejligt måltid mad i rytterskolens have.

Der står en gruppe mennesker og er fascineret af bålet, børnene løber omkring og leger lidt med ilden.

Hvis jeg fortsætter min tanke med at bruge malerierne som sammenligning med det scenarie, vi er i i dag, så har vi også billedet af skagensmaleren P.S. Krøyer, Sankt Hans-blus på Skagen Strand. med alle de berømte personer og alle de kærlighedshistorier, som knytter sig til dette billede. Her i det nutidige er jeg helt ukendt med historierne, men der er da sikkert nogle, fordi det vil der være, hvor der er mennesker sammen.

Heksen er meget standhaftig, er ikke parat til at give op. Jeg tænker på de kvinder, der har måttet slutte livet på denne måde, fordi de holdt fast i et ideal eller en

tro, eller bare fordi, de var kvinder, der var anderledes.

Men vi er hverken i middelalderen, i 1800-tallets guldalder eller impressionismens tid ved århundredeskiftet – vi er moderne mennesker, som står og nyder et smukt scenarie og synger og oplever fællesskabet.

Gennem båletalen får vi pirket lidt til vores romantiske følelser ved en fortolkning af midsommervisen. Vi bliver mindet om, at det med sværdet i hånd i tredje vers stadig er aktuelt. Vi er i krig i dag, selv om vi troede, at det kom vi aldrig mere efter Anden Verdenskrig. Vi har troet på fred og har ment, at konflikter kunne løses ved forhandling, men noget andet er sket. Pludselig bliver vi kastet ud i andre opfattelser og står rådvilde tilbage, fordi vi stadig mener, at krig ikke løser problemerne.

Vi lever nu og må forholde os til den tid, vi lever i, men heldigvis har vi bagage med os af kultur og kunst og erfaringer. Og ikke mindst glæden ved at være til og troen på, at vi som mennesker kan bidrage med noget til vores tid.

Som en nysgerrig sjæl har jeg udfordret mig selv ved at melde mig til at skrive et bidrag til en Åsumbog.

Hvad er mit Åsum?

Åsum er det sted, hvor jeg bor, så enkelt er det. Men nu blev der stillet et spørgsmål – det tvinger mig til at overveje, hvad Åsum betyder for mig.

Jeg kommer til at tænke på, hvorfor jeg i det hele taget flyttede til Åsum, det er ikke en tilfældighed – jeg har selv valgt. Jeg boede i en landsby syd for Ørbæk, som hedder Svindinge. Jeg er fra landet, men har altid arbejdet i byen og haft mine venner og bekendte både i landsbyen og i byen knyttet til de aktiviteter, som jeg deltog i.

Jeg kommer fra Vong ved Bramming. Som vestjyde, med den barske vestjyske natur kodet ind i sindet, har jeg på den ene side været betaget af

det blide, fynske landskab, og på den anden side længtes efter de store vidder i Vestjylland. Men som tiden er gået, er jeg blevet en vestjyde, der lapper det smukke og trygge Fyn i mig, og har den udvej, at jeg let kan komme til Vestjylland, genopfriske mine minder om at se langt ud over de flade marker med de forblæste træer og besøge familien på min fødegård.

I Svindinge boede jeg det meste af mit arbejdsliv med min mand og min søn, indtil han fløj fra reden. Jeg arbejdede i Svendborg senere i Odense. På et tidspunkt døde min mand. Overvejelserne kom om at skifte bolig, men jeg valgte at blive i mit store hus.

Da jeg gik på pension, engagerede jeg mig kraftigere i landsbyens liv. En landsby har i høj grad brug for hjælpere, og jeg bidrog med det, som jeg kunne: Startede en lille aktivitetsgruppe for pensionister over 60. Deltog i planlægning af landsbyråd og festudvalg. I forbindelse med Glorup Herregård blev der holdt store fester, der skulle skaffe kapital til aktiviteter. Vi dansede square dance og dyrkede gymnastik. Foruden rejser havde jeg også to forskellige udvekslingsstudenter boende, én fra Kenya og én fra Indien, som gav mig en masse inspiration og viden om fremmede lande.

Den ene unge student blev dansk gift, begyndte at læse på universitetet og bor med sin mand og to børn på Åsumvej. Hun har nu fuldført sin universitetsuddannelse og har fået arbejde. Tidligere havde hun af og til brug for børnepasning. Det betød, at jeg fra Ørbæk engang imellem kørte igennem Åsum og så, hvor dejligt her var. De store træer, de hyggelige huse, en lille uberørt enhed tæt ved en stor by. Jeg tænkte, at det ville være et godt sted at bo.

I 2005 var den store strukturreform under forberedelse og Ørbæk Kommune, som jeg boede i, skulle sammen med Ullerslev og Nyborg danne en storkom-

mune, hvor Nyborg selvfølgelig blev hovedsædet. Det betød, at landsbyen Svindinge kom til at ligge i udkanten af storkommunen.

Da vi i den lille pensionistklub havde borgmesteren fra Ørbæk på besøg – for at drøfte, hvordan det ville blive i den nye kommune, hvilke vilkår, der ville være, hvilke visioner, man havde for landsbyerne – blev jeg klar over, at det ikke var noget, der indgik i planerne. Man skulle selv være igangsætter, hvis man ville have noget gennemført.

I dag ser vi, at strukturreformen har givet mange problemer for udkantsområderne: Transport, huse, der ikke kan sælges, butikker og skoler, der bliver nedlagt.

Da jeg kom hjem fra mødet, var jeg vred. Vrede er en god indikator på, at der skal ske noget nyt, og at der skal handles. Jeg sagde til min nye mand, som var flyttet sammen med mig i mit hus, og som også deltog aktivt i landsbyens liv, at nu ville jeg ikke bo i Svindinge mere. Min mand blev noget chokeret. Jeg havde boet der 37 år. Jeg tog boligavisen for at lede efter et hus i Åsum, og der var et, der passede os.

Efter et par uger, hvor vi holdt øje med, om huset stadig var der, fik vi kontakt med ejendomsmægleren, som hurtigt opdagede, at min interesse var at male. Så han var hurtig til at fortælle om ådalen, og det charmerende område, som ville være alletiders sted at være for en kreativ sjæl; og for min mand, som var tidligere landmand, var der masser af plads at røre sig på. Vi så ikke på andre huse. Vi var helt afklaret.

Inden vi fik flyttet os, var jeg så uheldig at brække overarmen. Den første uge i Åsum faldt jeg ned ad kældertrappen og brækkede lårbenshalsen. Det betød, at jeg fik en langsom start i Åsum og måtte nulstilles med hensyn til aktiviteter.

Måske var grunden til, at jeg flyttede fra Svindinge, fornemmelsen af, at

jeg ikke havde de kræfter, der skulle til, men i stedet valgte de kulturelle aktiviteter, som byen her serverer i rigeligt mål. Det gav mig i hvert fald mulighed for at starte med det, jeg allermost havde lyst til: At interessere mig for kunst, se på billeder, læse litteratur. Giv mig god tid til at lære folk at kende, nyde naturen, gå ture, finde ud af, hvad der sker, opleve de forskellige kulturer i området. Prøve at forstå, hvad der sker i Vollsmose.

Den fordybelsesproces, som naturligt begyndte, har også omfattet, at jeg har tænkt meget på Ingeborg, den gamle dame som har boet her, før hun døde, og som tilhører en af de gamle åsumfamilier.

Hvordan hun har levet i sit hus med alle lavendlerne i haven. De interessante planter, som hun har haft i haven, er planter, som kan tåle tørken her på Gartnervænget 3. Når jeg forsøger at så og plante andre planter, må jeg være omhyggelig med at vande, for det er vist en grusbunke, vi bor på. Jorden bliver hurtigt udtørret, men heldigvis kan roserne med deres dybe rødder klare tørken.

Når jeg ligger i Ingeborgs havestol, som var efterladt, tænker jeg på, hvordan hun mon havde det. Når man lever et langt liv, får man mange oplevelser, både gode og dårlige.

Hun overlevede sin mand og en søn, som døde ret ung. Ejendomsmægleren fortalte, at sønnen havde boet sammen med sin mor og var død af cancer. På familiegravstedet på kirkegården har jeg også set, at der har været en lille pige, som måske er død som spæd. En søn måtte opgive gården, men døde kort tid efter sin mor.

Jeg har senere fået bekræftet, af Inger Reitz, som har været ung pige hos Ingeborg, at mine gætterier er rigtige nok. Der er stadig er to sønner. Den ene søn, som er arkitekt, har tegnet huset, og vi bilder os ind, at det er derfor, at vi

har et godt lysindfald i huset, og fra køkkenet, den flotteste udsigt i hele Åsum både sommer og vinter. Køkkenet har været og er husets nerve.

Udsigten er virkelig et statussymbol for os, vi er meget stolte af det.

Huset, der er bygget på en skråning, ligger så højt, så man ser ned i det gamle Åsum med kirken kikkende frem til venstre og plastikfabrikken til højre. I klart vejr kan vi skimte spiret på Domkirken. De store træer dækker mere eller mindre af bygningerne afhængig af årstiden: Fra de om vinteren er nøgne silhuetter, til de henover forår og sommer slår over i mange forskellige nuancer af grønt, til de bliver gule og gyldne/røde om efteråret.

Som et yderlige raffinement har vi solnedgangene, som vandrer fra den ene side til den anden og giver os nogle oplevelser af meget forskellige farver på himlen, som vi jævnlige undres over, og hvor vi udbryder ”Har du set himlen?” og tolker på, om det tyder på vejrskift.

Den anden søn var lidt bekymret for, om vi ændrede for meget. Vi synes, at vi har været nænsomme, men et og andet er der sket. Ingeborg ville nok være ked af, at vi har fældet moreltræet, og det var ubeskriveligt smukt i den uge, det blomstrede. Det var, som om vi levede i et hvidt blomsterflor, men der kom ikke mange moreller, og flokke af krager invaderede under megen larm haven og åd morellerne, før de var modne. Efterhånden var træet blevet sygt, og vi var bange for, det ville knække og falde ned over huset. Sønnen sagde, at de altid fik moreller til moderens fødselsdag den 11. juni.

Der er stadig mange oplevelser i haven: Hver morgen hopper en lille hare sin morgenrunde. Den tjekker grønsagerne, før den begiver sig videre til næste have. Af og til trisser en blichønefamilie tværs over haven. Fasankokken spankulerer på havegangen og kikker frækt indad vinduerne. Der er skovduer, skader, krager og mange forskellige småfugle. Nogle er vi glade for, og nogle

tager vores frugt, så dem kæmper vi lidt med.

Ingeborg boede de sidste år alene her i aftægtsboligen til Krogsgård. Hentede sin avis nede ved Gartnervænget, hentede brænde i skuret til sin brændeovn. Gik i kirke om søndagen. Hun nåede at blive 90 år.

Nu bor vi her, og en ny historie er begyndt, sådan bygges der ovenpå det ene lag efter det andet.

I de 90 år, som Ingeborg har levet, er der sket meget i Åsum. Alle gårdene, der lå i byen med jord udenom, er i de fleste tilfælde ikke landbrug mere, men bruges til andet formål. Alle håndværkergaderne fortæller, at der har været mange typer af håndværkere, der som rygter fortæller, var dygtige til deres håndværk.

Der er stadig mange i Åsum, der kan en masse ting, men deres erhverv hedder noget andet og er knyttet til det moderne liv. Fødevarerbutikkerne er forsvundet, og næsten alle gartnerierne er væk. Men kirken og rytterskolen med omgivelser er stabilt forankret i byens midte og minder os om Åsums fortid.

Mine sommerferier på 'Enggården'

Ole Hedegaard

Født 1945. Operasanger ved Det Kgl. Teater. Bor på Bispebjergvej 55, Kbh.

Jeg går tur med Lisbeth i vinterkulden, beskinnet af skøn sol. Vi går i engen, sneklædt, ren, stille. Derefter rundt i Åsum: Lille Jens' Hus, syersken (syæsken troede jeg, hun hed), altid på vagt ved vinduet, intet måtte gå tabt for hendes årvågne øjne. Revolverstræde med Sofie Gasovn, Grethe Sigurds Hus, kirken og skolen, hvor Morfar, Jens Chr. Eriksen (d. 1959) vikarierede som lærer efter pensioneringen fra lærergerningen i Snave på Vestfyn og fra arbejdet som degn og kirkesanger i Dretslette Kirke. Jeg har hans bowler hængende over døren hjemme i Skuespillerforeningens Hus på Bispebjerg, og man kan se det slidte på skyggen, slid efter mange års hilsener med hatten af og på, på vej til eller fra gerningen, på cykel, naturligvis! Udover lærervikar-gerningen – som jeg nød godt af en forjul, hvor mine forældre (Dot og Knud Aage Larsen), eller i hvert fald Mor, tog hul på juleferien før tid sammen med mig og min lillebror Ib (død 1967) – havde samme kære gamle Morfar tid til fodring af høns to gange dagligt på Enggården. Morfar havde det usædvanlige talent, at han kunne få hver og én

af os børnebørn, og vi var mange, til at føle sig som netop hans udvalgte, enten på knæet med den lange pibe i munden, eller skrællende æbler i køkkenet i bungalowen, Væverstræde 3: lange snoede æbleskræller, omhyggeligt skårne med den lille, solide kniv. Han blev 87, han havde et godt liv, også efter Mormors (Maren) død i 1946. Den lille Ole sang genert under spisebordet, siges der. (Kunne jeg virkelig synge allerede i en alder af halvandet år? Jeg mener at kunne huske det, har i hvert fald et billede af det; men det kan jo være forårsaget af gentagne beretninger om situationen). I hvert fald har jeg stemmen fra ham.

Jeg husker ham tydeligt, ikklædt jaket, gående op og ned ad kirkegulvet, for alle skulle jo være med i salmesangen, ingen slumren, (den holdt nu ikke helt!). Og med lærer Andersen (S.B.) ved orgelet var der linet op til en gedigen musikalsk kirkesøndag med pastor Borch Madsen ved alteret og på prædikestolen. Jeg følte mig meget stor, jeg har vel været 6 år (f. 1945), når jeg fik lov til at assistere Morfar med ophængning af salmenumre – store, dejlige sølvtal, hvis konsistens, jeg stadig kan fornemme – på de sorte tavler, stående på kirkebænken. Jeg fik også lejlighedsvis lov til at komme med op i tårnet til de store klokker, som dengang skulle aktiveres pr. håndkraft ved hivning i det store, tykke tov. Alt var så gedigent dengang. Ingen automatik, ingen digitalisering. Trygt, skønt! Morfar sang i kirken til han var 83.

Mor og Far flyttede i 46 med mig til Virum, nord for København, og sommerferierne blev naturligvis holdt i Åsum. Vi boede hos Morfar og Moster Aase (død som 92-årig i Væverstræde 3). 'Vi' var Mor, Far, mig selv og siden Lillebror Ib, f. 1949. I 1952 kom Lillesøster Elsebeth til verden, og der blev nu lidt trangt i bungalowen, så der blev truffet den beslutning, at jeg kunne bo på Enggården, Staupudevej, hos Moster Ingrid og Onkel Arne (Fischer Hansen), når vi var på sommerferie. Her fik jeg nogle dejlige år, lange begivenhedsrige sommerferier, nok mit livs bedste. Endnu en lillesøster, Helle, fødtes i 59.

Dengang skinnede solen jo altid, ligesom der altid var sne juleaften, og mænd var mænd, og kvinder, kvinder, og dagene var uendeligt lange, så lange, at en samlet tid på gården på omkring tre uger var så rum en tid, at det var som at træde ind i en anden verden, eller at blive vækket af søde drømme, når vi atter sad i S-toget fra Kbh's Hovedbanegård til Virum, senere Sorgenfri og kiggede på sure, fortravlede ansigter, i hvilke der ikke var spor af sol og sommer.

Jeg blev hurtigt indlemmet i gårdens team, der udover Onkel Arne, Moster Ingrid, Kusine Dorthe og Fætter Hans, bestod af en karl med eget kammer og lejlighedsvis af Lille Jens. Han var nu ikke så stabil en arbejdskraft som jeg (det var før jeg selv gik på værtshus) og mødte ikke op de dage, han hellere ville tilbringe på 'Den hvide Hest'. Onkel Arne udbetalte ham først hyren ved engagementets ophør, så pengene ikke blev fyret af i utide (det kunne jeg godt ønske, mine arbejdsgivere i tidens løb havde gjort)!

Jeg skulle få år efter ankomsten til gården aflægge traktorkøreprøve – nok som ni-årig. Prøven bestod i at køre den grå Ferguson en runde på gårdspladsen rundt om det store lindetræ, og jeg bestod prøven med glans!

Min opgave bestod i at 'køre frem', hvilket vil sige, at jeg skulle køre traktoren fra stak til stak (vi snakker altså om høst), holde stille mens Onkel Arne med sin fork ('høtyv') rakte kornnegene op på ladet af vognen til Hans og Dorthe, der så anrettede dem på en nærmere anvist måde, der gav plads til flest mulige neg. Det var altid spændende, hvor højt Onkel Arne skønnede det forsvarligt. Enggårdens jorde skråner voldsomt ned mod engen, og den lille Ole har ikke styrke nok i højrebenet, endsige vægt nok i kroppen, til at træde bremsen i bund, så Onkel Arne må ile til og trykke den ned med sin store, solide fod. Men der var nu kun denne ene farlige situation, ellers alt godt! Hjem til gården med os børn på toppen af læsset, nu med Onkel Arne som sikker fører af Fergusonen.

Nogle af højdepunkterne på en sådan arbejdsdag var, når Moster Ingrid kom ud til os med madkurven. Vi stod op ved seks-tiden, spiste et solidt morgenmåltid og drog af sted til dagens dont. Ca. 9.30 kom Moster ud med formiddagskaffe og madder, og kl. 12 drog vi hjem til middagsmaden – og hvilet. Her fik vi varm mad, to retter. Om eftermiddagen igen kaffe, nu med småkager. Aftensmaden bestod af rester fra middagsmaden, suppleret med smørrebrød, senere kaffe og evt. grød. Jeg kom for skade, kæk som jeg var, til at sige at vi næsten ikke bestilte andet end at spise. Det brød Onkel Arne sig ikke om! Men altså hjem til Moster Ingrids dejlige aftensmad i dette store, trygge køkken, skyllet ned med hjemmebrygget øl, lækende og ikke stærk, så også børn kunne drikke den uden nævneværdige gener.

Rødgrøden var med fløde, dog ikke for mit vedkommende – én gang med klumper i fløden var rigeligt for mig, jeg har heller ikke drukket mælk siden! – og kaffen var sort, naturligvis. Og jeg gjorde som min toethalvt år ældre Fætter Hans, min barndoms idol, også hvad tobak angik. 14-årig cerut- og piberyger, sådan!

Som nybagt folkepensionist har jeg altså nu røget pipe og cigarer i 51 år, kan jeg regne ud, men aldrig cigaretter. Og tænk, de 47 år som professionel sanger har ikke været omfattet af stemmeproblemer forårsaget af tobak, så nu tør jeg dårligt holde op, for det kunne jo være piben, der gav den anden lyd. Det gør jeg nu heller ikke, før jeg skulle blive tvunget til det af den ene eller anden grund.

Jeg troede og håbede, at jeg skulle være karl hos Fætter Hans, når jeg blev stor, men sådan skulle det ikke gå. Musikken blev, ligesom Fars, min passion og mit levebrød. Og Hans, skulle det vise sig, klarede sig siden uden min hjælp. Han giftede sig med sin barndomskæreste, Mariann Boel (jeg husker de langt henkastede blikke mod den skønne på 'Kristiansminde', måske kunne jeg få søsteren, bad jeg til!) og blev siden godsejer på 'Østergård', Kølstrup. Med giftermålet fulgte navnet Boel; nu kom han til at hedde Hans Fischer Boel, tidligere Hansen.

Hustruen Mariann Fischer Boel, navnkundig og indflydelsesrig politiker, minister og kommissær nyder nu sit otium på hjemmefronten på gården, der nu er gået i arv til datteren, Hanne. Mariann ser stadig knaldgodt ud. Jeg ved det, for jeg sad ved siden af hende i toget på vej herover!

Arbejdsdagene på Enggården var lange, men lidt fritid havde vi dog, og et populært sted til at tilbringe den var nede ved slusen, hvor vi via opdæmningen kunne springe i det nu dybe vand fra cementen. De tidligere på dagen nedskudte gråspurve og solsorte fortæredes efter stegning på bål, hvor også kartoflerne tilberedtes. Gråspurvvene smagte bedst, men d'er s'gut'te mai kø' på!

Det frie liv blev hen under aften brat afbrudt af en skinger fløjten fra Moster Ingrid, hvis trinde, lille krop skimtedes i det fjerne.

Den sidste dag på gården havde en særlig højtidelig stemning. Jeg fik foretræde i køkkenet, hvor Onkel Arne fremdrog sin store tegnebog, sirligt frembragte nogle pengesedler, og overrakte mig lønnen, som var regnet ud efter gængs takst. Ingen misbrug af barnlig arbejdskraft her! Og jeg tog ærbødigt imod, vel ca. ti cm højere end før.

Tak Onkel Arne, at du viste mig tillid, og tak til alle på Enggården, hvor de end måtte befinde sig. Dorthe er relativ nem at få fat på, men Hans! ... P.t. er han på jagt i London!

Ja, det var tider, tider som står så fast i erindringen, og som har betydet så meget for mit senere liv! Det bedste en sanger kan gøre er at bevare jordforbindelsen og ikke blive for højtflyvende. Men det kan være svært at efterleve for en hane som mig. Heldigvis kan hanen ikke flyve. Havde den kunnet det, tør jeg kun gisne om følgerne, men folk med begge ben på jorden hænger ikke på træerne!

Bækgården

Kirken

*Det gamle
forsamlings-
hus*

Skipperhuset

Brydeland

*Det gamle
kommune-
kontor*

Katte

Engen

Dalholm

*De gamle
købmands-
huse*

*Den gamle
smedie*

Mit liv som det har forment sig til dato, så godt som jeg nu husker!

Katrine Nielsen

Blev født i 1921 på Grønbæk, Raagelund 5, og døde i foråret 2010. Hun var hjemmegående, havde lidt arbejde af og til, blandt andet som dagplejemor.

For at begynde ved begyndelsen, så så jeg første gang dagens lys den 8. Juni 1921, og det gik for sig i Raagelund, syv-otte km. øst for Odense, ca. mellem Aasum og Marslev. Jeg blev født i min fars fødehjem (Niels Peter Nielsen 17/7 1885), som hed 'Grønbæk', en landejendom, som lå næstsids i Raagelundsgyden. Mine forældre drev den, og min farfar og farmor boede der sammen med os de første år, men så købte de et hus i Skt. Jørgensgade, det var nr. 97, hvor de boede til deres død.

Jeg har en søster, som er ca. otteethalvt år ældre end mig, så da jeg arriverede ved jeg såmænd ikke, om hun var begejstret over at få sådan en lille skrigessøster – men det har da gået meget godt, i de år der er gået, vi har jo næsten ikke været børn sammen, og vi har vel skændtes som alle søskende sikkert gør mere eller mindre.

Min søster var altid inde hos mor, og jeg befandt mig bedst ude i al slags vejr. Jeg var gerne godt beskidt, når jeg kom ind, for jeg ville gerne hjælpe med både køerne, gris, høns og kattene og ikke mindst vores dej-

lige hund, det var en jagthund, en tysk korthårs, som hed 'Ponto'. Den havde et hundehus, og den krøb jeg ind til og hyggede mig med, hvis noget gik mig imod, jo, jeg har altid været glad for dyr. Dog engang – jeg har vel været fire-fem år – da var jeg som sædvanlig ned i tærskeladen, hvor far og karlene var i færd med at tærske, og da de nåede ned til bunden af et gulv (en afd. hvor kornnegene lå), så var der som altid en hel masse mus, både små og store, og helt bittesmå lyserøde, som endnu ikke havde fået øjne. Sådanne nogle små nogen tog karlene en hel masse af og fyldte i mine lommer i min frakke, og så sagde de, at jeg skulle gå ind til mor og Ingrid (min søster) med dem, og det gjorde jeg selvfølgelig troskyldigt – men jeg blev meget hurtigt og meget bestemt bedt om at forsvinde ud med dem, ak ja, jeg syntes jo, de var så søde!

Så kan jeg også huske, at vore køer fik mund- og klovsyge, og dermed var vi så godt som isolerede fra omverdenen på grund af smitte. Men ind til naboen kom vi dog, men kun når vi havde dypet vores træsko i en balje med en lysol-opløsning som desinficerede, den stod ude ved stenten (havegærdet). Jeg syntes, det var sjovt at stå der og dyppe træsko, så mor fandt mig tit derude i den tid. Ja, sådan var der mange små ting, som nu dukker frem af erindringen.

Vores naboer derinde var tre ugifte, ældre søskende (Simon, Betty og Johanne),

På billedet er Katrine ca. et år og sammen med sin søster, Ingrid.

som også havde landbrug. Dér tilbragte jeg vist lige så meget tid som hjemme, de naboer var meget glade for min søster og jeg, og det var måske nok fordi, de ingen børn havde selv.

Jeg husker, at de bagte selv i en stor ovn i bryggerset, både rugbrød og hvidt brød og også prossekage, det var noget, der smagte – både min søster og jeg har prøvet at kravle rundt inde i den store bageovn og feje den ren, når det var bagetid. Vi hjalp da også til at ælte dej i det store dejtrug, og vi fik altid et brød, både mørkt og hvidt med hjem.

Mon ret mange kender en god fynsk prossekage? Det er halv havregryn og byggryn sat i blød natten over i mælk. Der kommes godt med rosiner, sukker, måske kardemomme vist også noget fedtstof i. Det blev godt rørt næste dag og bagt i bradepande, endnu mens den store ovn var varm efter brødbagningen. Når den skal spises, skæres den ud i skiver ligesom blodbudding og varmes i smør på en pande, spises med sirup til eller andet efter behag, måske æblemos.

Ligeså husker jeg også, at når det var tordenvejr, så løb jeg tit ind til Simon (naboen), for dér ville jeg helst være i sådan et vejr. Så krøb vi ned under dynen, og Simon fortalte historier, og det var han god til, han sagde altid, at jeg kunne se, når det blev tordenvejr, så regnede det nemlig lige ned! Den troede jeg jo på!

Katrine Nielsen

*Farvekridttegning af P.O.
Hansen, 2009. 21 x 29,7*

Hansen Jan.

P.O.H-09.

Dengang alle kendte alle

Annie Berg

Født 1952 og opvokset i Åsum, på Bækskov, Væverstræde 5. Sekretær. Bor på Anderupvej 146, Odense.

Jeg blev født på gården Bækskov i Åsum i 1952, og er vokset op med mine forældre, mine to store brødre og mine bedsteforældre, som boede i den ene halvdel af stuehuset.

Dengang kendte alle alle, og det var næsten som i en Morten Korch-film, hvor alt var godt, lige indtil der var én, der 'skejede' ud – så blev der snakket. Men alt i alt var det en god og en tryk oplevelse at vokse op i Åsum.

Om sommeren gængede jeg i haven, legede i bækken og i de små skove, hjalp til ude og inde, så godt jeg kunne, og om vinteren var der altid sne og frost (synes jeg i hvert fald). Så startede dagen med, at der blev tændt op i kakkelovnen i stuen og i brændekomfuret i køkkenet – det var husets eneste varmekilde. (Mine bedsteforældre havde naturligvis samme varmekilde inde hos sig).

Når der var runde fødselsdage, konfirmation mv. blev en kogekone hyret, og 'stadsstuen' på førstesalen blev rengjort, og der blev dækket op. Forinden havde vi slagtet gris: En slagter kom til os, og grisen blev slagtet hjemme. Blodet blev taget fra, rørt op med gryn og krydderier, og så spiste vi blodpandekager med sirup i flere dage!

Den dag, vi slagtede, skulle vi altid have frikadeller og fedtæbler. Grisen blev parteret, pakket ind, og mærkesedler sat på, hvorefter kødet blev transporteret til frysehuset i et gam-

melt mejeri lige før Rævegyden.

Jeg har lyst til at fortælle nogle 'klip' fra min erindring – selv om begivenhederne nok ikke kommer i den rette kronologiske rækkefølge – det rækker min hukommelse desværre ikke til!

Da jeg startede i skole, foregik de første halvandet år i Åsum Forskole, derefter gik turen til Seden. Vi blev transporteret med skolebus, og om efteråret var der altid sat spande med æbler ud til os hos de mennesker, der boede i huset neden for kirken.

Vi havde en kunstmaler boende i byen, Herman Madsen, og engang var jeg med min far, da han skulle købe et maleri til en gave. Jeg kan huske, at jeg syntes, han var mærkelig, fordi han havde det så rodet!!

En dag kom endnu en billedkunstner til byen – måske var det først efter Herman Madsens død. Et ganske pudsigt ordvalg udspandt sig en dag, da min far stod og talte med én af byens gamle damer. De talte om ham den nye, som havde en hund, og Marie Frandsen, som damen hed, spurgte på sit syngende fynske: jam' ka' ha' da virk'li' lev' a' a' gå tur me' hund'n?

Den mest forfærdelige oplevelse var nok, da Åsumgård brændte. Jeg husker ikke min alder, men jeg har nok været 10-12 år. Det var godt nok noget, der gav mareridt. Vi gik selvfølgelig derover og kiggede, og da hørte vi grisene skrigende i den brændende stald. Det var frygteligt.

Men så var der høstfesten! Den foregik i det gamle forsamlingshus. Den store sal blev smukt pyntet med georginer, og menuen bestod af medbragt mad. Der var vist også noget dilettant: Engang skulle en af Åsumdamerne synge sangen om Klaus Jørgen, mens hun malkede en ko! Koen brølede og lagde en ordentlig klat midt på scenegulvet!!

I grunden kunne jeg blive ved med små pudsigheder, hyggelige som uhyggelige, men på et eller andet tidspunkt må jeg jo stoppe!

Annie Berg

Erindringer fra 'gamle dage'

**Knud Aage
Larsen**

*Født 1917. Kgl.
Kapelmusikus. Bor i
Væverstræde 1.*

Gaardejer Lars Eppesen, Raagelund: Første Gaard th. havde i adskillige Aar besøg af to senere berómtheder, nemlig Kunstmalerne L.A. Ring og H.A. Brendekilde. Hver Sommer malede de den smukke Natur i Omgivelserne.

Hvad, jeg husker fra min Barndom, er dog Lars Eppesens trofaste Fodermester, om hvem man fortalte, at han en Dag hentede Køer, der var tøjret sammen hjem fra Marken, mens han sang ”*Her kommer Jesus dine små*”. Men hvor fåen ble’ all’ de æ av’ (andre af)?” De bagerste havde nemlig revet sig løs.

Om Søndagene uddelte Hans Jørgen Søndagsavis og Hus og Hjem – Ugeblade – til alle fem Gaarde plus vores ’Bakkely’. Han fik Kaffe og Kringler hvert Sted.

Hvert Aar var der Bladauktion, og det fortælles at Hans Laurits Jørgensen (Nabo til Lars Eppesen), næsten altid var Vinderen, for han faldt gerne sóvn og hver gang han nikkede i sóvne, fik han en Stak Blade!

Hans Laurits og Koncertsanger og Kordegn i Odense Domkirke, Ejner Lohmann, fik senere stor Betydning for mig. De var Fætre og sammen bevirkede de, at jeg skiftede fra Landbrug til Musik som Levevej.

I min Skoletid hos Lærer S.P. Andersen, gik jeg til Violin hos ’Degnens Datter’ Erna. Det var en dejlig Tid, hun havde en meget smuk Tone på Violinen, som jeg gjorde mit bedste for at efterligne.

Men en Dag bar jeg mig meget fjollet ad: Jeg bad Skolelæreren om tilladelse til ’at gaa udenfor’ – ja, det var jo nødvendig, men da jeg var færdig med mit Ærende, blev jeg saa optaget af at springe over Bækken, at Tiden gik, og jeg blev hentet ind og skulle så ’sidde efter’, og det var meget uheldigt, for den Dag var Erna cyklet hjem til os for at spille med mig. Fru Andersen ringede og forklarede. (Det var flovt).

Kultur: Aasum Sangforening ledet af Jørgen Øbro i 40 Aar med Efterfølgere. Noder, liggende i Lokalarkivet, viser, at det ikke var det letteste Materiale, der blev brugt. Med vores Damekor fóres Sangskatten videre med Hans Brehms dygtige ledelse.

Dilettant-kommedie var altid en Succes. Min Far i forskellige Roller. Tit var det Hostrups Komedier, det erindrer jeg, da jeg ogsaa dengang spillede til Melodierne. (Mor kunne ikke saa godt lide, hvis Far havde usympatiske Roller).

’Dirrigenten’ eller ’gamle Vilhelm’ mødte op til alle Baller i Forsamlingshuset.

Han havde en lille Klokke, som han holdt op for sine egne Ører, naar han gav Signal til Musikerne. Senere lavede 'Smedens Jacob' et Stativ med Cykelklokke til ham. Naar der var Danseskole stod Vilhelm udenfor Vinduerne og slog Takt med en Hasselkæp.

Ved en Skyttefest vandt han en Taktstok. Musikerne var helt med. Han fik to Kr. pr. Aften.

Lidt flere erindringer – fortalt til Ina:

Slusen: Der gik vi tit om og badede efter skoletid. Hvis du går ned i engen og hen til broen og går ind til venstre, så kan du komme hen til den gamle sluse, som de kaldte den, dér kunne de sætte bomme op sådan at vandet blev det sted. Og dér var det jo, jeg engang kom for langt ud, hvor jeg ikke kunne bunde, men min fætter Ejnar Schack var med, og fik fat i mig og reddede mig i land.

Tynde roer: Når man var stor dreng, fik man lov til at gå ud med hestene og harve og pløje, det var interessant at få lov til. Og plovfuerne, satte vi en ære i, blev lige. Så kunne der findes, hvis vi var heldige, nogle gamle stenting, fx har jeg da et par små økser liggende. Og hvis man gik med i roerne, så skulle det jo først hakkes ud til blokke og bagefter tyndes ud – så der kun stod én tilbage – det kaldte vi at lue roer. Jeg kan huske, vi kravlede dér og pillede roerne ud. Senere lærte vi at tynde dem ud til én med det samme.

Hverdag: Vi stod tidligt op og malkede køerne og fik øllebrød og kaffe bagefter. Vi stod op ved seks-syvtiden, det skulle være færdigt til mælkekusken kom, det skulle køres på mejeri. Så spiste vi varm mad midt på dagen og sov middagsøvn, og så kaffe ved to-tiden og aftensmad, men dér skulle vi også malke før – det kan jeg ikke helt huske om var før eller bagefter, det var vist lidt forskelligt i de

forskellige gårde. Nå ja, så ud på aftenen, dér fik vi så enten kaffe, eller det kunne også ske, vi fik frugtgrød om sommeren.

Jeg havde en hund, der hed Bob. Det var en foxterrier, men min far havde en jagthund, så vi havde på et tidspunkt to hunde.

Vi havde gode naboer, de kom bare, når de havde lyst. Vi spillede sommetider kort om aftenen. Sorteper og Brede Mette og Gris.

Hans Laurits' og Ingeborgs søn, Knud Jørgensen, var min halvfætter. Vi var omtrent lige gamle og legede meget sammen.

Skole: I vores forældres tid var der skole ude på Hlidarende, (hvis du kører til Rågelund, så er det den første gård på venstre hånd, når du kommer over broen.)

Det var jo også en Lohmannsslægt, de er jo næsten i familie alle sammen.

Musik: Det der med at blive musiker; det er ikke alle, der helt har forstået, at man kunne få hele tiden til at gå med det. Når de nu spurgte, hvad jeg lavede sagde jeg: "Jamen, jeg øver mig jo". "Men hvad laver du ellers", sagde de så. "Hvor tit har du koncert?". Det var da jeg spillede i orkester. "Et par gange om ugen", svarede jeg. "Jamen, hvad laver I så de andre dage?" "Øver," sagde jeg. "Det behøv'r I dat', det ka' I jo nok."

Det kunne nok knibe med, at folk kunne forstå, at der skulle bruges meget tid på det.

v. 2 I. 7 II

Fynske Marxustea

K. A. A. L.

Handwritten musical score for the first system, consisting of six staves. The top staff is the melody in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The bottom five staves are accompaniment in bass clef. Chords are indicated by letters G, D, C, and A7. There are various musical notations including slurs, accents, and dynamic markings.

Handwritten musical score for the second system, consisting of six staves. The top staff is the melody in treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 3/4 time signature. The bottom five staves are accompaniment in bass clef. Chords are indicated by letters Cm, Gm, D7, G, and C. There are various musical notations including slurs, accents, and dynamic markings.

*Farvekridttegning af P.O.
Hansen, 2009. 21 x 29,7*

Hansen

P.O.H.09

Haveliv i Åsum

Susanne Weesch

*Født 1959. Ingeniør.
Bor på Staupudevej 18.*

Mit Aasum var drømmen om det gode liv. Drømmen om et liv ude på landet og alligevel tæt på byen. Drømmen om at mine børn skulle vokse op et trygt sted. Drømmen om det naturlige liv med hjemmedyrkede grønsager og husdyr. Det lyder måske naivt, men vi var unge, og vi knoklede for det.

Ejendommen, vi købte, var en tidligere landbrugsejendom, men vi havde ikke råd til at købe jorden med. Vi troede, det nu var vores hus, men det skulle vise sig, at vi var dem, som boede i Gunnar Madsens hus.

Vores datter Ina var to år, da vi flyttede hertil, og året efter blev vores søn Morten født. Vi arbejdede på at sætte huset i stand, dyrkede køkkenhaven, fik en kat og høns. Senere fik vi ænder, får, kaniner, en enkelt gris og senere igen et par heste. Søde og hjælpsomme Aasum'ere leverede hø og halm, og hele haven blev lavet til dyrefolde.

Det var lidt hårdt, når det var vinter, og så mange slags dyr skulle have tøet vandtrugene op to gange om dagen, men det var også en dejlig tid, og der var altid dyrebørn på vej.

Mit Åsum

Da børnene var små, var der en købmandsbutik i byen, og det var godt, for de første par år havde vi ikke bil, og det var også hyggeligt, at børnene selv kunne gå til købmanden uden at skulle krydse en befærdet vej.

Nu er mange år gået. Bygninger er revet ned og andre er bygget op. Hestene er solgt og fårene, som jeg glad tog på dyrskue med, er også væk. Dyrefoldene er igen blevet til have, og børnene er ikke længere børn men voksne mennesker, som for længst er fløjet fra reden.

Nu er det os og hunden og Aasum.

Aasum, som trods nærheden til byen stadig er en rigtig landsby med indfødte og tilflyttere. Aasum, som har sjæl og traditioner, og som jeg føler mig tryk i.

Mit Aasum er nu drømmen om det gode sted at bo og det gode sted at blive gammel.

Susanne Weesch

Fantastisk fantasi

Amanda Lykke Hansen

Født 1994. Gymnasieelev. Bor i Væverstræde 7.

Som fireårig flyttede jeg fra Aalborg til eventyrland. Et sted, hvor jeg sammen med de andre børn i nabolaget, byggede verdener og oplevelser udelukkende baseret på fantasi og nysgerrighed.

Aasum var det ideelle sted for maksimal udfoldelse for os børn. Vi mødtes i skoven, og i løbet af kort tid havde vi omdannet nutidens smukke boligkvarter til Herredet fra Ringenes Herre eller den magiske Hogwarts Skole for Heksekunster og Troldmandsskab. Den ene dag var vi Ringens Broderskab på vej til Mordor og den næste Harry Potter og hans venner, der skulle lære magi.

Da elmealléerne måtte lade livet, indtog Aasumbørnene skoven ved bækken og begyndte at bygge huler i de fældede stammer.

Vi havde omkring ti fuldt indrettede huler til sidst, hvor vi legede en hel sommer. – Og ja, der var skam soveværelser, køkkener, badeværelser og det hele. Vi nærmest boede i naturen og var umådeligt stolte af vores værk. Derfor holdt vi en sommeraften en fest, hvor vores forældre kom ud og så, hvad vi havde snittet og slebet så hårdt på. De fik en demonstration af vores 'kamptal-

enter' udøvet med kæppe og spyd.

Uden forklaring eller fantasi lignede vores egen lille by kun træ og bark smidt hulter til bulter, hist og her. – Det var nok også hvad to ældre drenge så i vores værk, da de en dag grinende smadrede samtlige huler og dermed åsum-børnenes skjul.

Men vi gav ikke op, og kort efter var et nyt etableret.

Som årene gik, blev ude erstattet af inde. Jeg var det ældste af børnene i Fichstræde/Væverstræde og begyndte mere og mere at afslå, når man fristede mig med en omgang rundbold. Skolen krævede mere, og derudover blev man pludselig teenager og fik en masse andre ting at tænke på.

Nu har årene snart opblæst mig til voksen, men jeg har stadig et lille Aasumbarn i mig, der en gang imellem skal have lov til at komme ud. Jeg kan stadig klatre i træer, bygge huler og finde fantasi til at vende min verden en halv omgang.

Også som ung er Aasum ideel. Landsbyen ligger tæt på det hele, men er alligevel på en dejlig måde væk fra det. Jeg er god til at engagere mig i en masse ting i byen og skal helst også have lidt travlt, men når jeg er hjemme, har jeg brug for et pusterum. Så er det godt, at så snart jeg cykler ned ad bakken og over åen, får jeg pludselig luften tilbage og kan slappe af. Når jeg kører forbi smukke, historiske huse samt pragtfuld natur, bliver jeg hver gang forundret. Jeg hopper ofte af cyklen for enden af Væverstræde for at gå det sidste stykke vej, bare lige for at beundre nogle omgivelser, jeg elsker meget højt.

I vinteren, når byen ligger dækket af sne, og jeg går med dejlig jazz i mine ører, kan jeg ikke andet end at blive overvældet af stemningen.

I forårs- og sommertiden er gaderne og haverne fyldt med dejlige mennesker, alle hilser man på. Landsbyen har et dejligt fællesskab, og man mødes

gerne til en omgang petanque, rundbold eller andet.

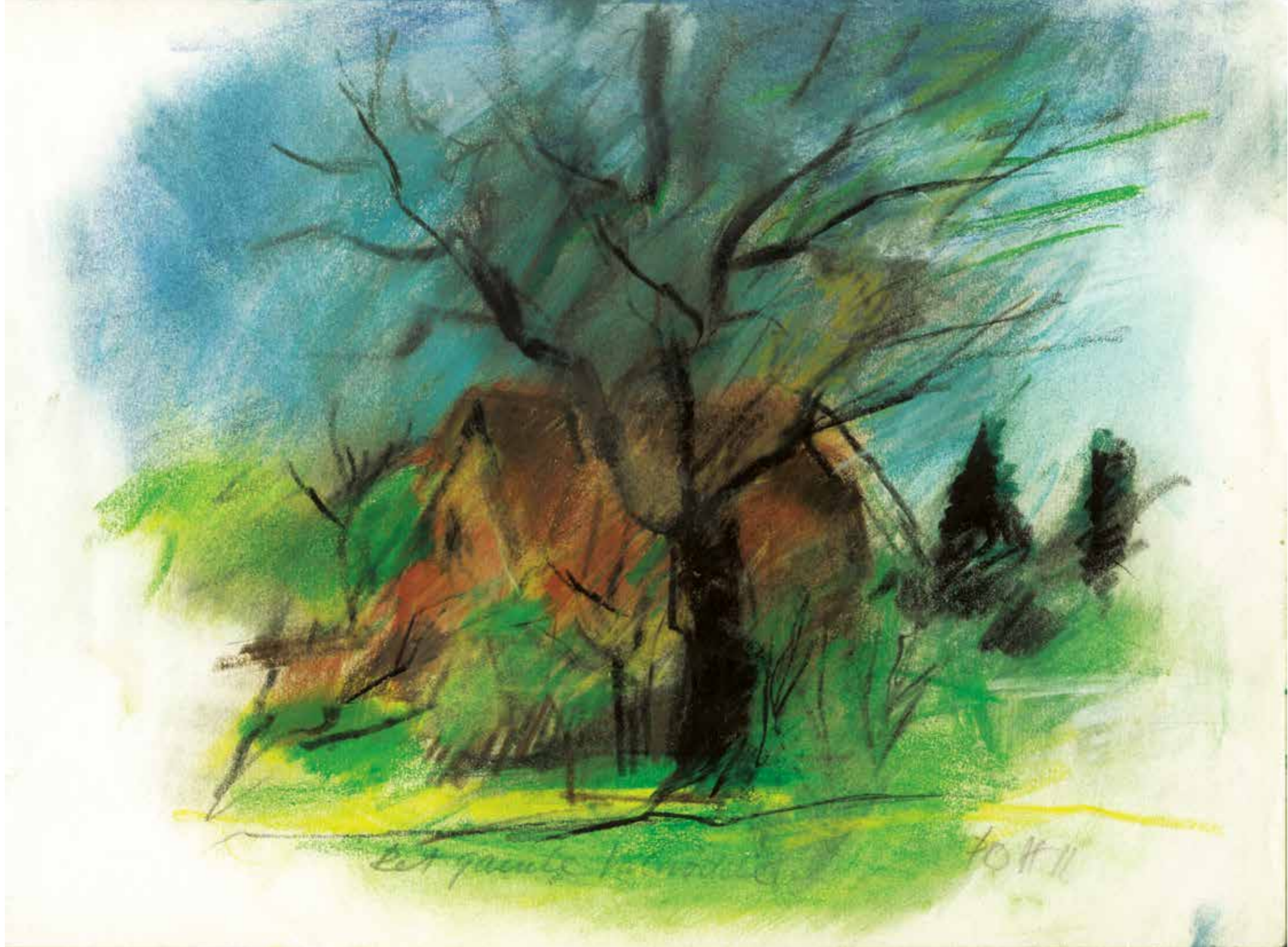
Sidst på året, når så grønne blade bliver brune og flyver med vinden, må jeg af sted med kameraet for at fange en masse skønne øjeblikke på en pragtfuld årstid.

Der ligger et indre eventyr i mig klar til at springe ud i noget spontant og ukendt, men jeg tror meget stærkt på, at når jeg er færdig med ungdommens søgen, finder jeg hurtigt tilbage til Aasum igen. Hvis ikke det bliver stedet, hvor jeg på et tidspunkt slår mig ned med en familie, så vil jeg i mit livs efterår nok komme tilbage, for jeg kunne næsten ikke tænke mig et bedre sted at blive gammel.

Aasum er et fantastisk sted i både årets og ikke mindst livets sæsoner.

Amanda Lykke Hansen

*Farvekridttegning af P.O.
Hansen, 2011. 21 x 29,7*

Rart på norsk, rart på dansk

**Thomas J.R.
Marthinsen**

*Født 1984 i Norge.
Forfatter. Bor i Karet-
magerstræde 10.*

Mitt møte med Åsum startet egentlig i Hirtshals. Eller strengt tatt enda lenger mot nord, det startet i den norske kystbyen Larvik hvor danskeferjene legger til kai og drar avsted to ganger i døgnet. En desemberdag i 2007 fikk jeg aller nådigst låne mammas bil for å legge ut på ferden som skulle ta meg til denne lille landsbyen utenfor Odense. Jeg skulle på julefrokost hos familien til kjæresten min, som jeg hadde møtt i Norge. Sent på dagen kom jeg fram, etter å ha kjørt nesten hele Jylland på langs, tatt til venstre mot Fyn og fulgt motorveien nærmere og nærmere Odense-skiltene. Jeg kjørte inn på gårdsplassen – og i timene som fulgte stiftet jeg bekjentskap med både julebrygg, danske tradisjoner og skåling i snaps. Et år senere forlot jeg Norge for å bosette meg i landsbyen, sammen med den danske jenta jeg hadde møtt midt i Telemark. To år senere giftet vi oss her. To land og to familier samlet i en stor fest i huset til svigerforeldrene mine på toppen av Staupudevejsbakken.

Derfor er mitt Åsum møtet med Danmark. Med bindingsverkshusene, med det åpne landskapet, kuene i hor-

isonten fra mai og utover, det er møtet med vinden som blåser tvers gjennom trærne og klærne. Det er møtet med det danske støt og den gamle landsbyen med forgreininger tilbake i tida, Åsum med en historie som løper på kryss og tvers mellom gårdene, mellom menneskene, i spennet mellom fortid, nåtid og hva som skal komme. Mitt Åsum er første gang jeg har flyttet til et annet land, første gang jeg virkelig har måttet forholde meg til at jeg kommer fra Norge. Mitt Åsum er å være landsbyens andre nordmann, å skulle flagge med det norske flagget i rødt, hvitt og blått hver gang jeg får besøk fra hjemlandet; flagget min mormor ga meg da hun besøkte oss her første gang, som et lite hint om hva jeg ikke måtte glemme nå som jeg hadde valgt å bosette meg hos danskene.

Mitt Åsum er å sitte ute i hagen utenfor det lille røde mursteinshuset i enden av Karetmagerstræde. Det er å gå gjennom byen vår og vinter, sommer og høst, å se erantisene som bryter gjennom jordskorpa i februar og mars, det er anemonene i skogbunnen og Dannebrog som vaier i vinden på kirkebakken, dette flagget som minner meg om mitt eget bortsett fra at det mangler den dypblå stripa i midten. Mitt Åsum er å sette meg inn i en taxi etter en bytur, lene meg tilbake i drosjens skinnsete og si 'Åsum' fordi jeg ikke klarer å uttale navnet på gata jeg bor i. Det har ennå ikke slått feil; hver gang stanser drosja ved det gamle busstoppet og taxisjåføren sier: 'Her?' Jeg som nikker og sier: 'Ja, akkurat her'. Så går jeg smilende mot det lille huset vi leier.

Jeg kommer fra kystbyen Sandefjord som ligger to timer syd for Oslo. Overgangen til å bo midt på Fyn er stor på mange måter. Iallfall når det er snakk om hvordan det ser ut her. Her er det ikke noen sjø, ingen fjordarmer som graver seg inn i fastlandet, i horisonten er det ingen fjell som blåner. Når man vokser opp i Norge, lærer man at Danmark er helt flatt. Som en pannekage. Og jo, fraværet av

Mit Åsum

fjellene er merkbart. Det er merkelig å sitte i hagen og skue utover, løfte blikket over kuene som ligger og tygger drøv, se utover og bare kunne se og se og se så langt øyet rekker. På norsk bruker vi ordet 'rart' om noe som er merkelig. Å bo i Åsum er rart både på norsk og dansk.

Hadde noen fortalt meg for ti år siden at jeg i 2011 ville bo i frivillig eksil i Danmark og være gift med en dansk jente, ville jeg høyst sannsynlig ledd. Nå sitter jeg her. Det er snodig hvor livet fører oss. Hvilke veier vi skal gå. Hvilke steder vi skal bo. Hvem vi skal møte. Hva som skal til for at vi føler oss hjemme et sted. *Hvem* som skal til for at vi føler oss hjemme. Mitt Åsum er å komme som fremmed til et helt annet sted, men likevel føle at det er plass til meg her.

Det er å lese H.C. Andersens første bok som han utga som 17-åring, og lese at et av stedene han beskriver faktisk ligger akkurat her i Åsum. Å tenke på at eventyrforfatteren hvis eventyr jeg ble lest som barn, faktisk har gått rundt på elvestiene her i området! Det er umulig å se de 'grimme ællinger' (på norsk: de 'stygge andungene') som flyter på elva uten å sende en tanke eller to til H.C. Andersen. Og et sted i Åsum ligger altså det stedet han beskrev i sin ungdom. Kjærlighetshøyden, kalte han den. En dag skal jeg finne ut nøyaktig hvor den ligger.

Thomas J.R. Marthinsen

*Farvekridttegning af P.O.
Hansen, 2011. 21 x 29,7*

Vejen gennem Åsum

**Maria-Louize
Helbo**

*Født 1983. Sognepræst
og entertainer. Bor i
Odense.*

Fra min egen barndom har jeg mange idylliske minder. En tid hvor bekymringerne var færre, ansvaret mindre og fritiden større. Det var også en tid uden moderne computerspil, og de fleste lege foregik derfor gerne udendørs i fri fantasi. Jeg voksede op nede ved Odense Havn med vandet til den ene side og Næsbyhovedskov til den anden. Der foregik mange af legene.

Min mor var vokset op på en gård ude i Birkende, hvor min mormor og morfars derfor boede. Der er ikke langt derud, men da jeg var lille, føltes turen som en dagsrejse. Vi besøgte dem ofte. De havde en enorm have med æbletræer og pæretræer. Her gik vi altid på skattejagt efter påskeæg, når det var påske. De havde hindbær, jordbær, stikkelsbær og ærter i uanede mængder, som vi børn kunne blive helt væk i. I deres gamle lade, hvor de tidligere havde haft dyr, var der, da jeg var lille, i stedet gamle redskaber, cykler og et høløft, som vi også legede på. I det hele taget var det skønt at besøge dem.

Der var altid to veje, vi kunne køre, når vi skulle besøge dem. Den ene gik gennem Åsum. Jeg kan huske som barn, at jeg syntes, det var det mest fantastiske at køre

igennem den lille by, der pludselig lå dér midt på vejen. I mine øjne lignede byen et dukkehjem. Stykket fra overgangen ved åen, op forbi kirken og ud ved forsamlingshuset over Rågelund. Alle de små huse så så søde og idylliske ud. Hele området var så grønt og på samme tid lukket inde, som var det en eventyrdal. Jeg elskede dette stykke af turen.

Senere i mit voksenliv, kort tid efter jeg var blevet færdig på pastoralseminariet, boede jeg på et tidspunkt i Kerteminde, men arbejdede i Odense. Her cyklede jeg frem og tilbage hver morgen. Der var også to veje. Kertemindelandevejen eller turen gennem Åsum. Jeg valgte oftest Kertemindelandevejen, da den var hurtigst og sikrest, men så en gang imellem for nostalgis skyld, faldt valget på den gamle vej, jeg kendte fra min barndom. Mens jeg cyklede dér frem og tilbage forbi Åsum Kirke, blev stillingen som sognepræst ledig, og nu cyklede jeg i stedet og spekulerede på, hvem der mon skulle blive præst i denne skønne kirke, jeg havde beundret fra bilruden i min barndom. Jeg tænkte, at det var pudsigt, at jeg faktisk aldrig havde set kirken indefra, når nu jeg så tit havde set den udefra. Men det er vist ikke så underligt endda. Alligevel følte jeg jo et tilhørsforhold til Åsum Kirke, da jeg så tit havde set den i min barndom. Og heldigvis ville skæbnen det således, at det var mig, der skulle blive en del af livet i eventyrdalen og livet i kirken. Og det er stadig lige så dejligt at være i Åsum som dengang, jeg kørte gennem byen som barn.

Tanker om bogprojektet

De fleste mennesker siger, det er fremtiden, der gælder. Blikket skal vær rettet fremad, og vi skal koncentrere os om, hvad der sker i morgen, hvad der sker næste uge, næste måned, næste år. Vi skal have planer og mål – for fremtiden. Det er helt rigtigt. På mange måder er vi nødt til at fokusere fremadrettet. Men selv om man ser fremad, er det ingen skam at huske og lære af det, der ligger bag

os. Historierne fra fortiden har formet den verden, vi færdes i i dag. Hvis alt var nyt, blev tingene for besværlige. Det er sundt nok, at vi har historier og erfaringer at lære af. Åsum er fyldt med historier og fyldt med folk, der har noget at lære hinanden. Uanset om det er Åsums fortid eller fremtids røst, der taler, så tales der til os.

Når man laver en bog, der handler om en forholdsvis lille by som Åsum, tænker nogen nok, at det er unødvendigt, da alle historier vandrer fra mund til mund. Alle kender alle, og derfor kender alle også de historier, der altid er blevet fortalt. Det er nok også rigtigt. Men når man laver en bog som denne, hvor alle får lov til at fortælle, lige hvad de vil, vil der altid komme historier frem, som ikke ret mange kender til. Tanker fra det inderste, minder fra gemmerne eller ungdommens betragtninger, som endnu ikke er blevet 'gode gamle historier'. Og derudover har vi brug for at få de historier, alle kender, skrevet ned, ellers kommer der en tid, hvor ingen længere kender dem. Fortiden dør med fortidens røster, hvis ikke vi skriver dem ned og bevarer dem for fremtiden. Må alle historier heri blive modtaget med åbent sind og være til glæde for alle – nu og i fremtiden.

Sammenhold og foreningsliv

Mogens Burmølle

Født i 1955. Bankrådgiver. Oldemand, Aasum Bylaug. Bor på Staupudevej 10.

Det startede i 1975. Inge og jeg boede hjemme og var bankelever i Provinsbanken. Inge i Sct. Jørgensgade afd. hvor hun arbejdede sammen med Preben Schack. Preben var også dengang formand for Aasum Idrætsforening og vi havde været med til Idrætsforeningens afslutningsfest i Aasum Forsamlingshus, som gæster inviteret af Preben. Det drejede sig også dengang om, at få flere medlemmer, så her så Preben chancen for at få mig involveret i Aasum Idrætsforening. Jeg spillede dengang fodbold i Dalum If.

En anden af vore kolleger i Provinsbanken var Poul Erik Martinsen, som boede i Gartnervænget. Han var også i bestyrelsen for Aasum idrætsforening.

En forårsdag ringede Inge til mig i banken. Hun sagde, at Preben Schack havde fortalt hende, at der var et hus til leje i Aasum, som måske kunne være noget for os. Han kendte ejerne, så han ville gerne formidle kontakten. Vi blev enige om, at vi da kunne tage ud og se på huset og så tage tingene derfra.

Det gjorde vi så. Vi fandt Fichsstræde 1 lige overfor Aasum Kirke. Vi kørte gennem den lille skov, inden vi kørte over bækken. På højre hånd lå Bækgården og på venstre hånd Fich-

stræde 1. Huset er opført som en aftægtsbolig til Bækgården. Hidtil havde huset været udlejet til en politibetjent, så der var jo noget at leve op til.

Vi faldt pladask for huset og omgivelserne, så der gik ikke længe inden vi sad i Bækgårdens hyggelige stue og skrev lejekontrakt med ejerne. Helge Nielsen, Ryttervejen, hjalp sine forældre, ejerne af Bækgården, med udlejningen. Han var derfor også med i stuen. Først blev lejekontrakten underskrevet, dog med det problem, at jeg ikke var fyldt 20 år (myndighedsalderen dengang). Det syntes Helge dog ikke var noget problem, idet Inge jo lige var fyldt 20 år. Lejen blev aftalt til 500,00 kr. om måneden. Den blev dog reguleret op med 25,00 kr., inden vi flyttede ind, idet kommunen havde pålagt, at vi skulle have renovation og ikke bruge møddingen ligesom de gjorde på gården. Da lejekontrakten var underskrevet, blev der budt på kaffe og hjemmebag.

Vi flyttede ind i løbet af foråret og jeg startede som fodboldspiller i Aasum Idrætsforening til efterårssæsonen 1975. Vi havde egen brønd, som om sommeren havde problemer med at kunne levere det vand, vi skulle bruge. Det var ikke så rart, når vi stod under bruseren, i kælderen lige ved siden af oliiefyret, med håret godt smurt ind i shampoo. Så lyder der en hylende lyd fra vandpumpen og trykket fra bruseren forsvinder. Øv. Vi må så bevæge os over til Helges forældre på Bækgården og hente en spand koldt vand, så badet kan afsluttes. Det oplevede vi flere gange.

Det var en fornøjelse at bo som naboer til Hjalmar og Inger på den ene side og Helge Niensens forældre til den anden side. Bækgårdens have var fuldt ud på højde med Hjalmars, så der var noget at leve op til rent havemæssigt.

Da vi nåede 1977, begyndte vi at se os om efter eget hus. Helges mor skulle rykke ind i aftægtsboligen, og Bækgården skulle sælges. Vi var meget rundt omkring i hele Odense-området for at finde en bolig. Vi kunne dog ikke forlige os med de moderne villaveje og huse omgivet af høje hække. Heldigvis havde jeg gennem en af mine fod-

Mit Åsum

boldkammerater (Lars Jørgen Hansen, søn af Ejnar Hansen, medejer af Aasum Maskinfabrik) fået at vide, at hans bedstemor lige var død, og at hendes hus skulle sælges. Huset, Staupudevej 10, blev besigtiget og vi syntes, at det var yderst interessant. Dog med lidt frygt for hvorledes bindingsværkshusets stand var, og om vi, som ikke håndværkere, turde gå i gang med det. Det gjorde vi, og huset blev købt.

Vi må ærligt erkende, at vi efter at have gennemført husannoncer, besigtiget huse og kvarterer i Odense og omegn, ja så kunne vi altså ikke finde noget, der kunne hamle op med Aasum: Landsbyen blot en lille cykeltur fra Odense centrum, beliggende ved Odense å og med små gader, anlæg og smukke huse. Sidst men ikke mindst sammenholdet med de øvrige beboere i Aasum. Det være sig gennem foreningslivet eller blot, når vi mødes på vor færd gennem byens gader og stræder.

Det var lidt af en udfordring at bosætte sig lige midt i familien Hansen. Ejnar Hansens brødre Åge og Hans Erik bor på hver sin side af os. De har været vant til at gå gennem forældrenes hus og have. Nu skulle de lige blive vant til at gå udenom. De var selvfølgelig velkomne, hvis det var os de ville besøge.

I august 1977 blev vi gift i Aasum kirke med efterfølgende fest i Aasum forsamlingshus. Ikke et øje var tørt.

I mange år holdt Aasum Idrætsforening sportsfest i sommerferien. Hele ugen var vi engageret sammen med sportskammerater og beboere fra Aasum. Herfra har vi mange gode minder. Tiderne har forandret sig, så grundet manglende tilslutning de sidste par år vedtog bestyrelsen at stoppe med sommerens sportsfest.

I 1985 fik vi vores datter Annemette. Det betød, at vi begyndte at bruge åstien utroligt meget. Først med barnevogn, klapvogn, på gåben og på cykel. Da vi fik stibroen over åen, blev der åbnet for endnu en dejlig rundtur. Senere er HCA-skoven kommet til. Med den nye cykelsti til Seden må vi forvente, at også en gåtur hertil vil kunne foregå uden risiko for at blive kørt ned.

Aasum Bylaug har gennem alle vore år i Aasum været en del af os. Gunnar Klavsens, der boede på Slangenvej, sørgede for, at jeg kom til det årlige Bylaugsmøde den sidste torsdag i januar. Det var en meget god oplevelse. Der var udelukkende mænd til stede. Vi drøftede løst og fast om, hvad der var sket og forventedes at ville ske i Aasum.

Formålet med driften af Bylaugets ejendom er at forskønne byen. Bylaugets ejendom udgør: trekanten ved Slangenvej, trekanten mellem Staupudevej, Snedkerstræde og Aasum Bygade, området overfor Kirken mellem Fichstræde og Væverstræde, arealerne på begge sider af Aasumgårds Allé, den gamle stævneplads ved siden af Salon Helle, bystævnet med stævnestenen, alléerne på Aasumgårds Allé, Ryttervejen ved Rytterskolen, Fichstræde og Væverstræde. Derfor forgik en del af drøftelserne selvfølgelig også herom.

Jeg blev for en del år siden valgt til Bylaugets bestyrelse (udvalg, som det hedder i vedtægterne) og er oldemand. Dette arbejde har medført, at jeg følger med i alt, hvad der foregår i Aasum. Elmesygen har nok været det mest udfordrende. I samarbejde med Odense Kommune er det heldigvis lykkedes at udskifte allée-

rne og i tilgift fået genetableret den gamle rønneallé ved Rytterskolen. Orkanen den 3/12-1999 påvirkede også vores lille landsby.

Aasum Sogns Beboerforening er også udsprunget af Aasum Bylaug. På et bylaugsmøde blev bestyrelsen pålagt at indkalde til stiftende generalforsamling. Årsagen hertil var, at der som sagt ikke deltager kvinder til Bylaugets generalforsamling, endvidere er det alene grundejere i Aasum sogn, der er med i Bylauget. Beboerforeningen omfatter os alle sammen.

Hvis jeg selv får lov at bestemme, så vil Aasum være min by til mine dages ende.

Mogens Burmølle

Om Aasum Bylaug

Mange mennesker – efter Aasums målestok – er flyttet hertil gennem de sidste år. Mange ejendomme i Aasum har skiftet ejere. Hvad der ikke fremgår af skødet, når der handles hus er, at man som grundejer i Aasum samtidig er medlem af Aasums Bylaug.

Bylauget har rødder et par hundrede år tilbage. Bystævnet er på sin nuværende plads fra 1903 det mest iøjefaldende mindelse om laugget. På bystævnet samledes bymændene, når oldermænd blæste til samling i byhornet. Femten sten fortæller, at der ca. år 1700 var 15 gårde i Aasum og dermed 15 bymænd.

Igennem de sidste 100 år har Aasum Bylaug eksisteret i stort set sin nuværende

form. Formålet med bylauget er at passe og bevare landsbyens fællesejendom, der består af bystævnet, to anlæg og to fredede alléer m.m.. Endvidere at forvalte bylaugets formue og i øvrigt at varetage fælles interesser.

Det gamle byhorn anvendes endnu – een gang årligt. Bylaugets generalforsamling indledes med, at oldermænd blæser til samling i hornet. Generalforsamlingen, der indvarsles i Aasum Sogneblad, finder traditionsmæssig sted sidste torsdag i januar måned i Aasum Forsamlingshus, der bedre lever op til nutidens krav end stenene på bystævnet. Denne årlige begivenhed ser gamle Aasumbeboere hen til, men ligeså glædeligt er det at byde nye medlemmer velkommen til generalforsamling, til debat om fælles anliggender og endelig, efter spisning af gule ærter, til selskabeligt samvær, hvor der er rig lejlighed til at lære Aasums mandlige beboere at kende igennem en snak over en kop øl, eller måske som deltager i en whist.

Bylauget administreres p.t. af et udvalg bestående af Søren Carlsen, Brolandvej 17, Jan Knudsen, Gartnervænget 18, Hans Jørgen Nielsen, Aasum Bygade 8, Glen Nielsen, Rågelundvej 117 samt Mogens Burmølle Staupudevej 10.

Såfremt du er interesseret i yderligere oplysninger om Aasum Bylaug, er du meget velkommen til at rette henvendelse til en af de nævnte. Husk hvert år i december at læse annoncering i Aasum Sogneblad.

Dels for at være med til at bevare en gammel tradition, men især for at være med til at styrke sammenholdet og fællesskabet i landsbyen og knytte nye bekendtskaber grundejerne imellem vil vi opfordre såvel "gamle" beboere som de nylig tilflyttede til at møde op, når der blæses i byhornet ...

Aasum Bylaug

Mogens Burmølle, oldermænd

Lidt om kirken og dens historie

Skrevet af Aasum Menighedsråd

Hvornår den første kirke i Aasum blev bygget, vides ikke, men at der i slutningen af 1300-tallet lå en romansk stenkirke ligger fast. I 1375 blev egnen rystet af et jordskælv, hvorved kirkerne i Fraugde, Dalum og Aasum blev meget beskadigede. Den gamle stenkirke blev så ødelagt, at biskop Erik af Odense i 1377 på Danehoffets møde i Nyborg bad om en indsamling (en kollekt) i landets kirker til genopbygning af Aasum Kirke. Det blev gentaget igen 1392 på Danehoffet i Vording-

borg, og naturligvis lovede man almindelig aflad til alle, som gav et bidrag.

Vi må derfor regne med, at den ældste del af den kirke, vi har i dag, det gotiske langhus med skib og kor i ét, er fra starten af 1400-tallet.

Før reformationen

Kirken var før reformationen underlagt Skt. Knuds Kloster. Sandsynligvis var det munkene fra klosteret, som varetog kirkebetjeningen, og fik de indtægter, som hørte kirken til.

Efter reformationen i 1535 blev kirken luthersk-evangelisk, og man vendte sig mod helgendyrkelse, faste-dage, sjælemesser, cølibat og alt andet katolsk. Gudstjenesten skulle nu holdes på modersmålet.

Alt klostergoods blev nu underlagt kongen, og den 5. marts 1572 blev kirken officielt betroet en lektor i teologi ved Odense Katedralskole. Den, der bestred dette embede, var fra 1572 til 1782 tillige sognepræst i Aasum.

Den 3. april 1739 blev Aasum Kirke anneksskirke til Seden. Frem til 1782 var sognepræsten i Seden kun kapellan (præst ved et kapel – hjælpepræst) i Aasum. Senere blev han sognepræst.

Vores tilknytning til Odense Katedralskole ophørte 1. juli 1912, hvor menigheden fik overdraget kirken vederlagsfrit.

Kirkebygningen

Kirken er forholdsvis stor, ren og enkel i sin bygning. Murværket er hvid-

kalket. Taget er teglhængt i rød tegl. Der er sort sokkel med tilhuggede granit- og hjørnekvadre, hvoraf en del er genanvendt fra den gamle ødelagte romanske stenkirke. På kirkens sydside er der et spring i murværket, så man må formode at skibets fire hvælvingsfag er bygget i flere tempi. Tårnet og våbenhuset er bygget senere end kirken. Tårnet er adskilt fra skibet. Våbenhuset er bygget ud fra skibets gamle nord-dør. Kirkens store vinduer er fra 17-1800-tallet. Men de oprindelige har givet været små romanske vinduer.

Kirkens kor

Kirkens kor er hævet et trappetrin op. I koret ses udefra et lille fladbuet vindue. Der har altså været lys ind på alteret. Lige under dette tilmurede vindue er der udvendigt en gammel romansk gravsten muret ind i væggen. På gravstenen ses et malteserkors, som er udformet, så det er lidt længere, end man normalt ser dem.

Alteret

Alterpartiet er af nyere dato set i forhold til kirkens alder og er fra midten af 1900-tallet. Altermaleriet er fra 1945, malet af Rudolf Rud-Petersen, og forestiller nadveren, som fandt sted den første skærtorsdag.

Den 21. nov. 1993 blev et nyt altertæppe og en messehagel indviet. Begge er fremstillet af kunsthåndværkeren Jette Nevers, og midlerne dertil stammede fra et testamente fra Daysie Nielsen, en gammel dame fra Aasum, som døde uden nære pårørende.

Døbefonten

Døbefonten er en romansk granitfont, hvor alderen er ukendt. På soklen er et langstrakt malteserkors, nærmest et processionskors, til gengæld er malteserkorset på selve fronten nærmest en firkløver. Johanitterne i Skt. Hans Kloster havde dette symbol. Hvem der har lavet denne granitdøbefont er usikkert, men samme stenhuggerarbejde kan ses i Agedrup, Revninge og i Kullerup kirke.

Stolestader og Prædikestol

Kirkens stolestader med renæssancegavle er fra omkring 1620. Fra gammel tid eksisterede der en ordning i kirken, hvor stolestaderne havde numre, og folk sad i rangorden efter hvilket 'hartkorn' de repræsenterede. Bønder med de største hartkorn sad nærmest alteret og så ellers nedefter.

Prædikestolen er af nyere dato, omkring 1800-tallet.

Maleriet over udgangsdøren

Dette forestiller Josef, der kærligt tager imod sine brødre og sin gamle far Jacob, der under en hungersnød i Israel rejste til Ægypten, hvor Josef var blevet statholder.

Maleriet blev ophængt i kirken i 1821, men i forbindelse med restaureringsarbejde i kirken i 1950 faldt det ned og gik i stykker. Maleriet blev reddet af familien Reitz, som for egne midler fik det professionelt restaureret og efterfølgende har givet det tilbage til Aasum Kirke. Maleren er ukendt.

Kalkmalerier

Kirken var oprindeligt dekoreret med kalkmalerier, men i 1886 blev de kalket over.

Et kalkmaleri i korbuen fore-stiller den opstandne korsfæstede Kristus siddende på himmelbuen. Basunerne gjalder på opstandelsens dag. Fra venstre kommer Jomfru Maria og Sankt Peder med de frelste. Og fra højre går Johannes Døberen i kofte og vilddyrskind i forbøn for de fortabte, som djævelen muntret sig med.

Gravstene i våbenhuset

I kirkens våbenhus er indmuret nogle gamle gravstene. 1. Over barnet Hedvig Beate Kruse Junge d. 1710. 2. Gravflise over Thomas Hansen, Møller i Munkemølle d. 1679. 3. Over kirkeværgen Simon Hansen død 1694 med hustruerne Anne og Maren.

Kirkeklokkerne

Kirken har to klokker. De er fra henholdsvis 1701 og 1702 og støbt af

klokketøberen Conrad Kleinmann fra Lübeck. De bærer forskellige latinske indskrifter.

Anden kirkelig ejendom

Degneenkesædet: Ved kirkegårdens sydøstlige hjørne ligger et gammelt bindingsværkshus, kaldet Degneenke-sædet. Ifølge Svend Frederiksen's bog *Aasum – Træk af sognets historie* blev i 1673 den første skole i byen bygget her. Det var da professor Bircherod var sognepræst. Huset er i dag udlejet til beboelse.

Rytterskolen: I 1723-24 opførtes en af de sidste af Frederik den Fjerdes fynske rytterskoler her i Aasum. Skolerne fungerede som almueskoler for rytterdistrikternes børn. Der er ikke meget af den oprindelige bygning tilbage. Rytterskolen fungerer i dag som sognegård og er ramme om mange forskellige aktiviteter.

*Farvekridttegning af P.O.
Hansen, 2011. 21 x 29,7*

MIT ÅSUM er en antologi, der handler om landsbyen Åsum. Den er skrevet af nuværende og forhenværende Åsumboere, der alle fik spørgsmålet: «Hvad er dit Åsum?» Med dette spørgsmål blev der lagt op til den helt personlige fortælling, og resultatet er blevet 25 forskellige og meget spændende beretninger, der til sammen udgør en lille mosaik, et billede af Åsum i dag, og for 25 år, 50 og 80 år siden.

ISBN 978-87-904581-0-3

